

LOBERG ...juweeltje...

107E JAARGANG — NO.: 268 ZATERDAG 17 NOVEMBER 1990

AMIGOE

Prekè

VISser en HONDius succes met de dierentuin!

Regering moet weg

■ *MOSKOU - De grote politieke tegenspeler van Gorbatsjov in de Sovjetunie, Boris Jeltsin, is de mening toegedaan dat een crisis-kabinet moet worden gevormd om het schip van staat in de SU in veiliger vaarwater te brengen. Op economisch gebied maar ook ten aanzien van de unie dreigen de zaken vast te lopen. Daarom moet het huidige kabinet inrukken, zo vindt Jeltsin.* (AFP-satellietfoto)

Premier India: vertrouwen van parlement

NEW DELHI - De nieuwe premier van India, Chandra Shekhar, heeft vrijdag het vertrouwen van het parlement gekregen voor zijn minderheidsregering.

Tijdens een stemming kreeg hij de steun van 269 van de 488 parlementsleden, zo is in regeringskringen in New Delhi vernomen. Shekhar werd vorige week al beëdigd tot de achtste premier van India, nadat zijn voorganger V.P. Singh op 7 november een motie van wantrouwen had verloren en moest aftreden. Shekhar, die binnen de Janata Dalpartij het leiderschap van Singh betwistte, leidt nu een minderheidsregering die wordt gesteund door de Congrespartij van Rajiv Gandhi; 204 parlementariërs stemden tegen Shekhar en vijftien onthielden zich van stemming.

MEER INVLOED REPUBLIEKEN
Jeltsin: crisiscomite in plaats regering
Gorbatsjov wil nog meer macht

MOSKOU - Sovjet-president Michail Gorbatsjov heeft voorgesteld dat hij nog meer macht krijgt dan hij al bezit; hij vindt dat hij de uiteindelijke leiding moet hebben over de Sovjet-regering. Hij zei dit in Moskou waar vandaag (zaterdag) de buitengewone zitting van de Opperste Sovjet over de economische situatie van het land wordt hervat.

Ik stel voor een dringende fundamentele reorganisatie door te voeren van de centrale uitvoerende macht door haar ondergeschikt te maken aan de president, aldus Gorbatsjov. Daarnaast stelde de Sovjet-leider voor meer macht te geven aan de republieken binnen de Raad van de Federatie. Deze raad werd begin dit jaar opgericht als een adviesorgaan voor de president. Gorbatsjov stelde voor dat dit lichaam een meer coördinerende taak zou moeten krijgen tussen de Sovjet-republieken en de centrale regering in Moskou.

HAAST GEBODEN

Gorbatsjov suggereerde in zijn vijftien minuten durende toespraak dat de voorgestelde maatregelen nog moeten worden aangenomen voordat het nieuwe Unieverdrag over tien dagen wordt ondertekend. Gorbatsjov had in een eerder stadium al voorgesteld om de invloedrijke Presidentiële raad van adviseurs te vervangen door een zogenoemde Veiligheidsraad. Gorbatsjov zei dat dringend maatregelen geboden zijn om het land te stabiliseren. Gorbatsjov maakte vrijdagmorgen al bekend dat hij veranderingen wil gaan aanbrengen in de centrale Sovjet-regering. Of dit ook het einde betekent van het premierschap van Nikolaj Ryzjkov, is nog onduidelijk.

In de spoedzitting van de Opperste Sovjet over de verslechterende economische en politieke situatie zei Gorbatsjov dat de "machtsstrijd in de Sovjetunie nu ten volle is uitgebroken". Hij zei dat de deelrepublieken geen besluiten meer mogen nemen die indruisen tegen die van de Sovjet-regering zolang het nieuwe Unieverdrag nog niet van kracht is. Drie republieken, Georgie, Letland en Estland, kondigden later aan dat zij dit verdrag, dat over tien dagen klaar moet zijn, niet zullen ondertekenen.

"Er moet een reorganisatie komen van de regering, met wijzigingen in de samenstelling van het kabinet", aldus Gorbatsjov. "Er moet een regering komen met een brede sociale basis", aldus Gorbatsjov die zei dat hij daarvoor wel het fiat wil hebben van premier Ryzjkov. Het afgelopen weekeinde zou Gorbatsjov zich tijdens een gesprek met de Russische president, Boris Jeltsin, al hebben uitgesproken voor een coalitieregering waarbij ook de Russische federatie ministers levert.

De Sovjet-president viel vrijdagmorgen in zijn anderhalf uur durende rede fel uit tegen de "destructieve krachten" in het land, die de crisis voor hun eigen politieke belangen misbruiken. Hij wees kritiek van de hand als zou hij geen programma hebben om het land uit de crisis te slepen. "Wij hebben een programma", aldus de Sovjetleider die vervolgens de drie belangrijkste punten noemde: de overgang naar een markteconomie, een regeling voor de betrekkingen tussen de unierepublieken op basis van een nieuw Unieverdrag en een "versterking van de macht".

MILITAIRE TOP

Gorbatsjov bekritiseerde het "gebrek aan discipline in de republieken", wat volgens hem heeft geleid tot kritieke toestanden. Hij verweet de republieken voor een groot deel nog niet te hebben voldaan aan hun leveringsverplichtingen, waardoor in sommige gebieden grote tekorten zijn ontstaan, met name Leningrad, de tweede stad van de Sovjetunie. Gorbatsjov gaf toe dat de bevolking bang is voor de toekomst en voor een strenge winter.

Gorbatsjov kondigde vervolgens een wijziging in de militaire top aan. "Wij zullen de kwestie van het opperbevel de komende dagen bestuderen. Ik geloof niet dat deze machtige organisatie aan hervormingen kan ontkomen".

CRISISCOMITE

De president van de Russische federatie, Boris Jeltsin, die na Gorbatsjov het woord nam, eiste het aftreden van de centrale Sovjet-regering. Jeltsin zei dat "tijdens deze parlementszitting, of anders zo snel mogelijk, het vertrouwen in het kabinet van Ryzjkov moet worden opgezegd". Volgens Jeltsin moet de macht worden overgedragen aan een instelling die is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle republieken, een zogenaamd "crisiscomite". Dit zou als eerste taak krijgen praktische maatregelen te treffen om de crisis het hoofd te bieden en nieuwe machtsorganen te vormen, aldus Jeltsin.

Deze opende vervolgens de aanval op Gorbatsjov. "Wanneer men praat over de huidige economische situatie, is het stupide om te zeggen dat dit normaal is. Dit is het zesde jaar van de Perestrojka en we leven in een toestand die we decennia lang niet hebben meegemaakt", riep hij uit. Volgens Jeltsin zijn in sommige steden in de Sovjetunie nog maar voor twee of drie dagen levensmiddelen.

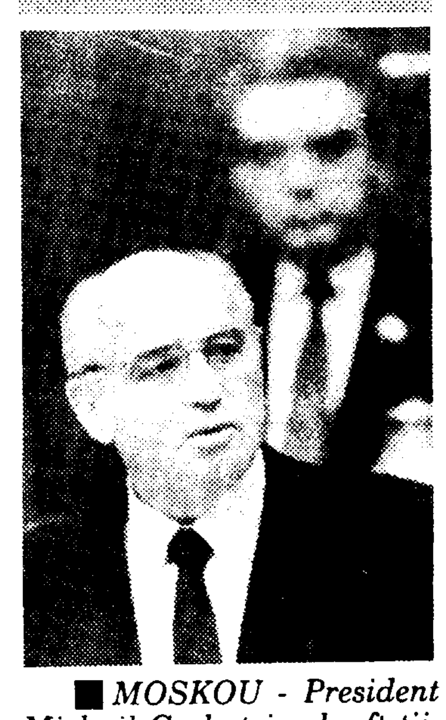
Wall Street: rustig slot

NEW YORK - De effectenbeurs van New York heeft op de laatste dag van de werkweek een kalm beeld laten zien. De Dow Jones index van de dertig belangrijkste industriële fondsen sloot op 1550,26 punten en dat was 5,21 punten hoger dan op donderdag. De omzet, voor een groot deel bepaald door het aflopen van een reeks november-contracten, bedroeg 166 miljoen aandelen na 149 miljoen de voorgaande dag en van de verhandelde fondsen waren er 776 hoger en 896 lager.

Van kerkelijke zijde:
Vredesbetoging in Den Haag

DEN HAAG - Het Interkerkelijk Vredesberaad (IKV) en Pax Christi organiseren, gesteund door de Raad van Kerken in Nederland, op donderdag 22 november in Den Haag een aantal publieke manifestaties gericht op een vreedzame oplossing van het conflict in de Golf-regio. Dat hebben beide organisaties vrijdag bekendgemaakt. Onder meer is er voor de ambassade van de Verenigde Staten een manifestatie onder het motto "Embargo ja, Oorlog neen".

Gorbatsjov: slechter

■ *MOSKOU - President Michail Gorbatsjov heeft tijdens een spoedzitting van de Opperste Sovjet een reorganisatie binnen zijn kabinet aangekondigd. Hij erkende overigens dat de situatie de laatste tijd op verschillende gebieden is verslechterd.* (AFP-satellietfoto)

Nederlandse gasten in Irak:
Wachten is op lot baggeraars

DEN HAAG - "We wachten af hoe het loopt met de heren baggeraars. We hebben begrepen dat daarover dit weekeinde wat moet loskomen. Even wachten in het belang van de baggeraars. Als het op korte termijn niet duidelijk is of zij weg mogen, laten wij weer van ons horen." Dat heeft Martin Bronkhorst, woordvoerder van de Nederlandse gegijzelden in Irak, vrijdagavond verklaard.

De Nederlandse gegijzelden in Irak hebben vrijdagmiddag in Baghdad opnieuw een plenaire bijeenkomst belegd. Op vier mensen na was iedereen aanwezig. Volgens de Nederlander was de stemming goed. "Wel is er sprake van enige teleurstelling, maar als je de zaken reëel onder ogen ziet, dan kunnen we wel begrip opbrengen voor wat er in Nederland momenteel wordt gedaan", zo zei hij. Via via hadden de gegijzelden in Baghdad begrepen dat de baggeraars kort geleden een mondelinge toezegging hebben gekregen voor een uitreisvisum.

Op Schiphol kwam vrijdagavond Siego Wouters, de zoon van dominee Wouters van het familiecomite Gegijzelden Vrij, aan uit Irak. Hij verklaarde bij aankomst "opgewonden en blij" te zijn, weer terug te zijn in Nederland. "Tegelijkertijd voel ik me schuldig dat ik mensen heb moeten achterlaten in een zeer ongezonde situatie", aldus Siego Wouters. Hij zei dat de situatie onder de Nederlandse gijzelaars slecht is. "De psychische druk is enorm groot. De een neemt een pilsje extra, de andere stort zich op de politiek en de media om de aandacht te trekken".

LUBBERS

Premier Lubbers hoopt dat de 104 Nederlandse baggeraars in Irak op korte termijn worden vrijgelaten. De kwestie van de Nederlandse gijzelaars in Irak is overigens niet in de voltallige ministerraad aan de orde geweest. Terzijde van de ministerraad heeft minister Van den Broek van Buitenlandse zaken premier Lubbers en vice-premier Kok ingelicht over zijn gesprek met ambassadeur Van Dam en de fractievoorzitters uit de Tweede Kamer.

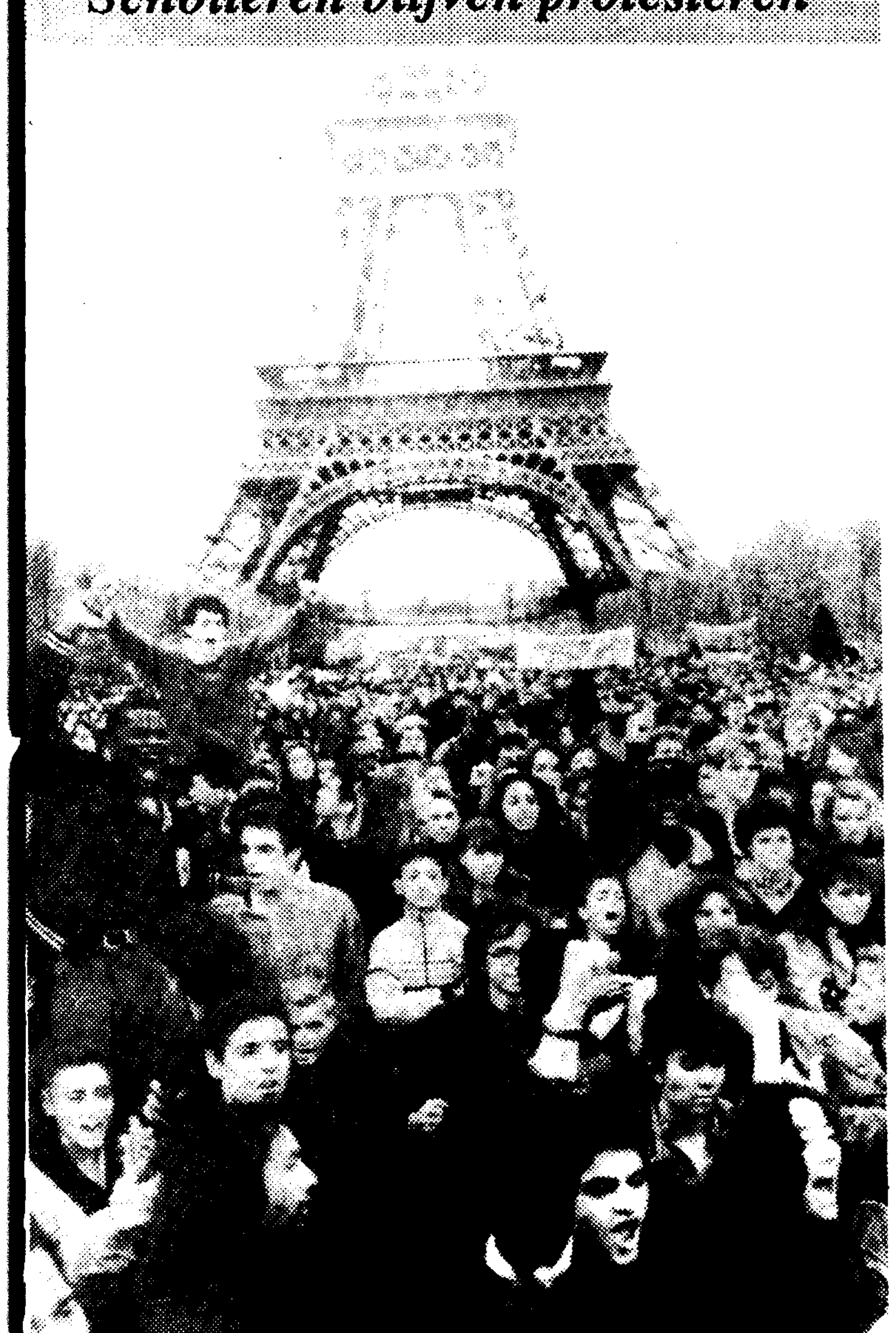
Bush in Praag

PRAAG - President George Bush van de Verenigde Staten is vanmorgen (zaterdag) aangekomen in Praag als eerste pleisterplaats op zijn reis door Europa en het Golfgebied.

Op het vliegveld van Praag werd Bush begroet door zijn Tsjechoslowaakse ambtgenoot Vaclav Havel. In het Kasteel Praag waar het echtpaar Bush verblijft tijdens de 24 uur dat men in Praag is, voerde Bush besprekingen met regerings-functionarissen. In Praag woont Bush de feestelijkheden bij van de eerste verjaardag van de 'Fluwelen revolutie' welke een einde maakte aan het communistische bewind in dit Oosteuropese land.

Op uitnodiging van de president maken de leiders van het Amerikaanse congres het bezoek aan Saudi-Arabie mee. Daar bezoekt Bush de Amerikaanse troepen. In een officiële verklaring toont het Witte Huis dat het blij is dat alle congres-leiders de invitatie niet hebben afgeslagen.

Scholieren blijven protesteren

■ *PARIJS - Een paar duizend studenten van het Franse vervolg-onderwijs hielden een zit-actie bij de Eiffeltoren in het centrum van Parijs. Het was een onderdeel van de al een maand durende scholierenacties uit protest tegen de situatie bij het onderwijs met te volle klassen enz. en te weinig geld.* (AFP-satellietfoto)

Op weg naar vrijdaggebed in Jeruzalem

■ *JERUZALEM - Palestijnen trokken vrijdag massaal op weg naar het zogenaamde Vrijdaggebed bij de Al Aqsamoskee in het oude deel van Jeruzalem. In verband met dit Vrijdaggebed stonden er langs de weg politieposten op gepantserde wagens opgesteld (zie foto). De veiligheidsmaatregelen golden het feit dat het de veertigste dag ook was sinds de schietpartij bij de Tempelberg waarbij achttien Palestijnen om het leven kwamen.* (AFP-satellietfoto)

Bonn ontbindt Duitse "Gladio"

BONN - De Duitse regering heeft vrijdag gezegd dat ze haar deel van Gladio, het geheime inlichtingen-netwerk dat is opgezet om spionagewerk te verrichten tijdens een bezetting door de Sovjetunie, zal ontbinden.

Volgens regeringswoordvoerder Hans Klein gebeurt dit "in het licht van de nieuwe internationale verhoudingen". Klein zei dat de ontbinding wel enkele weken of maanden in beslag zal nemen. Nog maar enkele feiten zijn boven tafel gekomen sinds de regering in Rome vorige maand het bestaan onthulde van het Gladio-netwerk, dat Italie samen met andere NAVO-landen in de jaren vijftig heeft gevormd.

Volgens regeringsautoriteiten in Bonn bestaat er een groot verschil tussen het Italiaanse en het Duitse netwerk. In de Bondsrepubliek zou het om een puur civiele dienst gaan terwijl in Italie militairen de scepter zwaaien over Gladio. Klein zei ook dat de inlichtingendienst door Bonn nimmer met de naam Gladio is aangeduid. Volgens een Duits tv-actualiteitenprogramma zou het Westduitse spionage-netwerk voornamelijk zijn gevormd door oud-Nazi's.

Gorbatsjov weer naar Vaticaan

VATICAANSTAD - Paus Johannes Paulus II heeft zondag opnieuw een ontmoeting met Sovjetpresident Michail Gorbatsjov. Dat heeft de woordvoerder van het Vaticaan vrijdag meegedeeld.

Het gesprek, waarvan het tijdstip nog niet vaststaat, heeft plaats op verzoek van Gorbatsjov. Gorbatsjov bracht 1 december vorig jaar ook een bezoek aan de paus. Hij verblijft zondag zes uur in Rome op doorreis naar Parijs, waar maandag de conferentie over Veiligheid en samenwerking in Europa begint. Gorbatsjov zal een vriendschapsverdrag ondertekenen en twee verdragen op gebied van de economische samenwerking. Voorts heeft hij een ontmoeting met president Francesco Cossiga en premier Giulio Andreotti.

Gorbatsjov neemt bovendien de Fiuggi-prijs in ontvangst voor zijn werk ten gunste van de rechten van de mens.

Opgepast gezag, de Pieten zijn hier....

WILLEMSTAD — Hij is er weer, de Goed heiligman. Zijn pieten zijn natuurlijk ook meegekomen. Dat gebeurde allemaal vanochtend op de kade, nadat de Sint per jacht (...) de haven was binnengevaren. De eerste burger, gezaghebber Elmer Wilsoe was ter plekke om de oude een hand te geven. Cultuur-gedeputeerde Dito Mendes en de vele kleine toeschouwers volgen alles van een afstand.

MOGELIJK OP CURACAO GEREPAREERD

Hato na 13 uren weer open

Omvang schade toestel Air Jamaica zeer groot

WILLEMSTAD — Het vliegtuig van de Jamaicaanse luchtvaart maatschappij, Air Jamaica, werd gisteren in de nachtelijk uren van de landingsbaan van het vliegveld Hato verwijderd. Hato bleef voor minstens 13uur voor jet- vliegtuigen gesloten. Alleen maar vliegtuigen die door propellors worden aangedreven en die een korte landingsbaan nodig hebben, konden gisteren vluchten vanuit Hato uitvoeren. De 77 passagiers die met het vliegtuig naar Jamaica moesten terug keren zullen mogelijk vandaag met een vliegtuig van de ALM terug naar huis worden gevlogen, aldus de Air Jamaica-vertegenwoordiger, Arvid Villanueva.

De Curaçaose economie moest gisteren een harde klap incasseren. Een zeer groot aantal vluchten moest afgelast worden of naar Aruba en Bonaire worden gedirigeerd. Onder andere twee KLM-vluchten vanuit Amsterdam en een American Airlines vanuit New York. De ALM kon geen enkele vlucht met haar jet-vliegtuigen uitvoeren. De luchthaven autoriteiten waren vanmorgen niet bereikbaar voor commentaar. Het is niet bekend of er aanpassingen op de vluchtenschema van de ALM voor vandaag werden gedaan.

Het vliegtuig van Air Jamaica heeft gisteren op geen enkel moment een noodlanding moeten maken. Naar de Amigoe vanuit welingelinlichte bronnen heeft vernomen, zakte het linker wiel van het vliegtuig een paar seconde nadat het geland was in elkaar. Een door de Antilliaanse Luchtvaart Inspectie ingesteld onderzoek moet aanwijzen wat het ongeluk veroorzaakte.

Een klein aantal passagiers heeft lichte verwondingen opgelopen, aldus een bron. Zij werden door de ALM-arts, dr Allart, in de aankomsthal van het vliegveld Hato behandeld. De anderen kwamen met de schrik vrij.

De Air Jamaica-vertegenwoordiger op het eiland, Arvid Villanueva, verklaarde tegenover de Amigoe dat de 77 passagiers die met het verongelukte vliegtuig terug naar Jamaica moesten keren, mogelijk met een ALM-toestel vandaag naar huis zullen worden gevlogen.

Villanueva voerde voorts aan dat gisteren een grote delegatie van Air Jamaica-functionarissen, via Aruba, op Curacao is aangekomen. Een toestel van de Jamaicaanse maatschappij, die de 77 passagiers terug naar Jamaica moest vervoeren, kon hier niet landen, en bleef op Aruba gestrand.

Gisteravond omstreeks acht uur begonnen de werkzaamheden om het vliegtuig met behulp van twee hijskranen van de Curaçaose Dok Maatschappij van de landingsbaan te verwijderen. Omstreeks 12 uur is het de technici gelukt om het vliegtuig in de nabijheid van de ALM-hangar te zetten. Hato kon direct daarna weer voor vliegverkeer geopend worden.

Het vliegtuig zal naar alle waarschijnlijkheid op Curaçao gerepareerd worden. Een technicus van de Boeing Aircraft (het vliegtuig is een Boeing 727) die momenteel op Curacao verblijft, verklaarde dat hoewel de omvang van de schade vrij groot is, het toestel wel gerepareerd kan worden.

MAN wil gedeputeerden rond Otrobanda-tafel

WILLEMSTAD — Het is tijd om de lucht te klaren, zo schrijft Reinardo 'Reintje' Martina, eilandsraadslid voor de MAN over de situatie rondom het Brionplein. Zijn fractie had bij monde van Don Martina gevraagd om een dialoog met de mensen van Otrobanda over het Brionplein.

Partijleider Don Martina had gevraagd om een toelichting aan de pers en hij had voorgesteld om op overheids/politiek niveau te overleggen met de winkeliersvereniging SKO en Plataforma Otrobanda.

Aan het eerste voorstel is voldaan; er is een persconferentie geweest op 15 november. Maar het tweede voorstel is minder goed verlopen. Er was wel een vergadering gepland met SKO en Plataforma Otrobanda, maar met het projectteam en niet met vertegenwoordigers van overheids/politiek niveau.

Het resultaat is bekend: de Otrobandisten hebben afgezegd voor de betreffende vergadering.

Reintje Martina in zijn schrijven aan de gezaghebber: "Waarom is er geen vergadering geweest met vertegenwoordigers van overheidsniveau?"

Martina vraagt zich af of het BC alsnog bereid is om een dergelijke vergadering te houden in dezelfde vorm als dat is gebeurd met de pers, dus in aanwezigheid van de gedeputeerden Metry en Page en de functionarissen van de Dienst Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting.

Deze vergadering zou dan op het hoogste overheidsniveau worden gehouden; een bijeenkomst met andere overheidsfunctionarissen dan de gedeputeerden heeft geen zin.

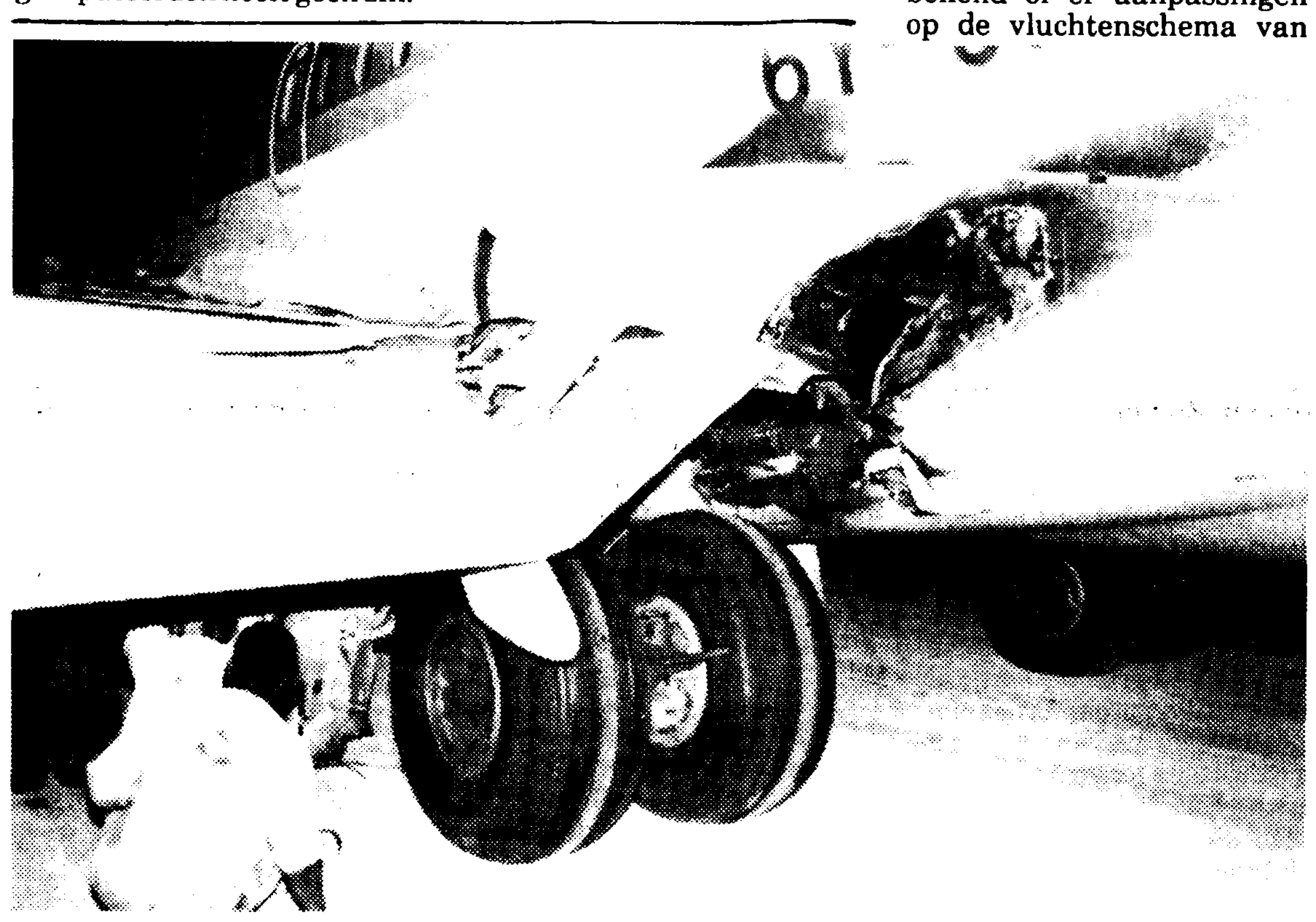
Agenda Curacao op pagina 13

Salarissen in december

WILLEMSTAD — Minister van Financiën Gilbert de Paula heeft besloten dat de uitbetaling van salarissen, lonen van landsambtenaren en wachtgelduitkeringen op de volgende data plaats zal vinden:

- kinsena no. 25 op 14 december 1990 en kinsena no. 26 op 21 december en
- salaris en wachtgelduitkering op 20 december.

De salarissen aan ambtenaren en wachtgelduitkeringen over de maand januari 1991 zullen op 24 januari 1991 uitbetaald worden.

Oostelijke rijbaan Schottegat-oost tijdelijk gesloten

WILLEMSTAD — De Dienst Openbare Werken maakt hierbij bekend dat vanwegereconstructiewerkzaamheden de oostelijke rijbaan van de Schottegatweg Oost, gedeelte Cas Coraweg/Kaminda Palomba, van maandag 19 november tot en met woensdag 21 november tussen kwart over acht 's morgens tot half vijf 's middags voor verkeer gesloten zal zijn. Verkeer vanuit de richting Zuikertuintjeweg zal via de Cas Coraweg, Francia en de Kaminda Palomba worden omgeleid. Een en ander zal via verkeersborden duidelijk worden aangegeven. Het verkeer komende vanuit Biesheuvel zal niet omgeleid hoeven te worden.

PIKA

Sinterklaasje kom maar binnen

Sinterklaasje kom maar binnen met je knecht, want we zitten allemaal even recht... 17 november, vandaag is de Sint weer aangekomen om zijn verjaardag te vieren op Curaçao.

De goedheiligman heeft een ellenlange reis achter de rug, een 'boot-lag' van hier tot Tokio en op zijn leeftijd gaat het acclimatiseren in de tropen ook niet meer zo vlot.

Wat een teleurstelling zal dat zijn, als de ouwe gabberd maandag op zijn schimmel de hort opgaat om nog wat inkopen te doen.

In vrijwel alle winkels is zijn concurrent Santaclaus hem voor geweest. De kerst-afdelingen zijn al ingericht, met slingers, kaarsen, servetten, tafellakens, kerstmannen en andere sense of nonsense-produkten.

17 november, bijna anderhalve maand voordat de kerstdagen beginnen.

Het kindergezang, bedoeld voor Sinterklaas, wordt overstemd door de zoetsappige kerstmuziek die nu al in de supermarkten wordt gedraaid om het gemoed van de winkelende cliënt te richten op kerstinkopen.

Welkom Sinterklaas

Misschien heeft u nog even tijd voordat u weer naar Spanje rijdt...

Vergeet ons vooral niet, want wij willen wel graag hebben, hebben, hebben, maar wedden dat de Sint na dit jaar zeker gaat twijfelen aan zijn eigen bestaan(srecht)?

Sinterklaasje, na uw feestje ruim baan, want de kerstman komt eraan!

Aids-info

Kinderen kunnen AIDS oplopen als de moeder de ziekte heeft. Ze kunnen in de buik besmet worden of na de geboorte door het drinken van moedermelk.

Er bestaat ook een kans dat ze via transfusie worden geïnfecteerd, maar tegenwoordig is dat gevaar erg klein.

Kinderen van prostituees, moeders die er wisselende seksuele contacten op nahouden en kinderen van moeders die drugs spuiten behoren tot de risicogroepen. Een man die met verschillende vrouwen vrijt kan zijn echtgenote besmetten en op die manier het kind in haar buik.

De kans om een kind te infecteren is ongeveer 50 procent als de moeder positief is. Als de kleine besmet is, loopt het een grote kans om daadwerkelijk AIDS te krijgen.

Wetenschappers denken dat vrouwen die sero-positief zijn meer kans lopen om 'fullblown Aids' te krijgen, wanneer ze in verwachting raken.

Vrouwen die worden verkracht, moeten allereerst naar de dokter gaan. Die zal bepalen welk soort van onderzoek er moet worden gedaan en welke behandeling de persoon krijgt.

Kunstmatige inseminatie kan gevaarlijk zijn, wanneer de donor niet grondig is onderzocht. Daarom testen alle banken hun donoren op de aanwezigheid van antistoffen tegen AIDS en ze accepteren geen sperma van mannen uit de risicogroepen.

Ingezonden

In het belang van de leerling?

HET IS zo langzamerhand algemeen bekend dat op vele scholen de omstandigheden, waaronder de leerlingen les krijgen, verre van ideaal zijn. De staat van onderhoud waarin sommige scholen verkeren is zonder meer slecht te noemen. Op het Peter Stuyvesant College kampen we ook met deze problemen. Al jarenlang bestaat er een lange lijst van reparaties die hard nodig zijn. Enkele voorbeelden: in een aantal lokalen is de airconditioning al lang kapot. Deze lokalen liggen aan de kant van de Schottegatweg en aangezien de ramen nu wel open moeten, dreunt het verkeersrumoer door de klas. Lesgeven is uiterst moeilijk onder deze omstandigheden.

Tijdens de warme dagen van het schoolonderzoek konden wij, in tegenstelling tot andere scholen, onze leerlingen geen airco-lokalen bieden. In vele lokalen lekt het dek; met de zware regens van de laatste weken stonden hier en daar de plassen op de vloer. Er is een chronisch gebrek aan stoelen. Een lerares die al maanden met slechts zes stoelen in haar lokaal moest werken, weigerde op een gegeven moment nog langer les te geven. Van de heer Panka van de dienst Onderwijs kreeg zij te horen dat ze onder alle omstandigheden haar werk moest doen. De leerlingen moesten dan kennelijk maar blijven staan of op de vloer gaan zitten. Vreemd dat enige maanden geleden dezelfde heer de mond vol had over het belang van de leerlingen.

Er wordt veel geklaagd over het feit dat veel leerlingen niet gemotiveerd zijn om naar de gymnastieklessen te gaan. Maar wat wil je als geen van de toestellen te gebruiken is? Hoe kan een gymnastiekleraar zo verantwoord les geven?

Gelukkig hebben we uiteindelijk wel de toezegging gekregen dat de reparaties uitgevoerd zullen worden. Wie schetst echter onze verbazing toen opeens een werkploeg op school verscheen die begon met de voorbereidingen tot het asfalteren van het schoolplein. Dat stond bepaald niet op onze lijst van noodzakelijke reparaties. De schoolleiding wist van niets. Er werd geïnformeerd bij de dienst Onderwijs. Die wist ook van niets. Uiteindelijk bleek dat zonder overleg met de dienst Onderwijs of met de schoolleiding besloten is door de hogere 'autoriteiten' dat alle schoolpleinen van alle openbare scholen opnieuw geasfalteerd zullen worden.

Er is niet gevraagd of dit nodig is (en op het Stuyvesant is het echt nog niet nodig op dit moment), er is gewoon voor ons, zonder ons en over ons beslist. Op de vraag of we het geld dat voor het asfalteren wordt uitgegeven, mochten gebruiken voor andere, dringender zaken was het antwoord nee. Of asfalteren of niets, take it or leave it. Hier worden weer eens gemeenschapsgelden gebruikt voor een project waarover binnenskamers beschikt is, terwijl dat geld beter besteed had kunnen worden aan dringender zaken.

Voor ons is veel belangrijker dat er nieuwe airco's en ventilatoren komen dat het dak gedicht wordt, dat er goede schoolborden en andere noodzakelijke leermiddelen worden aangeschaft. Zelfs onze leerlingen vragen ons waar dit asfalteren goed voor is en of we niks beters met dat geld hadden kunnen doen, want ook zij hebben geen behoefte aan nieuw asfalt. Zij hebben behoefte aan rustige lokalen waarin op een normale manier les gegeven kan worden en waarin je je kunt concentreren.

Ongetwijfeld krijgen we nu weer te horen dat we dit niet in de krant hadden moeten zetten en dat we dit eerst met de gedeputeerde hadden moeten bespreken. Waarom we dit niet hebben gedaan? Heel eenvoudig: ten eerste gaat het hier om gemeenschapsgeld en de gemeenschap heeft er recht op te weten hoe dit geld wordt gebruikt. Ten tweede heeft zo'n gesprek volgens ons geen zin zolang er van de andere kant ook geen enkele poging wordt gedaan om overleg te voeren alvorens beslissingen te nemen. Voor de zoveelste keer worden degenen die direct bij het onderwijs zijn betrokken buiten deze beslissingen gehouden.

Een schoolplein wordt onnodig opnieuw geasfalteerd. Voor andere noodzakelijke dingen is er echter geen geld. Is dit in het belang van de leerlingen? De enige die er nu beter van wordt, is de aannemer die het werk uitvoert. Of was dat misschien ook de bedoeling?

Ondertekend door docenten en leerlingen van het PSC Curaçao.

Panelisten op forum Papu:
"Eén bestuurslaag moet weg!"

WILLEMSTAD — Bijna alle panelisten die vanmorgen op het forum van de Curaçaose politieke organisatie, PaPu, aanwezig waren, zijn het over tenminste één punt eens. Een van de bestuurslagen moet zo spoedig mogelijk geëlimineerd worden. De huidige staatkundige structuur vormt niet zo'n groot probleem, alswel de twee bestuurslagen, zo wordt geconcludeerd. Ex-premier, Juancho Evertsz sprak over zijn al lang ingenomen stelling: 6-1=0, terwijl de ex-premier en ex-minister van ontwikkelingssamenwerking, Miguel Pourier over een 6-1=5 sprak. Volgens hem is een gemodificeerde Antillen bestaande uit 5 eilanden best mogelijk.

Evertsz denkt dat de Staten van de Nederlandse Antillen allang opgeheven moeten worden. 'Zoals op Aruba een Staten van Aruba, bestaande uit 21 Arubanen bestaat, moet er op Curaçao een Staten bestaande uit 21 Curacaoënaars komen', verklaarde hij.

Eén van de grootste problemen waarmee het eiland wordt geconfronteerd, is die van twee bestuurslagen. Dat remt onder andere een gezonde ontwikkeling van de Curaçaose economie. Evertsz noemde als voorbeeld de economie van Aruba.

De ex-premier gelooft nog steeds dat een Antillen bestaande uit vijf eilanden onmogelijk is. Hij waarschuwde de aanwezigen voor de ontwikkelingen in Nederland en de plannen die minister Hirsch Ballin op het terrein van staatkundige structuur heeft ontwikkeld. 'Het zal niet vreemd zijn dat over vijf jaar, als het politiek klimaat in Nederland mocht veranderen, zij ons weer onze onafhankelijkheid willen geven', verklaarde Evertsz.

De Curaçaose Staten moeten voor een onderwijssysteem zorgen op hoger niveau. De Staten, voerde hij voorts aan, moeten er ook voor zorgen dat er geen 'Papiamentu-muur' rondom Curaçao gebouwd wordt. Dat zou funest zijn voor de verdere ontwikkeling van het eiland.

STABILITEIT

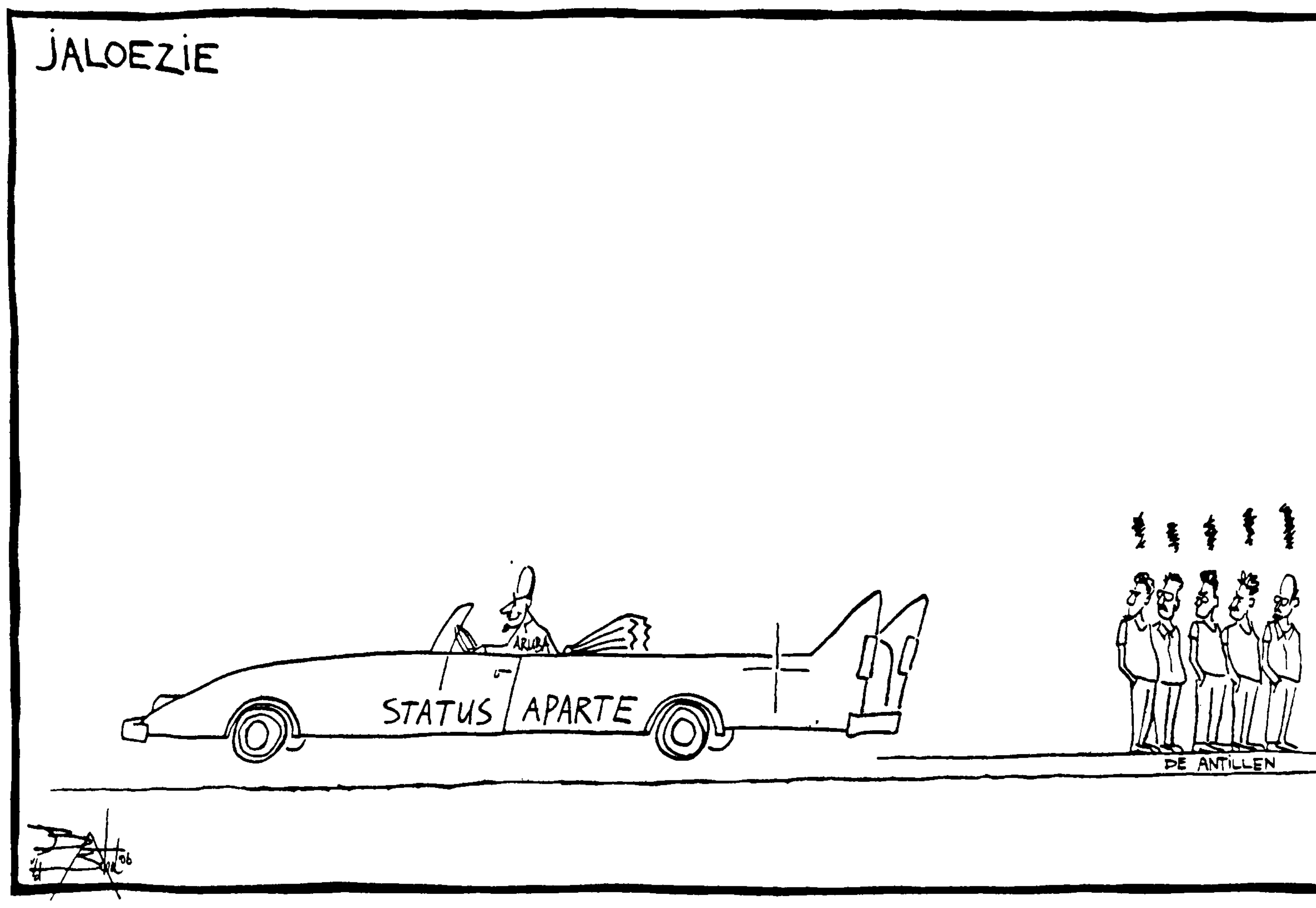
Miguel Pourier gelooft in een gemodificeerde Antillen van vijf eilanden. De bestaande constellatie heeft wel zijn nadelen. Onder andere de twee bestuurslagen. Die moeten zo spoedig mogelijk geëlimineerd worden. 'Twee bestuurslagen kosten de gemeenschap te veel geld'.

De bestaande structuur brengt ook politieke instabiliteit met zich mee. Het feit dat om de twee jaar nieuwe Staten of een nieuwe Eilandsraad gekozen moeten worden, draagt niet bij tot een stabiel bestuur.

De kleinere eilanden hebben een te grote zeggenschap in het bestuur van de grotere (in dit geval de grootste: Curaçao), aldus Pourier. Hij zei dat de minister van Verkeer en Vervoer bijvoorbeeld op landsniveau een nadelig beleid kan voeren. In zo'n geval kan het eilandgebied Curaçao daartegen niets doen. De minister wordt op St. Maarten gekozen. Onaanvaardbaar is ook dat men op Curaçao belasting moet betalen om de andere eilanden te onderhouden.

Er zijn wel verschillende redenen waarom de eilanden samen moeten blijven, aldus Miguel Pourier. Onder andere de familiebanden die al voor meer dan 300 jaren bestaan. Onderzoeken die gedaan waren, hebben aangewezen dat er op St. Maarten meer dan 6000 Curaçaoënaars en Bonaireanen wonen. Op Curaçao woner er meer mensen van Bonaireaanse afkomst, dan die op Bonaire zelf wonen.

De handelsrelatie tussen de eilanden is ook van groot belang. Onderzoeken hebben aangewezen dat er een groot aantal ondernemingen zijn op St. Maarten die vanuit Curaçao worden beheerd. Op Bonaire worden bijna alle projecten en handel door banken die op Curaçao zijn gevestigd gefinancierd, aldus Miguel Pourier.

■ *WILLEMSTAD — In een zeer recentelijk gehouden bijeenkomst van de Skal Club Curaçao is Willy Neef (links), directeur voor Toerisme voor Europa van Curaçao, gehuldigd met een plakkaat van verdienste. Skal-voorzitter Edsel (Totie) Filet gaf tijdens zijn toespraak een samenvatting van de verdiensten van Guillermo Neef, die op een voorbeeldige wijze de goede samenwerking van Curaçao met de KLM ondersteunt in Europa. Door Neef's contact met de Nederlandse en Europese reiswereld, als ook zijn goede voorbereiding van promotionele activiteiten en door hem gecoördineerd promotiemateriaal is er een uitstekende communicatiepatroon ontstaan met het reizend publiek en hiermee is zowel Curaçao als de KLM mee gebaat.*

Neef, die erg ontroerd was, bedankte de club en maakte van de gelegenheid gebruik om mede te delen dat Europa 92 voor Curaçao mits Curaçao zijn aantal hotelkamers uitbreidt een gestadige groei betekent. Hij was blij te horen dat de KLM een twintig procent groei voorspelt voor 1991 maar hij hoopte dat de infrastructuur ook rekening houdt met de nodige voorzieningen die getroffen moeten worden.

De organisatorische samenbundeling van de Europese touroperators begint langzaam en zeker plaats te vinden en Curaçao moet er rekening mee houden. Daarna gaf Neef als aandenken de Curaçaose mascotte, een dolfijn, die een heel goede ingang heeft gevonden bij de Europese toeristenwereld aan de aanwezige dames en uiteraad ook aan Filet en Frank Maynard van de CHATA.

De volgende samenkomst van de Skal Club Curaçao vindt plaats in het Penthouse van het Van der Valk / Plaza op 29 november alwaar een nieuw bestuur gekozen wordt voor 1991 en de presidentiële halsketting officieel in gebruik genomen wordt.

***

De Nederlands-Britse Kamer van Koophandel heeft voor de negende maal de ANGLO DUTCH awards voor enterprise uitgereikt. Deze keer viel de eer te beurt aan de Nederlandse bedrijven Commotion (luidsprekers) en Luijkx (chocoladedecoratie). Ook de Britse ondernemingen Warminger (papierrecycling) en Domino amjet (industriele apparatuur) mochten zich onder de gelukkigen scharen.

JOLING KOMT ZINGEN VOOR FUNDRAISING
Donateurs en sponsors gezocht
Stichting wil dierentuin Curaçao in ere herstellen

WILLEMSTAD — De begin deze week opgerichte Stichting Vrienden van de dierentuin zal zich inzetten om de Curaçaose dierentuin op Damacor nieuw leven in te blazen: indien voldoende fondsen binnen komen en kooien door sponsors 'geadopteerd' worden zal de 'plantentuin' niet alleen onderhouden en opgeknapt worden, maar zal het dierenbestand ook uitgebreid worden met nieuwe en exostische dieren. Zo verklaarden de twee initiatiefnemers, Jac Visser en Willem Hondius, aan de Amigoe. De eerste fondswervingsactviteit wordt een optreden van de Nederlandse zanger Gerard Joling, op 25 november, in Rum Runners bar.

Hoewel het duo dit initiatief op persoonlijke titel uitvoert, is de 'link' met hun baan onvermijdelijk: Visser is initiatiefnemer/directeur van het toeristen-radiostation Radio Paradise in het ITC; Hondius is marketing manager van de KLM-vestiging op de Antillen/Aruba. Twee potentiële sponsors? "Het zou best kunnen," zeggen de heren lachend, maar vastberaden.

Visser en Hondius, beiden dierenliefhebbers bij uitstek, zijn overtuigd van de educatieve en sociale waarde van de dierentuin, waar vele kinderen voor het eerst kennis maken met allerlei diersoorten. Ook als ontmoetingsplaats en uitje voor gezinnen is de plantentuin een ideale lokatie.

Sinds 'Joan' twee jaar geleden over het eiland raasde en ook bij de dierentuin aardig wat schade veroorzaakte is daar met name 'lapwerk' verricht. De tuin is nooit meer dezelfde geworden. Vandaar de stichting, aldus Visser en Hondius, die met de oprichting van de Vrienden van de dierentuin niet uit zijn het beleid van de directie van de tuin, onder leiding van drs Gerard van Buurt, te bekritiseren. De dierentuin valt onder de dienst Landbouw, Veeteelt en Visserij van het eilandgebied. Hoofd van deze dienst is ing Murray Joubert. LVV- gedeputeerde is George Hueck, die binnenkort van de plannen van de stichting op de hoogte wordt gebracht.

De nieuwe stichting zou heel nauw met de mensen van de dierentuin willen samenwerken en hen enkel een handje willen helpen om de dierentuin mooier en voor de dieren meer leefbaar te maken.

BESTUUR

Om de interactie met de directie te bevorderen heeft de stichting Van Buurt gevraagd zitting te nenem in het stichtingsbestuur, evenals nog iemand van de dierentuin. Penningmeester van het bestuur wordt Elton Lauf, voormalige stationmanager bij Radio Hoyer. Visser, die twaalf jaar geleden toen nog als Radio Hoyerman met plannen rondliep de gehele diertentuin door dat bedrijf te laten adopteren is voorzitter, terwijl Hondius sekretaris is. Het bestuur is nog op zoek naar een lid dat de stichting zal bijstaan.

De werkzaamheden zullen voornamelijk bestaan uit het organiseren van activiteiten om aan fondsen te komen: daarmee zullen ten eerste alle kooien een goede onderhoudsbeurt krijgen en waar nodig aangepast worden om de dieren zich er meer "thuis" te laten voelen. Te zijner tijd zal een 'dierentuinexpert' overkomen om te adviseren. Terwijl in eerste instantie aan 'grote' geldschieters wordt gedacht of mensen met beroepen die wel wat kunnen missen, zijn ook kleine bijdragen meer dan welkom. Het sponsorship- concept dat bij het Seaquarium toegepast wordt, waarbij bedrijven een aquarium sponsoren, zal bij de dierentuin gaan gelden: bedrijven of personen kunnen een kooi of specifiek dier 'adopteren'. Op de kooi of het hok zal dan uiteraard de naam van de firma verschijnen.

De stichting zal verschillende originele manieren bedenken om firma's warm te maken om een bijdrage te leveren voor het opknappen van de dierentuin. Daaronder vallen rondleidingen in de tuin. De bestuursleden zullen dan ter plekke uitleg geven van de problemen en projecten.

JOLING

Een van de eerste fundraisingsactiviteiten wordt een optreden van Gerard Joling. Joling, die al eerder hier was, besloot zijn vakantie te combineren met een benifiet concert in Rum Runners: de inkomsten van deze avond -kaarten kosten 20 gulden, inclusief een drankje - gaan naar de stichting.

Degenen die geen sponsor willen worden of niet veel voor 'adoptie' voelen kunnen hun donatie kwijt op rekeningnummer 872404 van de Maduro & Curiel's Bank.

Symposium vrouw en geweld

WILLEMSTAD — Op 25 november aanstaande zal de Internationale dag van geweld tegen de vrouw' gevierd worden. 25 November werd deze dag tijdens de in Bogota, Colombia,in 1981 gehouden vergadering van de Latijns Amerikaanse en Caribische vrouwenorganisaties als zodanig uitgeroepen. Sindsdien wordt die dag door de Vrouwen organisaties uit de regio op verschillende manieren gevierd.

De datum werd toentertijd door de delegate van de Dominicaanse Republiek voorgesteld als herdenking van wijlen de gezusters Mirabal. Patria, Minerva en Maria Teresa Mirabal waren zusters die op een afschuwelijke wijze door de toenmalige Dominicaanse dictator, Rafael Trujillo op 25 november 1960 werden afgeslacht.

Op Curaçao wordt deze datum ook op verschillende manieren herdacht. Drie Curaçaose vrouwenorganisaties die bij de Steering Committee zijn geafilieerd zullen morgen op 18 november een symposium organiseren met als thema 'geweld en vrouw'. Orlando Cuales, Jaqueline Martes en Ingrid Juliana zullen het woord voeren. Het symposium zal in de aula van de UNA om 8 uur s'morgens plaatsvinden. De entree bedraagt tien gulden.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur **Young Girl** (Western, 14 jr)).
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **The Exorcist III** (horror/thriller, 18 jr).

******

BOTICA'S (nachtdienst)
Pabao brug: Santa Cruz, tel.: 28028.
Pariba brug: San Nicolas, tel.: 45712.

******

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter J.C. Frederiks, Stadionweg 27, tel.: 24484.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter B. Britt-Croes via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833.

******

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

******

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martinez, tel.: 24696.

******

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

******

AIDS-HOTLINE: Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

******

FADA/PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999): voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA (P.O. Box 1029): tel.: 27808/48124.

****

TELEARUBA
ZATERDAG: 17.50 Infinite Voyage; 18.50 Style with Elsa Klensch; 19.10 Big Story; 19.30 Special: 'Mercurius Musical' (live); 20.00 Special: 'Coastal Beach party'; 20.30 Special: 'Remembering Marilyn'; 21.15 CNN International News; 21.40 Crisis in the Gulf; 22.00 Estreno: 'Forced Vengeance'; 23.30 Sports Late Night· 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.50 Scheme of Things; 17.20 Joey and the Redhawk (deel 3); 17.40 Sunday Movie: 'Bachelor Paradise'; 19.30 Show-Time; 20.30 CNN International News; 20.50 Health Week; 21.00 Movie Special: 'Because you're Mine'; 22.45 Week in Review; 23.30 Sport Late Night; 24.00 Sluiting.

****

DIVERSEN
ARUBAANSE DANS- EN BALLET-SCHOOL: 20.00 uur musical 'Dancetera' -Cas di Cultura.

****

ZONDAG
DIVERSEN
ARUBAANSE DANS- EN BALLET-SCHOOL: 20.00 uur musical 'Dancetera' -Cas di Cultura.

FIMLIGA ARUBA: 20.30 uur vertoning film 'First Monday in October' (VS, 1981, liefdesverhaal) - Cas di Cultura.

NIEUWE OLIESOORT GEINTRODUCEERD

San Nicolas krijgt eerste fast food-restaurant

Nieuwe wegenkaart Aruba

ORANJESTAD — Shell Barlock Caribbean Oil Corporation introduceerde gisteren een nieuwe motorolie, een nieuwe wegenkaart voor Aruba, de mogelijkheid om benzine en andere Shell-produkten te kopen met gebruikmaking van credit cards en de opening van een Wendy's Fast food restaurant bij het Shellstation in San Nicolas. Shell zal volgend jaar met een eigen groep deelnemen aan het Arubaans karnaval.

Shell Barlock-directeur Raymundo Barros vertelde de pers in Talk of the Town, dat er geen betere motorolie is dan de 'Rotella T', die nu op de markt is gebracht. Deze olie komt voor zowel gasolinemotoren (SG) als voor dieselmotoren (CE). SG is de hoogste classificatie bij gasoline en CE de hoogste classificatie bij diesel, overeenkomstig de rangschikking door American Petroleum Institute (API).

KAART

Ingaande maandag wordt een Shell-wegen/toeristenkaart geïntroduceerd, waarop naast de wegen en plaatsen ook hotels, restaurants, pompstations, Coastal-raffinaderij en Wickland's Oil Terminal aangeduid worden. Deze wegenkaart zal te koop zijn bij de Shell-stations, boekhandels en hotels.

Een overeenkomst tussen Shell Barlock en Wendy's heeft het mogelijk gemaakt dat San Nicolas binnen enkele maanden haar eerste fast food-restaurant krijgt. Het komt te liggen naast het Shell-pompstation bij de ingang van San Nicolas. Louis Posner, van Wendy's/Licores Aruba, vertelde dat het een 'Wendy's express service' wordt, met double drive thru en zitjes op 120 vierkante meter grond. Dit eerste fast food-restaurant 'boven de brug', waarmee een investering van zeshonderdduizend florin is gemoeid, zal in juni volgend jaar 'in full operation' zijn. Met Shell Barlock is overeengekomen dat indien deze eerste express service een succes wordt, er ook bij andere Shell-stations express service zal komen.

Per 1 december aanstaande wordt bij de vijf Shell-pompstations het kopen van benzine en andere produkten in de minimarkets met creditcards geïntroduceerd. Men kan gebruik maken van Visa en Mastercard, lokale en USA-cards.

Gezien de administratiekosten en het feit dat pomphouders geen grote winst maken, zal de klant een extra drie tot vijf procent op de prijs moeten gaan betalen.

KARNAVAL

Shell Barlock was in karnaval 1990 de sponsor van verschillende groepen, zangers en koninginnen. Om het karnaval te blijven bevorderen, is besloten om karnaval 1991 met een eigen 'Shell United Group' tegemoet te treden. Groepleidster Marcia Koolman onthulde dat de groep The Sun of the Kingdoms' zal heten. Het wordt een groep over de eerste indianenstammen van de Amerika's, de Azteken, Maya's en Inca's, en de zon als het belangrijkste symbool van deze stammen. George Fingal en Lucien Quilotte zijn de ontwerpers van de kostuums. De groep zal maximaal 120 personen tellen en Musical Time zal de groepsband zijn.

Karnavalvierders, die zich alvast van een plaats in de Shell-groep willen verzekeren, kunnen Marcia's Beauty Shop bellen (tel.: 45912) of Yolanda Boekhoudt (45279).

MACHINES MOETEN VERNIEUWD

In juli omzetting water en stroom-fabriek in bedrijf klaar

Premier: voor WEB 125 miljoen nodig

BALASHI — In een uiteenzetting over de huidige situatie bij het Water- en Energiebedrijf (WEB) stelde premier Nelson Oduber, dat op den duur 125 miljoen benodigd is om het WEB op een verantwoord peil te brengen. Aan de hand van voorbeelden wees de premier erop, dat de situatie van het WEB vanaf het begin van zijn regering alle aandacht had. Er werd een rapport gemaakt wat er gebeuren moet in verband met de toenemende bevolking en het stijgend aantal hotelkamers. Er werden reeds drie waterfabrieken gekocht — ieder van vijftien miljoen. Er moet nog veel gedaan worden — op den duur 125 miljoen —waarvoor de regering het geld niet heeft.

Aangezien er problemen zijn met de druk op het distributiewaternet werd voor vijf miljoen florin een opslagtank te Alto Vista gebouwd, terwijl voor een half miljoen een tank op het haventerrein geschikt voor opslag van water werd gemaakt. Ook de 'switch yard' van het WEB is dringend aan vernieuwing toe, waarvoor de regering tracht in onderhandelingen met de EG hiervoor de benodigde zeven tot negen miljoen te krijgen, waardoor een nieuw 'switch yard' gekocht kan worden.

FINANCIERING

Voor 1991 werd een plan opgesteld en volgende week vinden besprekingen plaats met de Nationale Investerings Bank en de bank Mees & Hope om dertig miljoen voor het WEB gefinancierd te krijgen. In deze dertig miljoen zitten vernieuwing van de turbines 3, 4 en 5.

In 1992 moeten verdere vernieuwingen gedaan worden, onder meer twee nieuwe ketels waarmee een investering van 45 miljoen is gemoeid. In 1993 is dan weer eens dertig miljoen en in 1994 twintig miljoen nodig voor vernieuwingen in het WEB. In totaal betekent dit 125 miljoen florin en dat geld moet ergens vandaan komen.

BEDRIJF

In juli volgend jaar zal het WEB in een bedrijf worden omgezet, waarover met enige Nederlandse banken onderhandelingen worden gevoerd. Er bestaat interesse en premier Oduber verwacht dat op dezelfde manier waardoor men geld kreeg om Elmar te kopen dit ook met aankoop van het WEB om en een bedrijf om te zetten, zal gebeuren.

Oduber merkte op, dat niet vergeten dient te worden dat de turbines, die afgelopen week tweemaal voor een black-kout op Aruba zorgden, dateren van 1955. Het gaat er dus niet om dat het WEB capaciteit tekort heeft, maar wél machines die dringend onderhouden en vernieuwd moeten worden.

KRITIEK

'Men kan kritiek hebben over het huidige WEB', aldus premier Oduber, 'maar kan onze regering niet verwijten dat wij niets gedaan hebben om de situatie van het WEB te verbeteren. Het neemt tijd en kost veel geld. Wat de stroomvoorziening betreft, verwachten wij begin volgend jaar met de Nederlandse banken gereed te komen', aldus premier Oduber naar aanleiding van de situatie bij het WEB.

FAKKELOPTOCHT **(t.g.v. Int. Dag van de Kinderrechten):** 18.00 uur start op plein achter Plaza Bookshop.

VOETBAL **(int. toernooi):** 10.00 uur Aruba vs Curaçao (Lifida 12 jaar); 11.30 uur Arsenal vs Venezuela (kleine adspiranten) - RCA-Sportcentrum.

ATLETIEK **(AAB):** 16.30-17.20 uur nationale kampioenschappen 'roadracing' op de Bucutiweg met start en finish ter hoogte van Bucuti Yacht Club.

KORFBAL **(IDEFRE):** 10.00 uur Volvox vs Caribbean Stars; 11.00 uur Noord Masters vs Bionic 1 - Sporthal.

ZWEMMEN **(Aruba Dolphins):** 11.00 uur start 1-km tocht bij de pier van Marinierskazerne; 12.30 uur start 2-km tocht vanaf strand te Cura Cabai.

****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): Iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: **voorlopig geen diensten wegens verbouwing.** Zie Tanki Leendert.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.00 uur.

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.

****

KAPEL MARINIERSKAZERNE SAVANETA: 09.30 uur kerkdienst o.l.v. vlootaalmoezenier P. Kortekaas en vlootpredikant J. Majoor.

****

Elmar reikt tekenprijzen uit

■ *ORANJESTAD — De festiviteiten in het kader van het veertig-jarig bestaan van de ELMAR werden voortgezet met een drukbezochte receptie in het Golden Tulip Aruba Caribbean Hotel en de uitreiking van de prijzen aan de winnaars van de tekenwedstrijd. Op de foto's boven: tijdens de receptie vlnr Julio Curiel (Elmar's raad van commissarissen), B. Tulleners (één van de Elmar's eerste directeuren), onder-directeur Freddy Wever en echtgenote en directeur ir J. Bok en echtgenoete; onder: de uitreiking van prijzen van de Elmar-tekenwedstrijd aan de winnaars.*

Schoonmaak

ORANJESTAD — In het kader van de schoonmaakcampagne besloot ook het Ramada Renaissance Resort Aruba iets te doen aan de vervuilde omgeving. Een groep van twintig werknemers van de diverse afdelingen vormde een 'green team committee' en ging direct aan de slag. In betrekkelijk korte tijd werden acht trucks met puin, glas, papier, plastiek en ander afval, die het strand en de boulevard tegenover het hotel ontsierden, volgegooid.

Het 'green team committee' heeft nog zes andere projecten op het programma om de omgeving schoon te maken en te houden.

Veteranen-voetbal begonnen

ORANJESTAD — De finale van de veteranen voetbalcompetitie ging in het RCA-Sportcentrum van start met overwinningen voor Estrella/Rowigini's en FC Roma/McDonalds.

Estrella scoorde twee keer en hield het eigen doel schoon voor een 2-0 zege op Atletico Aruba/Panama Store. Benito Tromp en Echi Bislip waren de goalgetters voor Estrella.

In de tweede wedstrijd wist FC Roma een 0-1 achterstand weg te werken en in een 2-1 overwinning te veranderen ten koste van Atlantico/Riunite. Eleno Romero opende de score voor Atlantico, waarna Pachi Theodora en Louis Richardson met twee rake treffers de overwinning voor FC Roma een feit maakten.

Bezwaren raadsman buitenlanders afgewezen:

Tweemaal 4.5 jaar voor transport van cocaïne

ORANJESTAD — In totaal negen jaar gevangenisstraf kreeg een buitenlands echtpaar, dát zich had laten gebruiken om cocaïne van Colombia naar Canada te smokkelen via Aruba. Op de luchthaven werd echter de cocaïne ontdekt.

In eerste instantie werd de behandeling van de zaak destijds terug verwezen naar de Rechter-Commissaris omdat het echtpaar beweerde niet op de hoogte te zijn gesteld van hun rechten en dus ook geen raadsman kreeg. Uiteindelijk werd dit geregeld en kon mr Gibbs vrijdag zijn cliënten verdedigen, waarbij hij niet te spreken was over de behandeling die zijn cliënten op de politiewacht hadden ondervonden.

NIET ZO ERG

Wat het niet beschikbaar zijn destijds van een raadsman betreft, wees het Openbaar Ministerie (OM) erop, dat eerst de Canadese ambassade op de hoogte moest worden gesteld om verdachten een advocaat toe te wijzen. Dat verdachte klaagde dat hij op de wacht met andere mensen in een dronkenmanscel was opgesloten, vond de officier niet zo erg omdat uiteindelijk verdachte gearresteerd was met cocaïne in zijn bezit.

Met nadruk werd gesteld dat verdachten niet geforceerd werden om een verklaring af te leggen maar wel dat zij hun verklaringen enige malen veranderden. Nu komen ze klagen dat zij in de vreemde slecht behandeld werden, waarom de overtreding dan niet in hun eigen land begaan?

Wat de strafmaat betreft, wees de officier erop dat gezien de hoeveelheid cocaïne hierop acht jaar geëist diende te worden doch hij bracht zijn eis op zes jaar voor ieder apart.

De rechter, die direct vonnis wees in deze zaak, wees de bezwaren van de raadsman van de hand en stelde dat beide verdachten hadden bekend dat zij cocaïne bij zich hadden. Hij veroordeelde ieder van hen tot vier jaar en zes maanden met aftrek van voorarrest, terwijl de in beslag genomen cocaïne moet worden vernietigd.

Door tuinman in beerput gegooid

Twee kilo coca in bloembak gevonden

ORANJESTAD — Een tuinman, die aan de Argentiniëstraat te Oranjestad een bloembak wilde schoonmaken, kreeg vrijdagmiddag de schrik van zijn leven toen bleek dat zich hierin een zak met cocaïne bevond.

Omdat hij niet betrokken wilde worden bij dit soort zaken gooide hij in zijn angst de zak in de beerput. Uiteindelijk kwamen de politie en de Sectie Verdovende Middelen (SVM) toch aan te pas, waarbij één der agenten moest afdalen in de beerput en de zak met cocaïne naar boven bracht. Naar schatting bevond zich hierin twee kilo cocaïne. Een onderzoek wordt ingesteld aan wie dit toebehoort.

In het huis was voorheen een man woonachtig - het huis werd enige maanden geleden verkocht - die er verdacht werd in verdovende middelen te handelen. Niet uitgesloten wordt geacht dat een persoon, die zijn straf in het KIA uitzit, meer zou kunnen afweten van deze zaak.

Project van honderd miljoen dollar

Optie voor golfbaan met hotel en villa's

ORANJESTAD — De regering heeft aan de Mirage Development Company nv — op Aruba vertegenwoordigd door advocaat mr Maximo Croes — optie verleend voor de bouw van een golfbaan/hotel-project ten oosten van de huidige Aruba Golfclub.

In een gesprek met mr Maximo Croes bevestigde deze aan de Amigoe dat hem inderdaad was meegedeeld dat de optie was verleend.

Wat het project betreft, zei hij dat de plannen aangepast moeten worden aan het verkregen terrein en wordt een Championship Golfcourse aanlegd, met daar omheen een luxe hotel met 350 kamers alsmede villa's en condiminia. De financiers - geraamd wordt een investering van honderd miljoen dollar - komen uit het westelijk deel van de Verenigde Staten.

In dit stadium kon mr Croes - die de investeerders van het besluit van de regering op de hoogte stelde - nog geen nadere bijzonderheden verstrekken.

Baan in hotel

ORANJESTAD — Na het geslaagde 'open house', dat het Sonesta Hotel destijds hield om de gemeenschap kennis te laten maken met Sonesta 'van binnen en van buiten', wordt volgende week dinsdagavond van zes tot negen uur een zogenaamde' career night' gehouden.

Personen die werk zoeken, kunnen dan in het Sonesta Hotel een kijkje komen nemen, waarbij afdelingschefs en personeel beschikbaar zijn om de nodige toelichting te geven en vragen te beantwoorden. In het Sonesta Hotel zijn nog verschillende functies vrij die gevuld moeten worden.

Zaalvoetbal: drie wedstrijden met 32 goals

ORANJESTAD — In de zaalvoetbalcompetitie behaalde Maritimo een 9-7 overwinning op YMCA. Voor Maritimo nam Viera Ferreira niet minder dan vijf doelpunten voor zijn rekening, terwijl Luis Courtas driemaal scoorde.

In de daarop volgende wedstrijd tussen Caiquetio en Matlahot werd het een gelijkspel van 3-3 bericht. Tenslotte behaalde Dakota/Coes cola een 6-4 overwinning op Femina/Puma.

Maandagavond wordt de strijd voortgezet met de volgende wedstrijden: Estrella/Kowloon's vs Palleli, Barak Boys/Emmi - CBN/Absorbine en de 'clash' tussen Double Seven en Arends Construction.

Plannen onthuld over Topaz-hotel

■ *ORANJESTAD — Zoals de Amigoe reeds berichtte werden vrijdagmiddag in het La Vie en Rose restaurant de plannen bekend gemaakt van het 9.5 miljoen florin kostende Hotel Topaz-project. Op de foto: Martina Kuiperi secretaresse, Livie van Thol project-coördinator Topaz nv, Irwin Franca, Denicie Bryson en Jamil Saade.*

Met medewerking echtgenote premier:

Atlantis-onderzeeër officieel in gebruik

ORANJESTAD — In tegenwoordigheid van gouverneur Felipe Tromp, premier Nelson Oduber en ministers werd gistermiddag door de echtgenote van de premier, Glenda Oduber-Croes, de doop verricht van de nieuwe toeristische attractie de'Atlantis', waardoor men nu ook Aruba vanaf de bodem van de zee kan bewonderen.

Bij de doop waren ook leden van de Staten, Arubaanse en Japanse, alsmede Engelse investeerders aanwezig. Managing director Dirk Scouge gaf een uiteenzetting van het tot stand komen van dit project waaraan vier jaar geleden werd begonnen. Zeer tevreden waren de eigenaren/aandeelhouders over de medewerking die van de autoriteiten werd ondervonden.

Zoals bekend - de Amigoe berichtte hierover reeds enige malen - werd de onderzeeboot in Vancouver, Canada, gebouwd en zijn er nu zes in de vaart, namelijk op Hawaii, Guam, St Thomas, Barbados en de Cayman-eilanden. In totaal werd in het gehele project op Aruba vier miljoen dollar geïnvesteerd.

In totaal 24 personen zijn bij het Atlantis Arubabedrijf werkzaam. Onder hen is ook een kapitein/piloot van Aruba die hiervoor geslaagd is, terwijl een tweede Arubaan eind van dit jaar hiervoor examen doet. Maandag begint de onderzeeboot met geregeld vier afvaarten per dag. Er is een speciale introductieprijs voor de beginperiode.

Opiniepeiling in Nederland:

Irak en olielanden grootste bedreiging

DEN HAAG - De Nederlandse bevolking heeft een ander vijandbeeld gekregen. Irak en de andere olielanden vormen momenteel in de publieke opinie een veel grotere bedreiging voor Nederland dan de Sovjetunie.

Dat blijkt uit een onderzoek van het NIPO in opdracht van enkele organisaties, waaronder het studiecentrum voor Vredesvraagstukken van de Katholieke universiteit in Nijmegen, de Koninklijke militaire academie, de stichting Maatschappij en krijgsmacht en de televisie-actualiteitenrubriek Kenmerk. Daarvoor werden in oktober bijna achthonderd Nederlanders ondervraagd.

Nog maar drie procent van de Nederlandse bevolking ziet de SU als de grootste bedreiging van Nederland. In 1981 was dat nog veertig procent. Nu beschouwt 42 procent van de bevolking Irak en de olielanden als het grootste gevaar voor Nederland.

Volgens de onderzoekers [illegible] aanzien van Irak en de olielanden veel sterker dan het oude vijandbeeld van de SU. Tijdens de Koude oorlog werden vooral de leiders van de SU gezien als onbetrouwbaar en agressief, en niet zo zeer de bevoking van de SU. Nu vindt een kwart van de bevolking ook de inwoners van de Arabische olielanden agressief en onbetrouwbaar.

Een ruime meerderheid van de ondervraagden, tachtig procent, vindt dat het leger gehandhaafd moet blijven. Slechts vijf procent vindt dat het leger afgeschaft kan worden. Wel meent 53 procent dat er de komende tien jaar twintig procent bezuinigd kan worden op Defensieuitgaven. Bijna een derde (31 procent) is zelfs voor een bezuiniging van dertig procent.

Onder invloed economie in VS

Dollar weer op dieptepunt

AMSTERDAM - De Amerikaanse dollar is vrijdag op de Westeuropese wisselmarkten weggezakt. In Amsterdam kwam de munteenheid aan het eind van de handel uit op Nf 1,6570, een na-oorlogs dieptepunt.

Donderdag bedroeg de slotkoers Nf 1,6665. Het voorgaande dieptepunt, Nf 1,6630, dateert van 14 november. De handel begon vrijdag met een hogere koers voor de dollar als gevolg van politieke onrust in de Sovjetunie. Gaande de dag zakte de koers weg. Toen in de middag bekend werd dat de inflatie in de VS in oktober is verminderd tot 0,6 procent ging de koers verder omlaag. Minder inflatie vergroot de kans op renteverlaging en het vooruitzicht op lagere rente doet de koers van de dollar dalen, zo werd geredeneerd.

Het iets kleinere handelstekort van de VS in oktober dat 's middags werd bekendgemaakt maakte geen indruk, wel het feit dat zowel de import als de export zijn verminderd. Dat was voor het eerst sinds november vorig jaar en de valutahandelaren trokken er de conclusie uit dat er wellicht over de hele wereld een recessie in aantocht is.

Het pond sterling ging omlaag, van Nf 3,2650 bij het slot van de handel op donderdag tot Nf 3,2585 die vrijdag als slotkoers werd genoteerd. De handel leek in eerste instantie niet onder de indruk te zijn van de onveranderde inflatie in Groot-Brittannie (10,9 procent), maar aan het einde van de middag zakte de koers toch weg.

Voor het goud werd aan het einde van de handel in Zuerich een prijs opgegeven van 377 dollar per ounce (31,1 gram). Donderdag sloot het goud op 379,25 dollar per ounce.

Op OS 1992: "Verboden te roken"

BARCELONA - De tabakliefhebber kan de Olympische Spelen in Barcelona over twee jaar beter mijden.

Pijp, sigaar of sigaret moeten door de beslissing van de werkgroep "internationale beweging voor een rookvrije Olympiade" opgeborgen blijven.

In het Olympische dorp is de verkoop van nicotineprodukten verboden. In de kleedkamers, sporthallen en andere Olympische gebouwen geldt een rookverbod.

Het Olympische voetbaltoernooi begint een dag voor de openingsceremonie van de Zomerspelen van 1992 in Barcelona.

Dat heeft een woordvoerder van de FIFA (internationale voetbalbond) bekend gemaakt.

De Olympische Spelen worden over ruim anderhalf jaar officieel op 25 juli geopend. Het voetbaltoernooi begint dan op 24 juli.

Een overzicht van de veldslag in het Oosterpark met uiterst arbiter Jaap Uilenburg met naast hem Johnny Metgod.

"Slaan is niet bewezen"

Rode kaarten Keur en Djurkovski worden geel

ZEIST - De tuchtcommissie van de KNVB heeft de rode kaart die Keur en Djurovski zondag tijdens de wedstrijd FC Groningen- Feyenoord kregen van arbiter Uilenberg, omgezet in een gele.

"Omdat niet bewezen is dat het tweetal geslagen heeft", luidde de visie van de strafcommissie. Het duo werd geboekt vanwege het duwen en trekken aan een tegenstander. Voor Feyenoorder Keur betekent dat een schorsing van een wedstrijd, omdat hij al twee keer eerder was geregistreerd. De Joegoslaaf van FC Groningen kan voorlopig gewoon blijven voetballen, want hij was dit seizoen nog niet op de bon geslingerd.

De derde hoofdverdachte van de veldslag in het Oosterpark, Feyenoorder Gaston Taument, kwam er minder genadig vanaf. Hij werd vier duels, waarvan een voorwaardelijk, buitenspel gezet. Bovendien kreeg hij een geldboete van 150 gulden.

De veroorzaker van de Zuidamerikaanse taferelen in Groningen, Jos Roossien, staat de eerstvolgende partij van zijn club ook langs de kant, omdat hij in de bewuste wedstrijd tegen zijn derde boeking opliep omdat hij Taument aan diens shirtje had getrokken. De jonge Rotterdammer kon zich, ondanks het voordeel dat Uilenberg Feyenoord gaf, niet beheersen en schopte Roossien.

NON-ACTIEF

Erik van Kessel van De Graafschap staat drie wedstrijden op non-actief, ook Jongejan (FC Den Haag) en Hasselbaink (Telstar). Een duel werden de volgende spelers geschorst: Valk (FC Den Haag), Haak, De Haan, Haverkort (allen Emmen), Osenga (Excelsior), Kraay, Lukassen, Redeker (allen De Graafschap), Buisman (Go Ahead Eagles), Baas (Haarlem), Waslander (Heracles), Yilmaz (RBC), Van de Weert (RBC), Brouwer (Veendam), Verberne (VVV), Abma (Cambuur), Keur (Feyenoord), Roossien (Groningen) en Roos (Excelsior).

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

****

ZONDAG
VOETBAL
(tweede divisie)
12.00 uur Porta Blanku vs Rooi Santu;
14.00 uur Montagne Abao vs Buena Vista;
16.00 uur Charo Stars vs Indekor - Mon Repos-terrein.

ZANDVOLLEYBAL
JLB Country Club)
10.00-16.00 uur toernooi - Banda Abao.

In grimmige wedstrijd

Sta Rosaploeg wint met 1-0 van Jong Colombia

WILLEMSTAD — Victory Boys en Jong Colombia leverden gisteravond een grimmige strijd in het kader van de semifinale om het eredivisie voetbalkampioenschap. Na negentig slopende minuten verliet de Sta Rosa-ploeg het strijdperk als overwinnaar met de score van 1-0. Twee spelers van Jong Colombia werden het veld uitgestuurd, terwijl verder nog zes gele kaarten werden uitgedeeld door scheidsrechter Ronnie Zijlstra.

Vergeleken met het duel van gisteravond was de eerste halve finale-wedstrijd van afgelopen woensdag tussen SUBT en Sithoc haast een vriendschappelijke ontmoeting. De sfeer was gisteravond bijzonder fel en grimmig door de ettelijke, onnodige tackles. Een sfeer die ook oversloeg op de toeschouwer op de tribunes waar in de slotfase de nodige onrust heerste en enige opstootjes ontstonden. De opkomst van het publiek (580 personen) was overigens de grootste tot dusverre van het seizoen.

Het enige doelpunt van de wedstrijd werd in de twintigste minuut gescoord door Wesley Pieternella. Dit gebeurde na een hoekschop van Isidoro Paulina waarbij keeper Eugène Constancia van Jong Colombia de bal wegstompte. Het leer kwam precies op het hoofd terecht van Pieternella die met een goede kopstoot van enige afstand scoorde. Het doelpunt viel min of meer onverwacht aangezien Jong Colombia vanaf het begin een betere greep op het spel had gehad ofschoon Victory Boys zich ook niet helemaal onbetuigd had gelaten.

De Boca-ploeg, die in de voorcompetitie tweemaal van Victory Boys had gewonnen (1-0 en 2-1), behield haar zelfvertrouwen en bleef met evenveel kracht en élan het door Waldi Graanoogst verdedigde heiligdom van Victory Boys opzoeken. De acties werden met de minuut feller, maar echt grimmig werd het spel in de tweede helft ontaardend in een reeks gele en twee rode kaarten. De twee die het te bont maakten, waren Wilson de Jongh (56ste minuut) die betrokken was bij een opstootje, en Germain Florentina (72ste) die een tweede overtreding beging en daarmee voor de tweede maal een gele kaart kreeg.

De numerieke minderheid maakte de situatie er uiteraard niet gemakkelijk op voor Jong Colombia. Van een overwicht van Victory Boys was echter geen sprake. Tot vier keer toe kwam de Boca-ploeg zelfs heel dicht bij de gelijkmaker. Eenmaal kopte Florentina tegen de staander, terwijl Sharlon Martina een gouden kans onbenut liet door hoog over te schieten, terwijl keeper Waldi Graanoogst reeds geheel uit positie was gespeeld.

De halve finales worden pas weer op 5 december voortgezet in verband met deelname van de selectie aan de Middenamerikaanse en Caribische Spelen. De delegatie vertrekt zondag naar Mexico. Voor 5 december staat de wedstrijd SUBT - Victory Boys op het programma.

Sport in het kort

SCHAKEN / AMSTERDAM - Het traditionele Amsterdamse schaakfestival in de zomer dreigt van de agenda te verdwijnen. Het verzekeringsbedrijf OHRA, dat het evenement sinds 1981 sponsorde, kondigde al begin dit jaar aan te stoppen. De organisatoren hebben tot op heden nog geen nieuwe geldschieter gevonden. Het schaakgala in de hoofdstad kende ondermeer een kroongroep en een grootmeestertoernooi.

*****

VOETBAL / KREFELD - De vroegere Roemeense voetbalinternational Michael Klein, die bij Bundesligaclub Uerdingen onder contract staat, heeft woensdag een Duits paspoort gekregen. Door die naturalisatie komt er in het elftal van trainer Wohler een plaatsje vrij voor een andere buitenlander. Dat wordt waarschijnlijk Kleins ex-landgenoot Daniel Timofte. De onderhandelingen zijn echter nog niet helemaal afgerond.

RUGBY / LONDEN - Het rugbytoernooi om de wereldbeker, dat volgend jaar oktober in Engeland, Ierland en Frankrijk wordt gehouden, belooft uiterst lucratief te worden. Alan Callan, de manager van het World Cup Comité, schat de opbrengst op 180 miljoen gulden. Alleen al de kaartverkoop in de drie landen leverde tot nu toe ruim 50 miljoen op. Er wordt in totaal op een miljoen toeschouwers gerekend.

*****

VOETBAL / DEN BOSCH -Op 72-jarige leeftijd is in zijn woonplaats Den Bosch oud-voetballer Piet van der Sluis overleden. Van der Sluis speelde eind jaren veertig drie keer in het Nederlands elftal. Met zijn club BVV werd hij in 1948 landskampioen. In de zestiger jaren fungeerde Van der Sluis als trainer van Wilhelmina. Van der Sluis was ongeneeslijk ziek.

BELANGRIJKE SLEUTELFIGUREN NIET AANWEZIG

SVV speelt zoals de Grieken gaan spelen

Slechts 2-1 overwinning Nederlands elftal op SVV

AMSTERDAM - De selectiegroep van het Nederlands elftal heeft vrijdagmiddag in het Olympisch Stadion SVV met 2-1 (2-0) verslagen.

Bergkamp en Winter scoorden voor de ploeg van Michels, die de buitenlanders Van Basten, Rutjes, Van Tiggelen en Gillhaus miste. Kammeron maakte diep in de tweede helft de treffer voor de Schiedammers.

Het oefenduel van het Nederlands elftal vrijdagmiddag kon, door het ontbreken van in ieder geval twee sleutelfiguren (Van Basten en Van Tiggelen) niet anders zijn dan een hulpmiddel voor de bondscoach. Het was ook niets meer dan dat.

In zijn persconferentie, voorafgaande aan de wedstrijd, had Michels al laten doorschemeren enigszins "om" te zijn, wat betreft de bezetting van de vleugelspitsen. Die aanpassing aan wat bij de Nederlandse topclubs gebeurt, was in de eerste helft van het oefenduel te merken. Met Van 't Schip en Roy was de keuze gevallen op echte aanvallers aan de zijkanten voor aanvoer naar de spitsen Kieft en Bergkamp.

Na rust kwam Michels duidelijk terug van die opzet, al handhaafde hij de opnieuw weinig effectieve Roy. Vanenburg werd van opbouwende middenvelder een hangende rechterspits, die zelden nog aan het spel deelnam.

Volgens afspraak speelde SVV zoals van de Grieken mocht worden verwacht, met vijf verdedigers en slechts anderhalve aanvaller (Tebbenhoff en Breetveld).

Na het snelle openingsdoelpunt (voorzet Roy, fout Hiele, treffer Bergkamp) veranderde de speeltrant niet. Ook niet na het tweede doelpunt (fout Hiele, omhaal Winter). De geïmproviseerde laatste lijn, met Winter en De Jong als mandekkers en Blind in de vrije rol, werd nimmer getest. Wouters en Vanenburg konden een flinke aanvoer naar de vier aanvallers in stand houden.

Na rust, met een geleidelijk op vier plaatsen gewijzigd elftal (Witschge, Ellerman, Valckx en Frank de Boer kwamen), verdween de draad meer en meer. Witschge, noch de zeer beweeglijke Ellerman, viel daarover iets te verwijten.

De anderen in feite ook niet, want na het afschuiven naar rechts van Vanenburg kan niet in redelijkheid verwacht worden dat naast Wouters plotseling een nieuwe spelbepalende figuur opstaat.

Omdat er ook geoefend moest worden op een onheilssituatie voor woensdagavond, een achterstand tegen de Grieken, werd in de slotfase Valckx naar voren gestuurd als breekijzer. Het enige dat werkelijk brak was de concentratie in de verdediging van de selectie. Lloyd Kammeron profiteerde daarvan.

GEEN CONCLUSIES

Michels kon uiteraard geen conclusies aan de oefening verbinden. "Wij hebben in ieder geval gekregen wat wij graag wilden, een snel doelpunt tegen een defensief ingesteld tegenstander. In een echte wedstrijdsituatie zul je daarna moeten terugschakelen, omdat de tegenstander iets anders gaat doen. De veldbezetting zal dan dus veranderen. Tegen het einde hebben wij zelfs alles erin gegooid, dat zal ook niet gebeuren bij een voorsprong."

Michels' experiment met "echte" aanvallers op de flanken, hoewel in de eerste helft een redelijk succes, is nog niet van een voortzetting gegarandeerd. "Wanneer je kiest voor twee spitsen in het centrum (Van Basten en Kieft ?) en een man er direct achter (Bergkamp ?) moet je die mankracht ergens vandaan halen", zei de bondscoach versluierend.

Het Nederlands elftal speelde vrijdagmiddag met: Van Breukelen; De Jong, Blind en Winter (46. Valckx); Van den Brom (62. Frank de Boer), Vanenburg en Wouters; Van 't Schip (46. Ellerman), Bergkamp (46. Witschge), Kieft en Roy.

Meer wijfelaars deelname Grand Slam Cup

Lendl, Becker, Agassi en Edberg in halve finale ATP

FRANKFURT - Lendl, Becker en Agassi hebben zich in het gezelschap gevoegd van Edberg. De vier vormen in Frankfurt het kwartet voor de halve finales van de 3,4 miljoen gulden ATP-finale.

Ivan Lendl bereikte voor de elfde keer de laatste vier van de Masters, dit jaar omgedoopt tot ATP-finale. De 30-jarige Tsjechoslowaak werd zeker van een plaats in de halve eindstrijd door de simpele zege (6-4 6-1) op Andres Gomez uit Ecuador.

Becker en Agassi volgden het voorbeeld van Lendl. Becker behaalde zijn tweede overwinning door de Oostenrijker Muster met 7-5 6-4 te verslaan. In de entmoeting tussen Lendl en Becker gaat het om 50.000 dollar voor de overwinning in de groep en 50 ATP-punten.

Agassi leverde tegen Emilio Sanchez puntgaaf werk af. De Amerikaan stond in mum van tijd weer onder de douche (6-0 6-4). Door de overwinning werd zijn landgenoot Sampras kansloos voor een plaats bij de laatste vier.

Er werd op de derde speeldag in Frankfurt langer gepraat dan getennist. Een van de onderwerpen was het Grand Slam Cup toernooi, dat half december in München wordt gehouden.

Het prijzengeld van 6 miljoen dollar (10,5 miljoen gulden) heeft bij menig speler gevoelens van misselijkheid opgewekt. Boris Becker, John McEnroe en Mats Wilander weigeren in de Beierse hoofdstad mee te doen. Agassi sloot zich donderdag in Frankfurt bij het drietal aan.

De speler uit Las Vegas gaf donderdag een summiere verklaring uit. "Na rijp beraad heb ik besloten niet deel te nemen aan de Grand Slam Cup". Einde verklaring. De ATP (spelersvakbond) ging in beraad. Het aantal afzeggingen loopt uit de hand. In artikel 4 heeft de ATP de mogelijkheid tot het nemen van sancties. Aan de afzeggers kan een boete worden opgelegd van 25.000 dollar, 42.500 gulden.

Voor de spelers minder dan de verdienste van een week. Wat zwaarder weegt, is dat de organisatoren van de Grand Slam toernooien (Parijs, Londen, New York, Melbourne) er toe kunnen overgaan betrokken spelers voor een of meer van de vier toernooien te schorsen. Becker, McEnroe en Wilander lopen dat gevaar niet. De drie hebben ruim voor de deadline laten weten niet naar München te komen.

Agassi is evenwel te laat met zijn afmelding. De ATP overweegt een voorbeeld te stellen en de Amerikaan inderdaad een schorsing op te leggen. Vooral omdat Sampras en Gomez ook al hebben laten doorschemeren grote bezwaren te koesteren tegen de gala-voorstelling in München. Het tweetal heeft verklaard binnen twee weken een beslissing te nemen.

De ATP besloot donderdag de wekelijkse afzeggingen op het laatste moment harder aan te pakken. Het verscherpte de sancties. Spelers die later dan vrijdag 12.00 uur afzeggen voor een toernooi dat de daaropvolgende maandag begint, kunnen rekenen op hoge boetes en, indirect, verlies van ATP-punten, wat van directe invloed is op de plaats op de wereldranglijst.

Volgens de ATP worden de toppers, de nummers een tot en met acht op de ranglijst, te zwaar belast. De acht zijn volgend jaar niet verplicht aan 11 ATP-toernooien deel te nemen, maar aan 10. De ATP was ontvankelijk voor het argument van de toppers dat de verplichting van 11 toernooien voor een topspeler aanmerkelijk zwaarder weegt dan voor pakweg een speler rond de 50e plaats.

Prostituees gevraagd - Agenten gekregen!

HOUSTON - James Worthy, vedette van de Los Angeles Lakers, heeft donderdag in Houston, Texas, enige uren achter de tralies doorgebracht. De forward gaf de balie van het hotel telefonisch opdracht voor twee prostituees te zorgen.

De hotelklerk seinde de politie in, die op het afgesproken tijdstip twee als prostituee verklede vrouwelijke agenten op de deur van de kamer van Worthy liet aankloppen. De topscorer, gemiddeld 24,3 punten per wedstrijd, ging op de deal in en werd onmiddellijk gearresteerd.

Worthy bracht enige uren door in de cel. Twintig minuten voor de wedstrijd van de Lakers tegen Houston Rockets arriveerde hij in de Astrodome. De Lakers wonnen de wedstrijd met 108-103.

Tegen Worthy is een aanklacht ingediend. Als hij schuldig wordt bevonden, kan hij veroordeeld worden tot maximaal zes maanden gevangenisstraf plus een boete van 1750 gulden.

Wel voor wereldbeker en Oranje beschikbaar

Elleboog-stoot kost Van Basten vier duels

ZUERICH - De tuchtcommissie van de Europese voetbalbond (UEFA) heeft Marco van Basten voor vier Europese bekerwedstrijden geschorst.

Van Basten kreeg vorige week woensdag acht minuten voor tijd de rode kaart in de Europa Cup I-wedstrijd tegen Club Brugge. Hij had tegenstander Pascal Plovie met de elleboog in het gezicht gestoten. Plovie brak daarbij een jukbeen.

De straf van de Nederlandse spits gaat in op 29 november, als AC Milan de return in de strijd om de Supercup tegen Sampdoria afwerkt. Verder mag Van Basten niet meedoen aan beide wedstrijden in de kwartfinales van het Europese toernooi voor landskampioenen en eventueel het eerste duel in de halve finales.

Hij is wel speelgerechtigd voor de finale om de Wereldbeker voor clubs, op 9 december in Tokyo. Dat duel valt niet onder verantwoordelijkheid van de UEFA.

De UEFA bevestigde vrijdag, dat Van Basten komende woensdag mag acteren tijdens het EK-kwalificatieduel van het Nederlands elftal tegen Griekenland. De beschuldigingen van Portugese kant, als zou hij na de wedstrijd tegen Portugal op 17 oktober tegenstander Veloso hebben geslagen waarbij de Portugees een tand verloor, werden terzijde geschoven. De tuchtcommissie vond de bewijslast te dun en seponeerde de zaak.

IN BEROEP GAAN

AC Milan kan tot maandag 19 november in beroep gaan tegen de schorsing van Van Basten. De tuchtcommissie besliste verder, dat de Griekse club Olympiakos Piraeus de volgende twee Europese wedstrijden zonder publiek dient af te werken.

Bij de thuiswedstrijd tegen Sampdoria op 24 oktober, in de tweede ronde voor de Europese beker der Bekerwinnaars, was het tot ernstige ongeregeldheden gekomen met supporters. Olympiakos werd zwaar gestraft, omdat voor de vijfde keer re[illegible] uitbraken.

Om dezelfde reden m[illegible] FC Magdeburg een d[illegible] zonder publiek spelen. [illegible] randgebeuren rond de w[illegible] strijd tegen Bordeaux op [illegible] oktober was uit de hand [illegible] open. Bovendien moet de D[illegible] tse club ongeveer 27.[illegible] gulden boete betalen v[illegible] wangedrag van de spelers [illegible] de matige organisatie.

De club van Wim K[illegible] werd veroordeeld tot [illegible] boete van ruim 30.0[illegible] gulden, eveneens voor w[illegible] gedrag. Bovendien re[illegible] iemand van de clubleid[illegible] het veld op. Zowel Mag[illegible] burg als Olympiakos w[illegible] uitgeschakeld.

* * * *

WIELRENNEN

SCHIJNDEL - Menno V[illegible] heeft een eenjarig contr[illegible] getekend bij de ploeg v[illegible] Peter Post. De 21-jarige B[illegible] bander won het afgelop[illegible] seizoen, zijn derde bij [illegible] amateurs, zes wedstrijd[illegible] Vink staat bekend als [illegible] renner, die goed in de h[illegible] vels kan meekomen.

Bush neemt "jogging-break"

WASHINGTON — *President George Bush besloot aan de vooravond van zijn 8 dagen durende reis naar Europa en het Midden Oosten even te gaan joggen. Dat deed hij in het gezelschap van voormalige Witte Huis-adviseur David Bates (links)*

"Vautrot is homo"

Jesus Gil door UEFA gestraft

ZUERICH - Jesus Gil, voorzitter van Atletico de Madrid, mag tot 31 juli 1992 zijn club op Europees niveau niet vertegenwoordigen. Dat heeft de tuchtcommissie van de UEFA beslist.

De veelbesproken en omstreden Jesus Gil had afgelopen seizoen de Franse scheidsrechter Michel Vautrot rond het duel om de UEFA-beker tussen Fiorentina en Atletico de Madrid beschuldigd van omkoping. Volgens de Spanjaard had Vautrot zich opgehouden met jonge homo-sexuelen, die hij als schandknaapjes tot zijn beschikking had gekregen van de Italianen.

Gil zou zijn gewaagde uitspraken tijdens een radio-uitzending hebben gedaan. Vrijdag ontkende hij alles. Gil noemde de straf een gevolg van de hetze die tegen hem wordt gevoerd. "Ik ken Vautrot niet eens", reageerde hij, "dus kan ik hem ook geen homo-sexueel hebben genoemd".

Gil mag in eigen land wel in functie blijven als voorzitter van Atletico.

Sidney wil ook OS 2000

SYDNEY - Het Australische Olympische Comité heeft naast Melbourne en Brisbane vrijdag ook Sydney kandidaat gesteld voor de Olympische Spelen in 2000.

Het AOK heeft Sydney als derde gegadigde aangemeld om meer kans te maken. De Australiërs verwachten dat Melbourne, waar in 1956 de Spelen werden gehouden en dat afviel als kandidaat voor 1996, weinig kans maakt. Brisbane zou ook geen goede kanshebber zijn omdat de stad in 1982 de Commenwealth-Spelen al in huis had.

Andere steden die zich gemeld hebben voor de organisatie zijn Berlijn, Beijing, Rio de Janeiro en Milaan. Het IOC (Internationale Olympische Comité) beslist in september 1993 in Monte Carlo.

Curaçao-reis Brood vult Story-pagina's

WILLEMSTAD — De avonturen van Herman Brood op Curacao zijn ook in de Nederlandse media breed uitgemeten. Het boulevardblad 'Story' meldt in een van tropische foto's voorzien artikel dat Herman Brood zeker terugkomt naar Curaçao, ondanks dat hij op dit eiland door een viertal junks is overvallen. Brood heeft zijn hart verkocht aan de tropen tijdens zijn vakantie met vrouw Sandra en zijn 5-jarige dochtertje Lola. Herman slaagde erin om het publiek zowel te winnen voor zijn muziek, als met voor zijn schilderkunst.

Herman Brood, zo meldt Story, is tijdens zijn verblijf op de Antillen niet onopgemerkt gebleven. Alleen al door zijn dagelijkse rit door de straten van Willemstad op een rode sportfiets, die hij kocht van een toevallige voorbijganger, kreeg de excentrieke artiest veel aandacht.

Sommige hotelgasten moesten niets hebben van de militaire kleding waarin de Nederlandse kunstenaar paradeerde langs het zwembad, maar Nick Möller, eigenaar van het Avila Beach Hotel, had er niets tegen. "Waarom zou hij per se in een zwembroek aan het strand moeten zitten als hij dat niet wil?"

Möller vindt Brood een leuke man. Hij houdt wel van dat buitenissige van de artiest.

De Story vermeldt ook dat Herman, hoewel hij zich voorgenomen had zijn gitaar niet aan te raken tijdens de vakantie, toch nog heeft meegespeeld in een gelegenheidsband die bestond uit een fysiotherapeut, een huisaarts, een aneasthesist en een ziekenverpleger. De band werd na afloop van het mini-concert in Rumrunners, omgedoopt tot de 'Caribbean Wild Romance' afgeleid van Herman's eigen band.

Commentaar van Brood: "Dit was leuk, zo zou de hele wereld in elkaar moeten zitten. De bedelaar maakt muziek met een duurbetaalde professor en samen hebben ze de avond van hun leven."

STORM

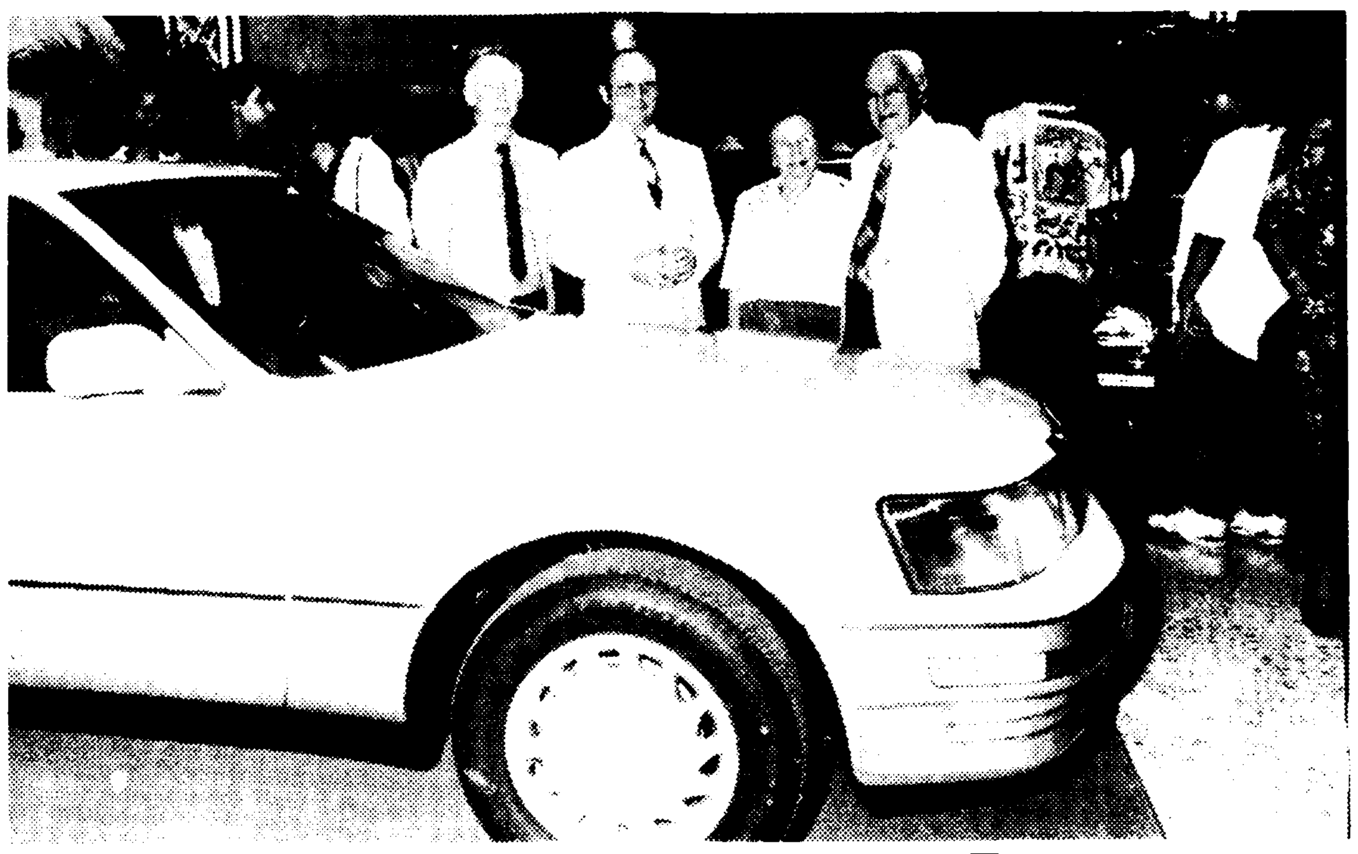
Het exotische klimaat werkte inspirerend op Brood, die in vervoering raakte toen alarm werd geslagen omdat een razende orkaan richting Curaçao stoof, aldus Story. Brood is in afwachting van wat komen zou met zijn tekenblok op het strand gaan zitten, zonder zich te bekommeren om het eventuele gevaar van het natuurgeweld. Herman was zichtbaar teleurgesteld toen de wervelstorm het eiland bij lange na niet bereikte.

Ook met zijn schilderkunst had Brood succes in de tropen. Henny Blok, eigenaresse van Gallery '86 liet hem een tentoonstelling houden, die hij zelf opende.

Al met al is Herman Brood erg tevreden over zijn vakantie op de Antillen. "Vanaf het eerste moement dat wij hier voet aan land zetten, voelde ik de perfecte sfeer (...). Het is een verrukkelijke smeltkroes van culturen, waarin ik me helemaal thuis voel", aldus Brood.

De muzikant/beeldend kunstenaar komt dan ook beslist terug, zo heeft hij aangekondigd. "Dan wil ik het echte leven op Curaçao leren kennen en slapen in de open lucht of in grotten. Terug naar de natuur, in de schoot van moeder aarde. Naar een wereld zonder bobo's en ander gespuis waar je als kunstenaar alleen maar last van hebt."

Familie Schnog en de Lexus

■WILLEMSTAD— *Ma en pa Schnog (rechts) in het gezelschap van hun twee "Toyota- zonen", Johnny (links) en Hans. Die naam is nu niet meer van toepassing want Garage Cordia verkoopt nu ook de super luxe Lexus LS400. Een groot aantal nieuwsgierige kopers (?) woonden gisteravond de officiële presentatie van de wagen bij. Beautiful.*

In landhuis Bloemhof

Kleur en voodoo: Haïtiaanse expo

ZOALS BIJNA EEN traditie is geworden brengt Denise Deshotels ook dit jaar weer Haïtiaanse kunst naar Curaçao. De expositie is te bezichtigen in Landhuis Bloemhof, dagelijks van 5 tot 7 uur 's middags tot en met 23 november.

Denise Deshotels brengt schilderijen van 'klassieke' Haïtiaanse schilders zoals bijvoorbeeld Abner Dubic, A. Nazaire, J.S. David, J.R. Chery en J. Hector, met o.a. landschappen en marktgezichten, maar ze probeert ook telkens wat nieuws mee te brengen. In 1988 bracht ze een schilderij van Prospere Pierre Louis mee naar Curaçao, nu heeft ze verschillende voorbeelden van de groep 'Saint Soleil'-schilders meegenomen. Het is een nieuwe richting in de Haïtiaanse kunst.

De 'Saint Soleil'-schilders wonen in de bergen op een afstand van ongeveer 20 kilometer van Port-au-Prince en zij hebben in tamelijk korte tijd internationaal een grote bekendheid gekregen. Karakteristiek voor deze beweging is de mystieke achtergrond. Hun werk wordt geïnspireerd door het voodoo-geloof. In hun expressie ligt een combinatie van natuurlijke en bovennatuurlijke elementen. De 'Saint Soleil'-schilders, zoals bijvoorbeeld Prospere Pierre Louis, Lery Exil, Louisiane Saintfleurant en Denis Smith, schilderen niet wat zij zien, maar meer wat zij voelen, wat komt vanuit hun diepste innerlijk.

Ook nieuw is het 'ijzerwerk' op de tentoonstelling. Van platgeslagen tinnen olieblikken zijn huisjes gemaakt, 'gingerbread houses', die in de mooiste kleuren geschilderd zijn. Naast de Haïtiaanse gingerbread-huisjes is er ook een huisje dat zo op Curaçao thuis zou kunnen horen, er zijn vogels, een fotolijst en bussen. Die bussen zitten vol mensen en zijn bovenop volgestapeld met fruit. Diezelfde Haïtiaanse bussen kun je ook terugvinden op een schilderij van J.R. Chery dat er vlak boven hangt.

Van dit tinnen handwerk is een industrietje gemaakt voor de verkoop aan toeristen, vooral de Amerikaanse toeristen. Een schilder zoals bijvoorbeeld Eveline Liautaud, geeft adviezen over het gebruik van kleuren. Ze zijn erg leuk om te zien en zo dachten ook de bezoekers van Landhuis Bloemhof erover bij de opening van de expositie gisteravond. Binnen een kwartier waren alle 'Hans en Grietje'-huisjes en ook de vogels en bussen verkocht. Ieder had een goede reden voor de aankoop: 'Voor de kinderen, voor de kleinkinderen, als cadeautje', maar waar het op neerkwam, was dat iedereen, en daarbij juist de volwassenen, ze erg leuk vond. Een bezoekster erkende: 'Het zal onze calvinistische opvoeding wel zijn'. Er is op de expositie in Landhuis Bloemhof veel te zien in allerlei verschillende Haïtiaanse stijlen en de kleuren springen eruit, kenmerkend voor de Haïtiaanse schilders. Maar ook de voorstellingen zelf zijn de moeite waard: een inentingsprogramma midden op een kerkplein, de diverse markttaferelen, de landschappen, serenades, hanengevechten, eenden, een tijger, boten, ieder vindt wel iets naar zijn gading.

NEL CASIMIRI

Franse kunst in overvloed

IN DE GROTE hal van het International Trade Center is een grote ruimte ingericht voor de schilderijen, de houtsculpturen, mobiles en pop art-achtige kunstobjecten van Philippe Zanolino te tonen. De opening gebeurde gisteravond door Ard Horvers, managing director van Caribbean Media Consultants en publiciteitsverzorger voor de Fransman. De openingsceremonie met een deus ex machina kon pas een half uur te laat beginnen omdat alle gasten wachtten op de komst van de schilder. Philippe had waarschijnlijk last van drempelvrees.

Philippe Zanolino woont nu vier jaar op Curaçao. Hij heeft twee keer mee gedaan met een groepsexpositie, een keer in Gallery 86 en een keer in het Seaquarium, maar dit is zijn eerste solo-expositie en wat voor een. Hij heeft in korte tijd een enorme produktie waargemaakt in zeer veel verschillende stijlen.

Rondlopend door het ITC, ronddwalend is een betere uitdrukking voor zo'n grote ruimte is het mogelijk door langs het werk van een enkele kunstenaar te lopen, vele stromingen in de kunst van het laatste tijdperk terug te vinden. Philippe Zanolino experimenteert graag, zoekt in al die stijlen naar zijn eigen weg, naar de beste manier om zijn eigen stem te laten horen. En een stem heeft hij. Er hangen 75 schilderijen waarvan sommige heel groot. Met heel groot bedoel ik enkele meters lang en breedte navenant.

Ze zijn ondergebracht in verschillende series, maar op de expositie hangen de schilderijen die tot dezelfde serie behoren niet allemaal bij elkaar. Soms ook bestaat een serie uit één schilderij of behoren schilderijen die voor de toeschouwer wel tot een serie behoren zoals de nummers 23 tot en met 29 dat volgens de catalogus niet.

Door de enorme hoeveelheid is het moeilijk iets over het werk te zeggen, vooral waar binnen eenzelfde serie de verschillen zo groot zijn. Zo is de reeks 'Ca et Lui' 1990 duidelijk geïnspireerd op Picasso. Soms is het zo duidelijk Picasso-achtig dat Zanolino niet meer terug te vinden is, maar bij andere werken zoals b.v. bij de nummers 52, 53, 58 en 61, zijn de kleurencombinaties en vooral de techniek van roller/kwast zo speciaal: daar geeft Zanolino zichzelf. Waarbij echter naar mijn mening een nummer 57 niet thuishoort in de serie waar hij tussenhangt.

Deze expositie van Philippe Zanolino is een heel bijzondere expositie voor Curaçao, door de plaats, maar ook door het werk. Er is heel veel werk in een stijl die niet veel gebruikt wordt hier. Ik denk dat het wat te veel is, dat wil zeggen, dat een deel als studiewerk moet worden gezien. Daarin zijn te veel elementen van zijn leermeesters terug te vinden, maar er hangen verschillende zeer speciale schilderijen tussen.

NEL CASIMIRI

WB-topman

MOSKOU - Barber Conable, de president van de Wereldbank (WB), is donderdag begonnen aan een driedaags bezoek aan de Sovjetunie. Het is de eerste keer in de 45-jarige geschiedenis van de bank dat de topman naar de Sovjetunie reist. "Mijn bezoek toont de nieuwe werkelijkheid van de internationale samenwerking, een nieuwe generatie begrip en een gedeeld verlangen de beperkingen en conflicten van het verleden te vergeten", aldus Conable. De banktopman zal besprekingen voeren over een mogelijk Sovjet-lidmaatschap van de Wereldbank en over financiële steun uit het Westen.

Gebrek aan bewijs: Verdachten 140 kg cocaïne-import vrij

AMSTERDAM/WILLEMSTAD— De rechtbank in Amsterdam heeft vrijdag twee mannen die ervan werden verdacht 140 kilo cocaïne te hebben ingevoerd in Nederland, vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs. Tegen de mannen, de 27-jarige V.R.R. en de 33-jarige J.M.V., werd een week geleden door de Officier van Justitie twaalf jaar gevangenisstraf en 100.000 gulden boete geëist. Persofficier van Justitie mr L. de Wit verklaarde gelijk na de vervroegde uitspraak van de rechtbank, hoger beroep aan te zullen tekenen.

In deze zaak zal volgende week vrijdag uitspraak worden gedaan tegen de andere verdachten, de 42-jarige de L.L.L. en de 33-jarige I.C.

De Officier van Justitie vorderde tegen hen straffen van respectievelijk twaalf jaar cel plus een boete van een ton en acht jaar gevangenisstraf. Op 24 april van dit jaar trof de politie in een loods in Amsterdam 140 kilo cocaïne aan die vanuit Paramaribo met het Nedlloyd-schip Kingston naar Nederland was verscheept. De drugs waren verpakt tussen 30.000 kilo cacaobonen in jute zakken. De politie was inmiddels getipt dat een aantal verdachten lid zou zijn van een drugskartel uit Medellin. Volgens Officier van justitie mr N. Schaar zou het om een grote organisatie gaan waarvan de verdachten deel uit zouden maken. Schaar stelde dat de verdachten hoog in de organisatie zitten en financiers van de partij cocaïne waren. Alleen verdachte C. zat lager in de hierarchie en had een beperkter aandeel, zo stelde de Officier. Cruciaal in de zaak is de getuigenis van een Braziliaanse chemicus die inmiddels in zijn land is veroordeeld tot twaalf jaar cel.

De man verklaarde dat de L.L.L. en V.R.R. eigenaar zouden zijn van de bewuste partij cocaïne.

De rechtbank oordeelde in haar vonnis dat de getuigenis van de chemicus niet als bewijsmiddel kan worden gebruikt. Dit omdat de verdediging van de verdachten ernstig is benadeeld omdat onder meer de schriftelijke vragen die door de advocaten van de verdachten, mr G. Spong en mr M. Moskowicz, niet allemaal zijn gesteld in Brazilië. Verder mochten de raadslieden het verhoor in Brazilië niet bijwonen. De rechtbank achtte het nadelig dat niet de Nederlandse rechter-commissaris, die in Brazilië aanwezig was, de vragen stelde maar een Braziliaanse politieman. De rechtbank stelde verder vast dat een aantal op band opgenomen telefoongesprekken op het kantoor van advocaat Spong vernietigd had moeten worden. De gesprekken zijn immers gevoerd door een advocaat bij uitoefening van zijn beroep; bij de beoordeling van de zaak mag de rechtbank de telefoontaps niet gebruiken. Op grond van onder meer deze factoren zijn de magistraten in de hoofdstad tot de conclusie gekomen dat in het geval van de twee vrijgesproken verdachten het verzamelde bewijsmateriaal niet toereikend is.

Olie onder dertig dollar

NEW YORK - De olieprijzen zijn vrijdag tot onder de dertig dollar per vat gedaald.

In New York kwam de notering van West Texas intermediate voor levering in december uit op 29,509 dollar, 1,70 dollar lager dan op donderdag. Kort na het uitbreken van de Golfcrisis zaten de olieprijzen tegen de veertig dollar. De daling wordt veroorzaakt doordat in de oliehandel steeds duidelijker de mening heerst dat er voorlopig geen oorlog in het Midden Oosten zal uitbreken. Het nieuws dat de Sovjetunie heeft aangedrongen op vertraging van het gebruik van geweld en dat Saddam Husayn herhaalde een vreedzame oplossing te wensen sterkte de oliehandelaren in hun opvatting.

■ WASHINGTON - *Senator Jesse Helms heeft in de senaat de eed afgelegd toen hij gehoord werd door de senaatscommissie voor Ethische zaken in verband met de kwestie van de zogenaamde Keating vijf, waartoe ook senator Alan Cranston van Californie behoort. Helms ontkende de beschuldiging van de advocaat van Cranston William Taylor dat hij zich al een mening over de zaak had gevormd.*

(AFP-satellietfoto)

DEN HAAG - Koningin Beatrix, prins Claus, prinses Juliana, prinses Margriet en Pieter van Vollenhoven zullen woensdag 21 november in het koninklijk paleis op de Dam in Amsterdam de uitreiking van de Erasmusprijs 1990 bijwonen. Prins Bernhard - regent van de stichting Praemium Erasmianum - zal de Erasmusprijs voor prehistorie uitreiken aan de Britse geleerde Grahame Clark.

Na afzeggen vergadering:

Stadsvernieuwing onderneemt laatste poging tot gesprek met Otrobanda

WILLEMSTAD Het Secretariaat Stadsvernieuwing zal een laatste poging wagen om in contact te treden met de organisaties Plataforma Otrobanda en SKO. Gisteren werd er van die zijde een vergadering afgezegd die het projectteam Brionplein had belegd. Tijdens de vergadering zouden opnieuw de standpunten over de ontwikkeling van het Brionplein op tafel komen te liggen.

Als de mensen van Otrobanda nogmaals weigeren deel te nemen aan een vergadering zal vanuit het projectteam, zonder Plataforma en SKO, een informatieplan in de richting van de bevolking van Curaçao worden opgesteld. Het Brionplein mag er niet nog langer zo bij blijven liggen, zo meldt Maarten Smit, die binnen de Stadsvernieuwing is belast met het secretariaat.

De Otrobandisten zijn de vorige keer afgehaakt, omdat het projectteam waarbinnen zij inspraak kunnen hebben, geen beslissingsbevoegdheid heeft en omdat er geen informatie mocht worden gegeven aan de bevolking.

Op de agenda van gisteren stond ondermeer het voorstel om een informatieplan op te stellen waarin wordt aangegeven waneer en op welke momenten de bevolking zal worden voorgelicht. En dat aanknopingspunt moet voldoende zijn om de gezamenlijke vergadering te hervatten, aldus het Secretariaat Stadsvernieuwing.

Er wordt nogmaals met nadruk op gewezen dat het projectteam geen beslissingsbevoegdheid kan hebben. Bovendien zo meldt het secretariaat is de werkwijze binnen dit team exact identiek aan de manier waarop te werk wordt gegaan bij de ontwikkeling van de IJzerstraat en het Stegengebied.

UPI kan nog twee maanden doordraaien

WASHINGTON - Het Amerikaanse persbureau United Press international (UPI) kan nog zeker twee maanden doordraaien nu de ongeveer 350 werknemers hebben ingestemd met een loonsverlaging van 35 procent gedurende negentig dagen.

Dit heeft de Wire guild service, de bond waarbij het meeste UPI-personeel is aangesloten, vrijdag bekendgemaakt. Ongeveer 62 procent van de aangesloten leden stemden voor de loonsverlaging. De directie van UPI had gedreigd met sluiting van het 83 jaar oude persbureau als de loonsverlaging niet zou worden aanvaard. De vakbond had haar leden aangeraden tegen te stemmen. Een kostenbesparing maakt het persbureau aantrekkelijker maken voor een overneming.

Donaties van Curaçao Palace

■WILLEMSTAD — *Curaçao Palace, de particuliere loterij-organisatie van Carlos Lodriguez, heeft gisteren laten zien dat het ook graag wat terug geeft. Verschillende charitatieve instellingen kregen van loterijmagnaat Lodriguez (foto) een donatie, terwijl hij ook even enkele oudjes de hand schudde.*

NAIROBI - President Juvenal Habyarimana van Rwanda wil in zijn land een meerpartijenstelsel invoeren.

Habyarimana heeft dinsdagavond tegenover parlementariers verklaard dat er in en buiten Rwanda politieke partijen opgericht mogen worden, zo meldde de Rwandese radio woensdag in uitzendingen die werden opgevangen in Nairobi. In juni 1991 zal er vervolgens een referendum gehouden worden waarin de bevolking zich mag uitspreken over de formele terugkeer van een meerpartijenstelsel. Met dit plan komt Habyarimana tegemoet aan een van de voornaamste eisen van de opstandelingen die eind september vanuit Uganda Rwanda binnenvielen.

Met topconferentie van CVSE maandag in Parijs:

Nieuw tijdperk begint van vrede, democratie, veiligheid in Europa

PARIJS - De CVSE-top die maandag in Parijs begint moet in de woorden van de plechtige verklaring die woensdag aan het einde zal worden gepubliceerd, "een nieuwe era van democratie, vrede en veiligheid" in Europa inluiden.

De regeringsleiders van de 34 staten van de Conferentie over Veiligheid en samenwerking in Europa zullen besluiten om in het licht van de veranderde politieke verhoudingen de samenwerking uit te breiden en regelmatig politiek overleg te plegen.

Aan de CVSE namen alle Europese landen deel behalve Albanie, plus de Verenigde Staten en Canada. Albanie zendt, voor het eerst, een waarnemer.

Het CVSE-proces, dat in 1975 in Helsinki in gang werd gezet met de aanvaarding van de inmiddels befaamde slotakte, bestond tot nu toe voornamelijk uit buitengewoon langdurige vervolgconferenties eens in de vier a vijf jaar - in Belgrado, Madrid en Wenen - en kortere conferenties over afzonderlijke onderwerpen die in de CVSE aan de orde zijn -over bijvoorbeeld menselijke contacten (Kopenhagen), economische samenwerking (Bonn), de media (Londen), het milieu (Sofia) etc.

De CVSE kende tot nu toe geen instellingen, en tot het laatste moment is intensief onderhandeld over een nieuwe structuur. In Parijs zal worden besloten dat de ministers van Buitenlandse Zaken regelmatig bijeenkomen (waarschijnlijk twee maal per jaar), en dat hun bijeenkomsten worden voorbereid door een comite van hoge ambtenaren. De vervolgbijeenkomsten worden in beginsel eens in de twee jaar gehouden, zullen ten hoogste drie maanden duren, en worden afgesloten met een topconferentie. Voorts komt er een klein secretariaat in Praag, een bureau dat het zenden van waarnemers naar verkiezingen regelt in Warschau, en een centrum voor het voorkomen van crises in Wenen.

In het eerste deel van de twintig pagina's lange slotverklaring worden de beginselen van de slotakte van Helsinki opnieuw bevestigd. Ook wordt uitvoerig ingegaan op zaken als de democratie, de rechtsstaat en de rechten van de mens, het belang en de aard van vriendschappelijke betrekkingen in een nieuw tijdperk in Europa, voortgang op het gebied van wapenbeheersing, de hereniging van Duitsland, en betrekkingen met niet-CVSE-landen.

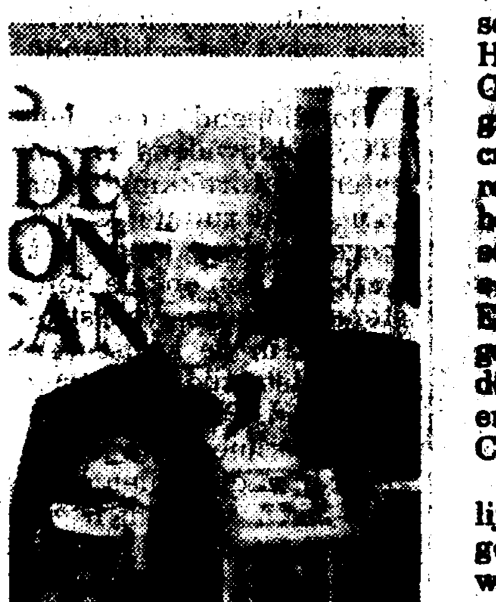
Het tweede deel, "richtlijnen voor de toekomst", geeft de terreinen aan waarop kan worden samengewerkt. Nederland heeft zich vooral ingespannen voor nieuwe afspraken over eerbiediging van de rechten van de mens, en het toekennen van een grotere rol aan niet-gouvernementele organisaties en individuen op dit gebied.

Belgische "gasten"-missie nog niet weg

BRUSSEL - De zeven man sterke Belgische parlementaire delegatie die in Irak de vrijlating van Belgische gijzelaars moet gaan bepleiten zal pas na het aanwweekeinde vertrekken.

De delegatie, die oorspronkelijk zaterdag naar Baghdad zou afreizen, vindt dat ze haar reis nog onvoldoende heeft kunnen voorbereiden. Maar er zijn ook nog andere problemen. Omdat de parlementariers hun reis niet maken in opdracht van het parlement of van de regering is de vraag gerezen wie haar zal bekostigen. Op die vraag is nog geen duidelijk antwoord gegeven. Het zevental voelt er niets voor de reis naar baghdad uit eigen zak te betalen. De parlementariers hopen nu dat de fracties waartoe ze behoren voor de kosten zullen opdraaien.

De Belgische missie wil voor ze vertrekt onder meer horen hoe het de Belgische Rode Kruismissie in Irak vergaan is. Die heeft alle Belgen bezocht die nog in Baghdad verblijven. Wanneer die Rode Kruismissie terugkomt is nog niet bekend.

■ MADRID - *Aan de Argentijnse schrijver Adolfo Bioy Casares is de Miguel Cervantes-prijs voor de literatuur toegekend. Na het bekend worden daarvan had hij een gesprek met de pers.* *(AFP-satellietfoto)*

Ministerieel onderonsje in Bonn

■ BONN - *Bondskanselier Helmut Kohl (rechts) en zijn minister van Buitenlandse zaken Hans Dietrich Genscher bereiden zich gezamenlijk nog even voor op de zitting van het Duitse parlement. Daar komt het recente bezoek van de Sovjet-leider Michail Gorbatsjov aan de orde evenals de situatie in de Perzische Golf op dit ogenblik.* *(AFP-satellietfoto)*

Georgie tekent Unieverdrag niet

MOSKOU - De Kaukazische Sovjet-republiek Georgie zal het nieuwe verdrag van de unie, dat volgens Sovjet-president Michail Gorbatsjov over een dag of tien klaar moet zijn, niet tekenen. Dit heeft de eerste vice-voorzitter van het Georgische parlement, Akati Asatiani, vrijdag in Moskou verklaard tijdens de buitengewone zitting van de Opperste Sovjet over de crisis waarin het land verkeert. Hij leidt de Georgische delegatie.

Motie wantrouwen:

Franse regering in gevaar

PARIJS - De Franse oppositiepartij heeft vrijdag een motie van wantrouwen ingediend tegen de socialistische regering van premier Michel Rocard.

De motie wordt gezien als de ernstigste dreiging voor Rocard sinds hij dertig maanden geleden aantrad. Maandagavond zal de motie in stemming worden gebracht. De motie werd in de Nationale assemblee ingediend door de rechtse partijen en kreeg, voor het eerst, ook de steun van de Franse communisten, waardoor de positie van Rocard wankel wordt. De motie werd ingediend nadat de regering donderdag constitutionele procedures had gebruikt om een einde te maken aan een parlementsdebat over een nieuwe belastingwet. Rocard heeft eerder al acht moties van wantrouwen overleefd.

Vrije verkiezingen in Joegoslavië:

Stembus in Bosnie voor lot Belgrado bepalend

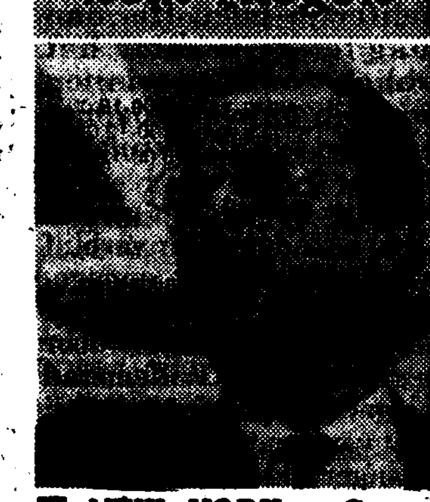
SARAJEVO - De eerste vrije verkiezinger zondag in de Joegoslavische republiek Bosnie-Herzegovina bepalen het lot van de federale regering in de hoofdstad Belgrado. Een overwinning van de nationalistische partijen kan het uiteenvallen van het land betekenen.

Veel Joegoslaven vrezen dat als de nationalisten aan de macht komen instabiliteit in Bosnie ontstaat die de instorting van het hele land kan inluiden. De strijd over de toekomstige staatsvorm van Joegoslavie zal nog heftiger worden, ze menen zij. De Islamieten (39 %), de Serven (32 %) en de Kroaten (18,4 %) zijn voornamelijk gegroepeerd rond vier nationalistische partijen. De partij voor Democratische actie (PAD) en de organisatie voor Bosnische islamieten (OBM) vertegenwoordigen de Moslims in de republiek. Daarnaast zijn er de Democratische partij voor de Serven (PDS) en de Kroatische Democratische gemeenschap (CDC).

Gezien de bonte etnische samenstelling van de republiek is een absolute meerderheid van een van de partijen niet te verwachten en zullen coalities onvermijdelijk zijn. De nationalistische partijen zullen elkaar waarschijnlijk vinden uit vrees voor een coalitie-regering van de Communistische partij voor democratische veranderingen (PCD) en de bond voor Hervormingskrachten van premier Ante Markovic. Beide mijden het nationalisme en de communisten steunen de economische hervormingsvoorstellen van Markovic.

Het nationalisme viert ook hoogtij bij de verkiezingen in de andere republieken van Joegoslavie. De Macedoniers hebben hun stem afgegeven zondag uitgebracht, maar daar lijken de communiste op winst te staan. In de weken tot aan midde december gaan Servie en Mo tenegro naar de stembu waar ook nationalistische ka didaten felle campagne voeren. Het zijn de eers vrije verkiezingen in Joeg slavie sinds de Tweede Werel oorlog.

Curator ziet zich vliegen

■ NEW YORK - *Curat Martin Shugrue van Easter Airlines kon tijdens een per conferentie meedelen dat h bedrijf ontkomen is aan e bankroet. Met de zegen va een rechter is er een finan ciele injectie van vijftien mi joen dollar mogelijk en op december kan er nog zo injectie worden toegediend a aan bepaalde financiele mad staven is voldaan.*

De winst van de NOORS staatsoliemaatschappij STA TOIL (exclusief buitenge wone posten) is in de eers negen maanden van dit ja scherp gestegen van 5,6 mi jard kroon tot 9,2 miljar kroon (Nf 2,7 miljard). Als d olieprijzen op het huidig hoge niveau blijven kan d winst over het hele jaar ui komen op vijftien miljar kroon (Nf 4,3 miljard) tege 8,2 miljard kroon in 198 aldus Statoil.

AGENDA BONAIRE

...NDWEER: 8222
...CENTRALE: 8845
...PITAAL: 8900

...FILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-... uur; zondag gesloten.

...NBARE BIBLIOTHEEK
...ningstijden voor het publiek)
...dag en donderdag van 14.00-18.00 dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/...-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00

...ningstijden voor lezers)
...sdag van 14.00-19.00 uur.

...TSLUITING: maandag t/m vrijdag aan...kende stukken om 15.30 uur; gewone ...en om 16.30 uur.

...VICE CLUBS
...: informatie H. Nicolaas, tel.: 5520/

...: woensdag 12.00 uur - Restaurant ...ater.

...ERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya ...di 70): openingstijden: maandag t/m ...g van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; ...dag van 08.00-12.00 uur.

...TIECLUB (Weg naar Willemstoren): ... op vrijdag van 20.00-24.00 uur; ...dag van 12.00-24.00 uur.

... openingstijden Slachthuis i.v.m. ...igheid van de keurmeester zal tot ... order uitsluitend op donderdagen en ...gen geslacht en gekeurd worden.

...ovember)
...RT
...ETIEK
...ncabon)
...-16.00 uur int. triathlon.

...ARALLY
...ry Club Bonaire)
... uur start rally op parkeerplaats voor ...on Kralendijk naar eindpunt bij Plan... Fontein.

...KDIENSTEN
...Bernarduskerk, Kralendijk:
...ndag t/m zaterdag om 18.45 uur; ...dag om 08.00 en 19.00 uur.
...motokerk, Antriol:
...ndag t/m zaterdag om 19.30 uur; ...dag om 09.00 en 18.00 uur.
...vicuskerk, Rincon:
...ndag t/m zondag om 19.30 uur.

...ICHTENBEZORGING doorgeven aan ...r. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique

VIKING BLOED THOR LOBERG STROOMT WEER

Droom Robert Parker verwezenlijkt

"The point at Bonaire": juweeltje van de regio

KRALENDIJK — De sceptici hebben ongelijk gekregen met hun kritiek op het UPB-Bestuurscollege toen begin november 1987 werd besloten aan de Amerikaanse hotelbouwer een optie te verlenen voor het voormalige Flamingo Paradise-terrein. Parker beoogde de bouw van een vijf sterren-hotel met een uitgebreide en ongekende infrastructuur. Vice-president en general manager Thor Loberg van The Point at Bonaire, zoals het Parker Hotel officieel heet, heeft alle vertrouwen in de toekomst. Het door de Italiaanse architectenbureau Canale Polimeni & Corossacz ontworpen hotel wordt een juweeltje dat in het gehele Caribisch gebied zijn weerga niet vindt.

Afgelopen week heeft de Amigoe op uitnodiging van de Noorse general manager Thor Loberg een kijkje genomen in het door Stephany SPA gebouwde hotel en dat blijkt inderdaad uiterst indrukwekkend te zijn. Vooral omdat de enorme opzet van het hoofdgebouw en de fraaie kamers vanaf de weg naar de luchthaven vrijwel verborgen blijven. Enerzijds door de manier waarop de Italiaanse firma -overigens in korte tijd - het complex bouwt, maar anderzijds is het veertigduizend vierkante voet grote complex zo uitgebreid dat er nauwelijks een overzicht is.

Loberg: 'Dit is inderdaad één van onze voordelen. Wij hebben niet getracht om het hotel op een te kleine oppervlak neer te zetten. Alles ademt ruimte en rust uit. Niet alleen buiten, maar ook in het hoofdgebouw, waar behalve de receptie, de verschillende dining rooms, de vijf lounges en het vijfduizend sq foot metende casino's, is ondergebracht'.

Er is weinig aan kosten bespaard op het hotel, dat momenteel al tegen de dertig miljoen aanloopt. Toch is er maar sprake - in de eindfase - van 196 kamers, waarvan er in februari 126 in gebruik genomen zullen worden.

'Loberg: 'Onze eerste gedachte was om met Kerstmis 1990 te openen, maar deze gedachte was enigszins optimistisch. Er waren ook wat tegenslagen want lange tijd was er geen zand te krijgen, terwijl ook „de heftige regens ons parten hebben gespeeld. Wij zijn echter uiterst optimisch en hebben ook het volste voltrouwen dat per 1 februari 1991 het hotel operationeel zal zijn'.

MARKETING

Desgevraagd beaamt Lobert dat marketing een belangrijke plaats inneemt voor een hotel en zeker wanneer het een nieuw hotel betreft. 'Vergeet niet, dat Parker met zijn Concorde Hotel in Catskill (New York) een uitstekende naam heeft in de toeristische wereld. Daarnaast hebben we al geruime tijd promotie gevoerd aan de oostkust van Amerika die zeer dichtbevolkt is. We hebben een toll free achthonderdnummer (1-800-9 BONAIR), dat regelmatig gebeld wordt en bovendien voeren we campagne in Europa en Zuid-Amerika'.

Vooral Europa is een uitdaging voor de Nood die - hoewel wereldwijde ervaringen heeft in de hotelsector - toch regelmatig terugkomt in zijn 'woonplaats' Bergen aan de Noorse fjordenkust.

Loberg: 'Het probleem is alleen hoe krijgen we onze gasten hier. Wij zijn erg blij met de aanschaf van de Dash 8-300. Het toestel heeft niet zo'n grote capaciteit, maar mogelijk kan de vliegfrequentie wat opgevoerd worden. Belangrijk is de rechtstreekse vlucht uit New York. Het blijft een enorm moeilijke zaak een Amerikaan warm te maken voor Bonaire wanneer hij hoort dat er een wachttijd is van twee tot drie uur op Curaçao of Aruba'.

INFRASTRUCTUUR

Hoewel sommigen zich afvragen wat gasten, die zich een kamerprijs van driehonderd tot zeshonderd dollar kunnen permitteren, op Bonaire zoeken, is Loberg overtuigd van de mogelijkheden die Bonaire - ook voor verwende gasten - biedt.

'Wij hebben een uiterst comfortabel hotel geschapen waar het niet alleen prettig verblijven is, maar waar ook duidelijk de luxe te merken is. Onze kamers bijvoorbeeld hebben een grootte van achthonderd vierkante voet. Dat is tweemaal zoveel als gebruikelijk is in een Amerikaans luxueus hotel. Bonaire en The Point at Bonaire kunnen een ontsnappingsmogelijkheid zijn voor drukbezette Amerikanen. Bovendien is duidelijk niet de enige sport die op Bonaire beoefend kan worden. Op ons terrein komen vier tenniscourts en een groot aantal waterfaciliteiten waarbij zeilen een grote plaats zal innemen'.

Bij het bezoek dat de Amigoe in 1988 aan het Concorde Hotel van Parker bracht in Catskill (New York) zei Robert Parker al, dat één van de eerste waterfaciliteiten een onderzeeër zou zijn, om niet-duikers toch de onderwaterwereld van Bonaire te tonen. Bovendien opperde Parker, dat de mogelijkheid niet uitgesloten was dat Amerikaanse beroemdheden met regelmaat tot zijn gasten zou behoren (de Amigoe maakte in Parkers Hotel bijvoorbeeld kennis met oud-wereldkampioen boksen Michael Spinks die zijn trainingskamp in het Concorde had opgeslagen; red.). Voor het duikonderricht is trouwens Scuba Dive Center van Al Catafumo aangetrokken die in Amerika een uitstekende naam op dit gebied heeft, hetgeen de Amigoe in 1988 eveneens kon constateren.

■ *KRALENDIJK — De tweede fase die de 126 kamers tenslotte zal uitbreiden tot 187 is reeds in aanbouw, maar zal eerst in de loop van het jaar klaar zijn. Alle kamers hebben een granieten badkamer, terwijl zij ook zijn voorzien van smaakvol Italiaans meubilair.*

KORTE PERIODE

Hoewel er maar een korte tijd is verstreken tussen het verlenen van de optie aan Parker op 30 april 1988 en de opening van het hotel op 1 februari 1991, bestaan de contacten tussen de familie Parker en Bonaire al sedert de eindjaren zestig. Het was de vader van de huidige investeerder Robert Parker die op zoek was naar een plekje in de Antillen. Hij was op slag verliefd op Bonaire, maar de - toen al - matige luchtverbinding lieten Parker uitwijken naar Sint Maarten waar hij het Concorde Hotel bouwde. De Parkers toonde in 1987 trouwens ook alle belangstelling voor Klein Curaçao, maar de belangstelling zette niet door vanwege het geringe animo van het Curaçaose Bestuurscollege.

Nadat Robert Parker - via zijn vriend Morrey Ruza van Habitat - Bonaire herontdekt had en eigenlijk Hotel Bonaire had willen kopen, verwees de UPB hem naar de mogelijkheid het eerste vijf sterren-hotel op Bonaire te realiseren. Partijleider Rudi Ellis dacht daarbij aan groeperingen die in alle rust, maar ook in alle luxe verzekerd wilden zijn van een prettige vakantie. Het bleek dus voor het BC geen enkel probleem op Parker zijn gevraagde tachtigduizend vierkante meter optie te geven (helaas later op een domme manier ingekort ten gunste van het Orco Bank-project tussen Parkers hotel en de luchthaven; red.) tegen een jaarlijkse betaling van 2,40 gulden per vierkante meter, waarvan de betaling overigens de eerste jaren vervallen is verklaard.

Even leek er nog een kink in de kabel te komen toen Parker een overheidsgarantie vroeg. De Staten bleken daar in eerste instantie niet te veel oor naar te hebben, maar in januari 1989 bleken de Staten toch akkoord te kunnen gaan met een garantie van 25 miljoen dollar. De totale investering - zoals vice-president Thor Loberg opmerkte - bedraagt ruim dertig miljoen dollar, waarvan Parker er zelfs zes heeft geïnvesteerd. De overige 24 miljoen zevenduizend zijn gefinancierd vanuit Zwitserland door de in Lugano gevestigde Altrafin, een branche van de Gotthard Bank.

De Parkers hebben goede papieren op Bonaire. Oude liefde roest kennelijk niet. Maar nog meer is de geloofwaardigheid van deze mensen als in aanmerking wordt genomen wat voor een enorm twaalfhonderd kamers tellend hotel er aan het Kiameska Lake enkele kilometers van New York wordt geëxploiteerd.

KRALENDIJK — Dit ...eelte van The Point at ...naire zal op 1 februari ...91 operationeel zijn. De ...rme kamers van ruim 75 ...rkante meter kennen in de ...de omgeving hun gelijke ...t.

Op de voorgrond het ...rme zwembad, terwijl ...ks de poolbar is gebouwd.

Vikingbloed

KRALENDIJK — Thor Loberg voelt het Noorse bloed weer stromen nu hij de uitdaging op Bonaire heeft aanvaard. De Noor heeft niet alleen een enorme hotelervaring in de Verenigde Staten, maar heeft al eerder kennis gemaakt met het Caribische gebied tijdens zijn verblijf op de Maagdeneilanden. Hij is niet alleen enthousiast over Bonaire, maar beschouwt het eiland als een parel in de regio.

Loberg is vice-president van Parker nv Bonaire en general manager van The Point at Bonaire. Zijn staf is inmiddels ook aangekomen, want Loberg acht het juist dat ook het management een gedeelte van de constructiewerkzaamheden heeft meegemaakt.

Voor eerst na 67: Openbare mis in Albanië

VATICAANSTAD - Vijfduizend Rooms-katholieken hebben deelgenomen aan de eerste Eucharistieviering in Albanie sinds 1967. Dat heeft Radio Vaticana gemeld. De mis zou zijn opgedragen in een kapel op de begraafplaats van Shkoder in het noorden van het land, maar het radiostation maakte niet duidelijk wanneer. Voorganger zou aartsbisschop Simon Jubani zijn geweest die van 1967 tot 1989 gevangen heeft gezeten.

S houden aan NAVO vast

...RUSSEL - De Amerikaanse ...inister van Buitenlandse ...ken, James Baker, heeft ...ijdag duidelijk gemaakt dat ...or Washington de NAVO ... belangrijkste stabiliserende factor is en blijft voor ... veiligheid in Europa. "De NAVO is het succesvolste ...ndgenootschap in de geschiedenis", zei Baker na overleg ...et de EG-commissie in ...ussel. De rol van de NAVO ...aat ter discussie als gevolg ...n de ontspanning tussen ...ost en West. Daarnaast is ...t Warschaupact vanwege ... democratiseringsgolf in ...ost-Europa op sterven na ...od.

Otrobanda houdt voet bij stuk

WILLEMSTAD — De bewoners en winkeliers van Otrobanda hebben nota genomen van het tweede plan van de Franse projectgroep 'Ultra Classic'. Er bestaan van de zijde van Otrobanda geen bezwaren tegen het bebouwen van de gronden van West-End, de grond tussen het gebouwtje van Shon Ma en de Martinus Basis. Maar de Otrobandisten hebben er wel moeite mee als er een gebouw zal verrijzen met een vloeroppervlak van 2000 vierkante meter tegenover 'Jopi' en 'Hotel Otrobanda'.

Met dit gebouw zou in één klap de ruimte van Awasá verminderd worden met zo'n éénvierde tot éénderde deel. De essentie van Awasá is volgens de Otrobandisten juist de open ruimte, met het zicht op de Annabaai en het unieke van deze ruimte is dat die in feite de handelskade met Fort Amsterdam als vierde zijde heeft. Awasá is enig in zijn soort volgens de Otrobandisten; het is juist de plek die zo uniek is voor toeristen omdat vanaf dat punt je schepen de haven ziet binnenvaren of ziet weggaan.

Korsòu, laat je neus niet afsnijden, zodat je je gezicht schendt, zo doen de Otrobandisten een oproep.

Op de eerste en derde zondag van de maand organiseert Plataforma Otrobanda een rondleiding van 17.00 tot 19.00 uur. Gedurende de wandeling wordt er een uitleg gegeven over de laatste ontwikkelingen in de binnenstad, en zullen de historische, architectonische, culturele en sociale aspecten van de stad worden belicht.

MENSEN

Deze twee maanden oude baby, is de jongste harttransplantatie patiënt van Spanje. Zij werd op 15 november geopereerd en komt op de Intensive Care afdeling bij van de zware operatie.

Biografie zwarte weduwe onder loupe

Het openbaar ministerie zal de **biografie** van de weduwe Rost van Tonningen meteen na verschijning onder de loupe nemen. Onderzocht zal worden of de "Zwarte weduwe" ook in deze pennevrucht weer het wetboek van strafrecht overtreedt.

De minister van justitie heeft dat aan het centraal orgaan voormalig verzet en slachtoffers (COVVS) laten weten. COVVS had de minister gevraagd het boek te verbieden, maar in ons land kan alleen de rechter een boek uit de winkels laten halen.

De minister zei ook begrip te hebben voor de bestaande ongerustheid over de voorgenomen publikatie.

Ontsnapte koe schopt herrie

Een uit het slachthuis **ontsnapte koe** heeft vrijdagochtend in het centrum van Tilburg voor veel tumult gezorgd. Zo liep het treinverkeer tijdens de ochtendspits twintig minuten vertraging op en raakte een aantal mensen lichtgewond doordat ze door het dier werden geplet. Een vrouw werd op de horens genomen.

De koe stootte in het slachthuis dwars door een betonnen schutting en zette het op een lopen richting heuvel, waar juist de ochtendspits op gang kwam. Onder het bij de heuvel gelegen spoorwegviaduct gooide de koe enkele voorbijgangers tegen de muur en vervolgde haar drieste tocht richting centraal station. Ondertussen hadden vijftien politieagenten de achtervolging ingezet.

Voor het station nam de koe een vrouw op de horens en smakte haar tegen de fietsenstalling. Een stukje verderop ging het beest op de spoorrails staan, waardoor het treinverkeer kwam stil te liggen:

Op de rails zag een dierenarts uiteindelijk met een verdovingsgeweer kans het dier te kalmeren. Daarna voerde de slager een noodslachting uit.

Witte vlek op Saturnus

Op de planeet Saturnus is onlangs een zeer grote **witte vlek** ontdekt, die nog steeds blijft groeien. Het gaat hier waarschijnlijk om een grote storm in de atmosfeer van de planeet, zo meldt het Europese Observatorium ESO (European Southern Observatory) in Garching bij München.

Het verschijnsel werd voor het eerst waargenomen op 25 september j.l. Sindsdien groeide de vlek en nam deze enorme proporties aan. Op 2 oktober had de vlek al een doorsnee van 20.000 kilometer.

Daarna is de vlek blijven toenemen. Op het ogenblik is de vlek uitgegroeid tot een heldere band, die de gehele planeet op het equatoriale vlak omvat.

TELECURAÇAO

ZATERDAG

17.00 Telefiesta met tante Irma;
19.00 Kòktel Turístiko met captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Teatro Klasiko: 'Arsin Lumpin returns';
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 Estreno: 'Hell on Frisco Bay' (met Alan Ladd e.a.);
23.30 Sluiting.

ZONDAG

15.00 Sala di konsierto;
16.15 Sena di Señor: 'pastoor Ivan Pérez en Alabansa-koor';
17.00 Big Story;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku..... Trio Los Ruiseñors;
18.30 E Oloshi/Wil di Suerte;
19.30 Modísima met Saida en Anne-Marie: ' modeshow van Mainsha, Scandal en La Locha';
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete dia;
21.00 Miniserie: 'The man who lived at the Ritz' (deel 1)
22.00 Easy Street;
22.30 Santo Domingo invita met Negro Santos;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

TBS

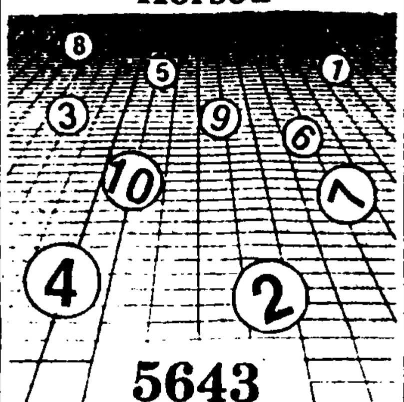
ZATERDAG

16.05 Munsters
16.35 Beverly Hillbillies
17.05 Andy Griffith
17.35 Happy Days
18.05 World Championship Wrestling
19.35 Basketball: 'Atlanta Hawks at Detroit Pistons'
21.50 US Olympic Gold
22.50 Night Tracks® - Chartbusters
23.50 Movie: 'Reckless' (1984, Daryl Hannah)
01.50 Night Tracks®

ZONDAG

12.35 Movie: 'The Villain' (1979, Kirk Douglas)
14.35 Movie: 'Yogi Bear andd the Magical Flight of the Spruce Goes'
16.35 Tom & Jerry's Thanksgiving Special
17.35 Captain Planet
18.05 NWA Main Event
19.00 Movie: 'Adventures of Robin Hood' (1938, Errol Flynn)
21.00 Nat'l Geo. Explorer
23.00 Network Earth
23.30 'Till help Arrives
24.00 Love after Marriage
24.30 World Tomorrow.

Wega di Number Kòrsou

5643
5831
9591

Twee uitersten: Donald Trump (rechts) loopt naast een bedelaar op Fifth Avenue in New York. De 'multimiljonair' - voor hoe lang nog, zullen zijn schuldeisers uitmaken - kwam net van een persconferentie. Hij verklaarde dat hij een overeenkomst had bereikt die tijdelijk zijn Taj Mahal casino in de faillissementsrechtbank zou doen belanden.

Grootste diamant geveild

De **grootste diamant** die ooit te koop is aangeboden, is woensdag in Zwitserland geveild voor het recordbedrag van 14 miljoen Zwitserse franc (bijna 19 miljoen gulden).

Het is niet bekend wie de diamant met een gewicht van 101,04 karaat heeft gekocht. Het veilinghuis Sothesbys wilde daarover geen mededelingen doen. De geveilde edelsteen was niet alleen groot, maar had ook een bijzondere blauwwite kleur.

De veiling werd gehouden in een luxueus hotel aan het meer van geneve.

HBO

ZATERDAG

15.30 Cocoon (PG13)
17.30 Baby-Sitters Club: 'Dawn and the Haunted House'
18.00 She's having a Bay (PG13)
20.00 Fabulous Baker Boys (R)
22.00 HBO Comedy Hour: 'Paula Poundstone - Cats, Cops and Stuff'
23.00 Worth Winning (PG13)
24.45 Real Sex
01.45 Taxi Driver (R)
03.45 Fabulous Baker Boys (R)
05.40 Smoking: 'Everything You & Your Familiy need to Know.

ZONDAG

12.00 Day the Senior Class got Married
13.00 Police Academy VI (PG)
14.30 Wrong Guys (PG)
16.00 Poltergeist III (PG13)
17.45 Vibes (PG)
19.30 Second Sight (PG)
21.00 Rain Man (R)
23.15 Dream On: '.....And Sheep are Nervous'
23.45 1st & Ten: 'The Squeeze'
24.15 Vampire's Kiss (R)
01.55 HBO Comedy Hour: 'Joe Piscopo in Concert'
02.55 Major League (R)
04.45 Midnight (R).

Hoorbril verbetert gehoor

Een met richtinggevoelige microfoontjes uitgeruste bril maakt het voor slechthorenden mogelijk het omgevingsgeluid te onderdrukken en het richtingsgeluid te versterken. Ir. W. Soede van de technische universiteit Delft heeft een prototype van een **"hoorbril"** ontwikkeld die uitkomst kan bieden bij geroezemoes.

Het zal nog een jaar vergen om de hoorbril verder te ontwikkelen.

Veel slechthorenden hebben in een rumoerige omgeving moeite om een gesprek te voeren. De bestaande hoortoestellen versterken het omgevingsgeluid teveel in verhouding tot het richtinggeluid. In de hoorbril zijn vijf richtinggevoelige microfoontjes ingebouwd waardoor de brildrager het geluid kan versterken in de richting waarin hij kijkt.

De microfoons zijn uit te schakelen als het omgevingsgeluid wel belangrijk is, zoals in het verkeer.

Soede verwacht dat mensen boven de 50 jaar plezier kunnen hebben van de hoorbril, maar ook slechthorenden die al een hoortoestel hebben.

Nierdialyse technieken verbeterd

Met behulp van eenvou geluidsgolftechnieken complicaties bij nierpatiën vroegtijdig te herkennen daardoor ook sneller te beh delen. Dit is een van conclusies van ruim 350 n specialisten en vaatchirur uit twintig landen vrijdag bijeen waren een meerdaags congres Maastricht. Ook is nieuwe ballontechn besproken om problemen te lossen bij **nierdialyse**

Belangrijk noemde dr Tordoir van de afdeling rurgie van het academ ziekenhuis in Maastricht nieuwe soorten aansluitin op het lichaam van nier tiënten waardoor het bl sneller van gifstoffen daan kan worden.

Voorheen duurde driem per week een dialyse zes uur per keer. Nu is mogelijk, aldus dr. Tord de duur van de dialyse drie hooguit vier uur beperken. Amerikaanse cialisten zijn bezig met d lijkse spoelingen van telk een tot anderhalf uur. door hen ontwikkelde met dieken komen de licha lijke toestand van de nier tiënten zeer ten goede.

Ook zijn methoden besp ken die snellere diagno mogelijk maken. Ook de n transplantatie kwam aan orde waarbij de noodz werd bepleit van een ver ting van het aantal do nieren. Alleen al in Ne land staan duizend pa nten op een wachtlijst. Ja lijks kunnen er van hen h stens 400 geholpen worde

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Bob Harms, Shelia Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Eileen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp; Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Distrîco N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Platmaker door Marten Toonder

6696 — 'Ben ik niet genoeg voor jouw misselijke Kleine Club, hè?' schreeuwde Pastuiven Verkwil. 'Waar haal je de kapsones vandaan? Wie ben jij nou helemaal; jij met je kasteel en je centen! Hoe kom je er aan? Nou, geef daar eens antwoord op!'

Heer Bommel staarde verblekend naar de op en neer springende knopenmaker en zijn gewoonlijk zo fiere houding begon te verzakken.

'Ik eh...', sprak hij met dunne stem. 'Ik ben een heer van stand. En ik ben blij, dat mijn goede vader dit niet hoeft te horen. Het is héél vreselijk voor een Bommel om zo aangetast te worden in de fijnere roerselen van zijn [illegible] als u begrijpt wat ik bedoel...'

'Vuile ophakker!' joelde Verkwil. Hij wilde verder gaan doch nu klonk de rauwe stem van Bul Super, die mouwoprollend naderde. 'Dat hoor ik nou eens net!' riep deze. 'Die bolle durft! Schelden en beledigen; omdat jij kleiner bent dan hij! Opzij, meneer Verstuiven, laat mij dat varkentje maar eens wassen!'

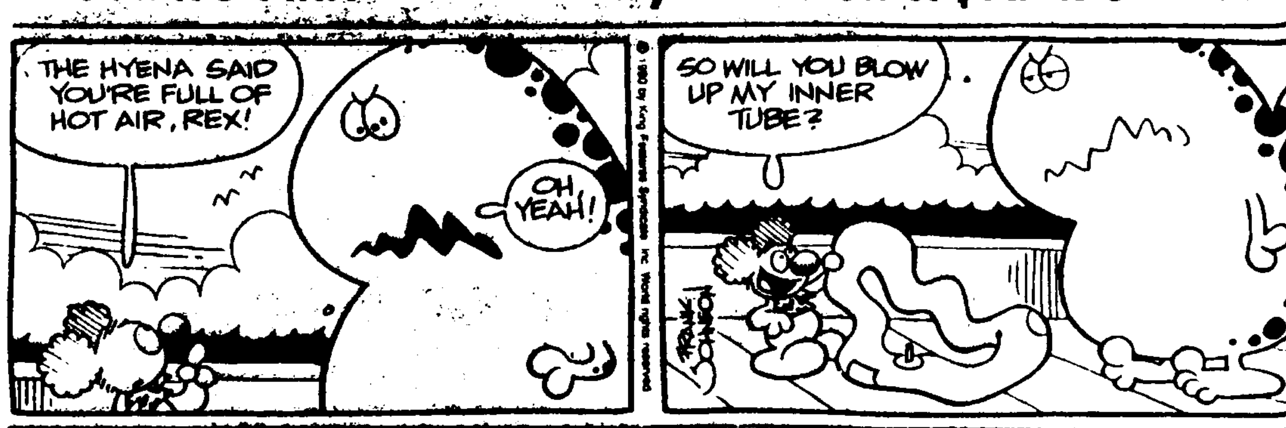
Met deze woorden sprong hij op de ontdane heer af en sloeg hem met een ruwe rechtse tegen het pad. De ongelukkige bleef geheel teneergeslagen liggen, terwijl de knopenmaker dansend en wijzend om hem heen sprong.

'Net goed!' juichte deze. 'Je bent een adder, die ik aan mijn boezem heb gekoesterd. Dit is een goeie les voor je, ophakker! Het enige wat je nu nog kan helpen is een zwam uit je eigen tuin!'

HENRY ® **By Dick Hodgins**

BONER'S ARK ® **By Addison & Frank Johnson**

BEETLE BAILEY ® **By Mort Walker**

REDEYE ® **By Bill Yates & Mel Casson**

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

[illegible]DIENST ARTSEN
[illegible] van de artsen van Bandabao (3e [illegible]) kunnen in spoedgevallen [illegible] bellen en dan het antwoordapparaat [illegible] luisteren. De patiënten van de [illegible] medische districten kunnen voor [illegible] gevallen de artsenpraktijk van hun [illegible] huisarts bellen; het antwoordapparaat [illegible] dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

[illegible]IGING VAN TANDARTSEN
[illegible] dienstdoende arts gedurende het [illegible] de en op feestdagen gelieve tel.: [illegible] p te bellen.

[illegible]O MEDICO STA ROSA
[illegible]weg 327, tel.: 672300/[illegible]; [illegible] tijden zaterdag en zondag van [illegible].00 uur.

[illegible]IJKVERPLEGING

[illegible]LE KRUIS
[illegible] verpleging 'Prinses Margriet', [illegible] bureau te Sta Maria: tel.: 82344, [illegible] en 82947; Montagne Abao: tel.: [illegible] en Kaya Fensu (Koraal Specht): [illegible]77; hoofdkantoor te Sta Maria 17, [illegible] van 07.00-12.30/13.00-17.00 [illegible] 7.00 uur bereikbaar: zuster Chep[illegible]: 370629.

[illegible]ALE WIJKVERPLEGING
[illegible] Goeieweg 15, tel.: 44231/44233; [illegible] van 07.00-17.00 uur; de wacht [illegible] zuster Pieters, tel.: 71147, [illegible] [illegible]; [illegible] de wacht heeft zuster Pieters, [illegible] 1147.

[illegible]KLINIEK RIO CANARIO
[illegible] Noord 43, tel.: 44510, [illegible] 691663 en [illegible]; voor informatie prenatale zorg en zog[illegible] [illegible] van 13.30-16.30 uur. [illegible] peuters: iedere dinsdag van 12.30-14.45 uur.

[illegible]ING WIJKVERPLEGING [illegible]
[illegible], tel.: 548077; open van maandag [illegible] vrijdag van 07.00-17.00 uur; na [illegible] bereikbaar: zuster Sebelon, tel.: [illegible]

[illegible]TING VAN HET WITTE GELE [illegible] VOOR GEZINSVERZOR[illegible] [illegible] KWIDO PA FAMIA'
[illegible] 17, tel.: [illegible]; spreekuur [illegible] woensdag en vrijdag van 08.00-[illegible] uur; dinsdag en donderdag van [illegible].00 uur.

[illegible] GENEESK. DIENST

[illegible] EN 2DE DISTRICT-OOST
[illegible] 1990 vanaf 17.00 uur tot 19 [illegible] 1990 om 07.00 uur:
[illegible] Sta Rosa, [illegible] 11.00-12.00/17.00-[illegible]: 371661 [illegible]

[illegible] voor patiënten van de volgende [illegible] Wilson, De Costa Gomez, Nessy-[illegible] Tseng, Winkler, Bojak-[illegible] en Guerrero-Bakmeyer)

[illegible] EN 2DE DISTRICT WEST
[illegible] 1990 vanaf 17.00 uur tot 19 [illegible] 1990 om 07.00 uur:
[illegible] Rouw-Pikus, Serjke Medico Kaf, [illegible] spreekuur: 11.00-[illegible] 17.00-18.00 uur; spreekuur: tel.: [illegible]

[illegible] voor patiënten van de volgende [illegible] Bruijn, Gollo-Henry, Roosa, Brakel[illegible] Gerstenbluth, Dijkstra[illegible], Pablo, Heerschop, Huber, en [illegible] Coenraad)

[illegible]
[illegible] 1990 vanaf 17.00 uur tot 19 [illegible] 1990 om 07.00 uur:
[illegible]

APOTHEKEN

WEEKENDDIENST
ZATERDAG
[illegible]ende Hoop, Jan Noorduynweg 18, tel.: [illegible]
[illegible]

ZONDAG
[illegible]ende [illegible], Piscadera, Jan Noorduynweg [illegible] Thorax Centrum), tel.: [illegible]

Punda
Cerito, Winkelcentrum Promenade, tel.: 76155/76669.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

17 november: E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 125.
18 november: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag) voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85644): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen:614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

CONCERT
20.30 uur vijfde Koorfestival - Brievengatkerk.

ZONDAG

TOERISTENSCHIP
07.00-12.00 uur 'Polaris'.

CONCERT
11.00 uur vijfde Koorfestival - Centro pro arte, Schouwburgweg z/n.

AMIGU DI TERA
07.30 uur start kaminata op parkeerplaats van Jan Kok via plantage Hermanus naar Boca Sami en terug.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
[illegible]

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Virgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 18.00, [illegible] zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): [illegible] zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jezus): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 06.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 05.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thaddeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 10.00 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Gemeente [illegible] Mundo Nobo)
[illegible]

[illegible]
Seru Fortuna
10.00 uur ds J. Glas.
Buena Vista
08.30 uur [illegible]
19.00 uur ds J. Klapwijk.
Santa Rosa
10.00 uur ds J. Klapwijk;
19.00 uur br G. Lal.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Chapel
09.30 uur ds P. Roberts.
[illegible]
[illegible] Van Oudheusden.

Emmakerk
09.30 uur ds H. v/d Steen.

NOACH-KAPEL

zaterdagavond
19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Vandaag licht tot half bewolkt en droog, morgenochtend half bewolkt mogelijk af en toe zwaar bewolkt met enkele plaatselijke buien. Zwakke tot matige wind voornamelijk uit richtingen tussen noordoost en oost (tussen vijf en vijftien knopen).

WEEROVERZICHT:
De invloed van het hoge drukgebied boven de Benedenwindse eilanden neemt geleidelijk aan af, met het gevolg dat de wind merkbaar afzwakt.
Inmiddels ontwikkelt zich in de hogere luchtlagen een zwakke storing waardoor de toevoer van enigszins vochtige en onstabiele lucht gaat toenemen. Hierdoor kunnen in de komende 24 uur enkele plaatselijke buien verwacht worden.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	zwaar bewolkt	31	26	0.0
Curaçao	zwaar bewolkt	31	26	0.0
St Eustatius	licht bewolkt	29	24	2.9
Amsterdam	regen	14	10	5.0
Caracas	licht bewolkt	28	10	0.0
Paramaribo	licht bewolkt	32	23	0.0
Port of Spain	half bewokt	32	21	0.0

Lexus op Antillen

ORANJESTAD/WILLEMSTAD — Garage Cordia op Aruba en Curaçao ontvingen de eerste zending Lexus-automobielen. Eén van de eerste klanten voor dit model auto is de gouverneur van Aruba.

Na een jaar onderhandelen en voorbereidingen is het zover dat de eerste zending Lexus-automobielen aangekomen is in de havens van Aruba en Curaçao. De Lexus is door het onderzoekteam van J.D. Powers uitgeroepen tot de wagen met de minste problemen ter wereld, op de tweede plaats komt de Mercedes Benz en op de derde plaats de Toyota.

Om deze plaats te kunnen handhaven en om goed gegarandeerde service te geven aan de klant en aan de auto zelfs, kan slechts een klein aantal Lexus-dealers benoemd worden. In de Verenigde Staten kan de Lexus niet vertegenwoordigd worden door één Toyota-dealer, echter alleen via een zeer exclusief dealernet. Als grote uitzonderingen op deze regel is het Aruba en Curaçao gelukt dat de Toyota-importeurs de Lexus officieel mogen vertegenwoordigen, echter alleen onder zeer strikte voorwaarden, om zodoende de verlangde service te kunnen geven.

Beide Toyota-importeurs hebben moeten voldoen aan onder meer de volgende eisen: een speciaal opgeleide monteur met ruime ervaring in elektronica. Beide importeurs hebben een monteur naar Japan gezonden waar zij aan een speciale Lexus-cursus hebben deelgenomen en ook een zeer groot bedrag investeren in onderdelen, vooral plaatwerk. Schade aan de nagenoeg probleemloze auto moet onmiddellijk kunnen worden hersteld.

De Luexus LS400 kan beschreven worden als een luxueuze acht cylinderwagen. Als de wagen stationair draait, is de vier liter motor niet te horen. Lexus kan beschouwd worden als de stilste wagen in de wereld. De deuren hoeven niet opengemaakt te worden door een sleutel in het sleutelgat te steken. Een zendertje in de kop van de sleutel geeft door middel van de druk op een knopje signaal om de deuren elektromagnetisch te ontgrendelen. Als men in de auto stapt, staat het stuurwiel in de hoogste stand en is de achteruitkijkspiegel donker.

DANKBETUIGING

Voor de vele blijken van belangstelling getoond tijdens ziekte, overlijden en teraardbestelling van mijn man, vader en grootvader, oom en peetvader

Frits Maurits Haakmat

betuigen wij U onze oprechte dank.

God bless you all!

Namens allen
Mevr. Wed. Melanie Haakmat-Denz

November,
Dordrecht
Nederland

Op 15 november 1990 is na een manmoedig gedragen ziekte toch nog onverwachts in volle overgave overleden, gesterkt door het H. Sacrament der zieken:

GERARDUS J.W. PAPPERS
beter bekend als 'THE DUTCH BARBER'

op de leeftijd van 76 jaar

Allemaal voorbij, het leven gaat vlug, allemaal voorbij, die tijd komt nooit meer terug.

Jouw lach zal er altijd zijn, al is er nu droefenis

Namens zijn echtgenote: Lien Pappers

Zijn kinderen:
Robbie en fam.
Deniela en fam
Ingrid Pappers en Maikel Roos
Laraine en Chris Lejuez
Madeleine Pappers
Charmaine Pappers
Steven Pappers

Kleinkinderen:
Tamara, Honki en Omar, Steve Lejuez
Danny Biemans
Shanti, Patrick en Sandro Dwarka Sing
Sergio Bikker
Alexander Hoos
Paola Curiel Pappers

Zijn zusters, neven en nichten en de overige families in Nederland, St. Maarten en Aruba.
De ter aardebestelling vindt plaats op Maandag, 19 november 1990 om 4 uur vanuit de Sint Franciscus kerk in Oranjestad, naar de Katholieke begraafplaats in de Boerhaavestraat. Vanaf 2 uur ligt het lijk opgebaard in de Sint Franciscus kerk.

Opa GERARD wij zullen U missen.
Honki en Mireya.

Opa GERARD
We zullen U, Uw warmte en humor missen.
Tamara, Honki en Omar - Steve Lejuez

TEX-MEX
Sunday
from 11.30 a.m. - 5.00 p.m.
Taco's - Enchilladas, Mex. Rice - Fajitas - Quesadilla -Shrimps - Burritos -Chile con carne - Chimichangos.
For orders please call 79386
Take out orders
Cassandraweg 27

De lekkerste ROTIE'S, pom, pastei, bamie, nassie, chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
tel. 674103

For more fun

Verkrijgbaar in alle botika's

princess beach hotel & casino
GEZOCHT
OPSLAGPLAATS
± 60 m²
voor opslag van oude dokumenten.
Offertes worden ingewacht bij
Princess Beach Hotel
Tel.: 614944 ext. 5010

Jong echtpaar
zoekt met spoed
HUIS TE HUUR
Huurprijs tussen f.500,- en f.700,- per maand.
Telefoon kantoor: 613342
Telefoon thuis: 54447

HOND TERUG
De weggelopen hond uit de wijk Abrahamsz is terug gekomen.

Alleen de rode halsband met naamkokertje is nog zoek.

schildersbedrijf
Perfect
De huisschilder van Huis uit Gedipl. Mr. Schilder
Tel. 601766
369127

TE KOOP
DIRECTIEWAGEN
MERCEDES 200 D
Vraagprijs NAF. 37.500,—
Kleur wit; bjr 1986; getint glas; electronisch schuifdak; armsteun; nieuwe banden.
In uitstekende staat van onderhoud
Tel.: 73371 privé

GEVRAAGD
voor onmiddellijke indiensttreding:
Elektrotechnicus of Werktuigbouwkundige
met ervaring in advieswerk
HTS E of W met minimaal 5 jaar ervaring
of MTS E of W met minimaal 10 jaar ervaring
Serge Tecnical Consult N.V.
tel. 618111

KRAFT
Tip voor Uw boodschappenlijst:

TE KOOP
AANGEBODEN

1 Auto Datsun Blue Bird	f. 6100,—
1 Zitkamerset	f. 400,—
1 Buffet	f. 150,—
1 Sportfiets	f. 175,—
1 Video kamera JVC	f. 395,—
1 Lessenaar	f. 298,—

Diverse andere artikelen
Telefoon 676955

Zondag 18 november vanaf 12.00 uur af te halen de echte
INDONESISCHE RIJSTTAFEL
met Sajor labu siam, sambel goreng telor, kip, atjar, saté, frikadel, vlees, sambel goreng kering, kroepoek en sambel badjak.
NAF. 10,00
Ook hebben wij Bami en Nassi goreng.
Fam. Kerger, Canadaweg 9
telf. 83459
Slamat datang dan makan

ALABLANCA APARTMENTS
Verhuurt: Te Toni Koenchi, comfortabele appartementen voor: vakantiegangers, overwinteraars, congresgangers, zakenrelaties, e.d.
Huurprijs: studio's **F 375,-- per week.**
1 slk. appart. **f 450,-- per week.**
Inlichtingen en/of reserveringen
TEL of FAX 73138

SUN BOW RESTAURANT
Gosieweg 12A - Tel.: 371069
PAS GEOPEND
nieuw luxueus mooi gelegen restaurant.
Internationale keuken.
Goede service, gezellige sfeer.
Rijsttafels voor 4, 6 en 10 personen.
Openingstijden:
11.30 v.m. - 10.30 n.m.
Voor reservering:
Tel.: 371069
U bent van harte welkom.

NIERSTICHTING CURAÇAO
Geef met plezier voor een nier

RUIM HUIS
in Emmastad,
3 sl.k. + 2 badk.,
beschikaar in de periode
13 dec. - 13 jan.
Condities en info tel.: 73395

Wij wachten op U bij het dierenasiel.
Kom ons halen!

"Wie z'n klep opendoet kan alles bereiken"

MOTOROLA's jongste telg biedt U wereldwijde communicatie in de palm van Uw hand. Met de klep dicht past deze Personal Telephone gemakkelijk in Uw borstzakje, maar waarschuwt U wel als U een inkomend gesprek heeft. Als U de klep opent staat de wereld voor U open. Het geeft niet waar U bent, aan de beach, in de concertzaal, in Punda of Otrobanda, de **MOTOROLA** Personal Telephone zorgt dat U bereikbaar bent. Bovendien biedt deze PT U een maximum aan gebruiksgemak.

AAN DE MOTOROLA PT HERKENT MEN DE ECHTE PROFESSIONAL

Radio Holland Group
Electronic Systems
Radio Holland Caribbean N.V. - Pletterijweg z/n, Curaçao N.A.
Tel. (599-9) 612577 - 612936 - 612617 - Telex RHOCA NA 1195, Postbus 3894
Cable address: Radioholland Curaçao

TE KOOP
GROOT WOONHUIS
in rustige omgeving, centraal gelegen
NAf. 398.000
Inlichtingen: tel. 75960

Uitgekeken op Uw
ZIJDEN BLOEMEN?
We maken er weer wat fraais van!
Tel.: 613117

TEXAS OIL COMPANY
Seeks success oriented individual or company to represent its line of high performance roofing products **Outstanding** earnings and growth opportunity. No prior roofing experience needed. We're professionals in our field with **50 years** experience and offer complete training. Please respond in English to
B.A. Thomas, Senior Vice Pres.,
Southwestern Petroleum, Box **961005,**
Ft. Worth, Texas **76161**
U.S.A., Phone: **817-332-2336,**
Telex 163222, FAX: **817-877-4047**

WAARSCHUWING
De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.
Op de schietbaan HATO:
DINSDAG 20 NOVEMBER 1990 van 07.00 tot 24.00
WOENSDAG21 NOVEMBER 1990 van 07.00 tot 13.20

Onveilig zeegebied ± 4000 meter uit de kust.

OPENBARE VERKOOP
Op dinsdag 18 december 1990 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31-33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

a. een perceel grond gelegen in het Stadsdistrict van Curacao, ter grootte van 110m2, kadastraal bekend als Stadsdistrict Sectie A nummer 4652, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als **Goudsmidweg 11.**

b. een perceel grond gelegen in het tweede district van Curacao, bekend als Kavel 42 van het verkavelingsplan "KORAAL PARTIR", ter grootte van 590m2, nader omschreven in meetbrief nummer 281 van 19 april 1984, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als **Koraal Partir Kavel 57.**

De veilingvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31-33
Tel.: 613199 - 613655.

MEMBER
CONSALES
Jan Bodegom & Co. N.V.

SOME PEOPLE DON'T TAKE STUDYING BY MAIL SERIOUSLY
Some people believe that you cannot get a good education through Distance Education. Some people believe that because you are getting your education through a correspondence school that you don't have to work for your Diploma or your Degree. Some people confuse "phony degree mills" with legitimate Distance-Education Schools. If you are one of these people, don't read any further.

ICS is looking for people who take their education SERIOUSLY, whether attending a traditional college or studying by mail. We are looking for people who will apply themselves and work hard to get the full value of the training that ICS offers. Diplomas and Degrees are issued upon successful completion of a course accredited by the National Home Study Council...your guarantee of a quality education. If you take your education seriously and want to train for a new career or improve your job skills for advancement in your present job, ICS may have the right career training for you. Choose from 44 career courses listed below. Select the one career field you would like to train for and indicate that choice in the coupon below. Cut out this ad and mail it to ICS **TODAY**. We will send you a detailed course outline and tuition schedule by return Air Mail. There is no obligation.

ICS SINCE 1890
SEND FOR FREE FACTS—NO OBLIGATION Z430
International Correspondence Schools, Dept. GQSB0
Box 1900, Scranton, Pennsylvania 18501, U.S.A.

ASSOCIATE IN SPECIALIZED BUSINESS DEGREE PROGRAMS
60 Business Management
61 Accounting
80 Business Management with option in Marketing
81 Business Management with option in Finance

ASSOCIATE IN SPECIALIZED TECHNOLOGY DEGREE PROGRAMS
67 Electronics Technology
63 Civil Engineering Tech.
62 Mechanical Eng. Tech.
65 Electrical Eng. Tech.

CAREER DIPLOMA PROGRAMS
56 Computer Programming
07 U.S. High School Diploma
59 Catering/Gourmet Cooking
20 Medical/Dental Office Asst.
57 Microcomputer Repair
05 Hotel/Restaurant Mgmt.
14 Air Conditioning & Refrig.
12 Interior Decorating
51 Fashion Merchandising
33 Motorcycle Repair
52 Surveying & Mapping
94 Fitness & Nutrition
89 Small Engine Repair
47 Veterinary Assistant
260B Building Trades
106 General Business
16 Practical English
04 Auto Mechanics
18 Bookkeeping
02 Electronics
21 Secretary
06 Electrician
29 Police Sciences
32 Art
09 Legal Secretary
55 Diesel Mechanics
87 TV/VCR Repair
03 Child Day Care
85 Drafting
35 Travel Agent
260A Architecture
260C Machine Shop
161 Engineering
41 Journalism/Short Story Writing
40 Photography
42 Dressmaking & Design

Get FREE Information—
Mail ENTIRE AD TODAY

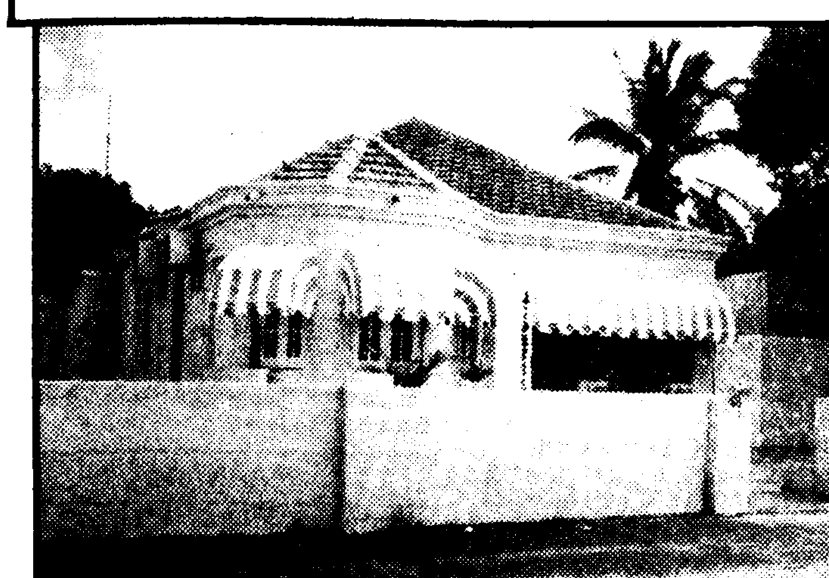
Write the number of the one career that interests you______
PLEASE PRINT
NAME______ AGE______
ADDRESS______
CITY/COUNTRY______

TE HUUR GEVRAAGD
3/4 SLAAPKAMERWONING
in goede buurt
Bij voorkeur gemeubileerd
GRABOWSKY & POORT INTERNATIONAL N.V.
Tel. kantoor: 72232-73281; na kantoortijd: 79814

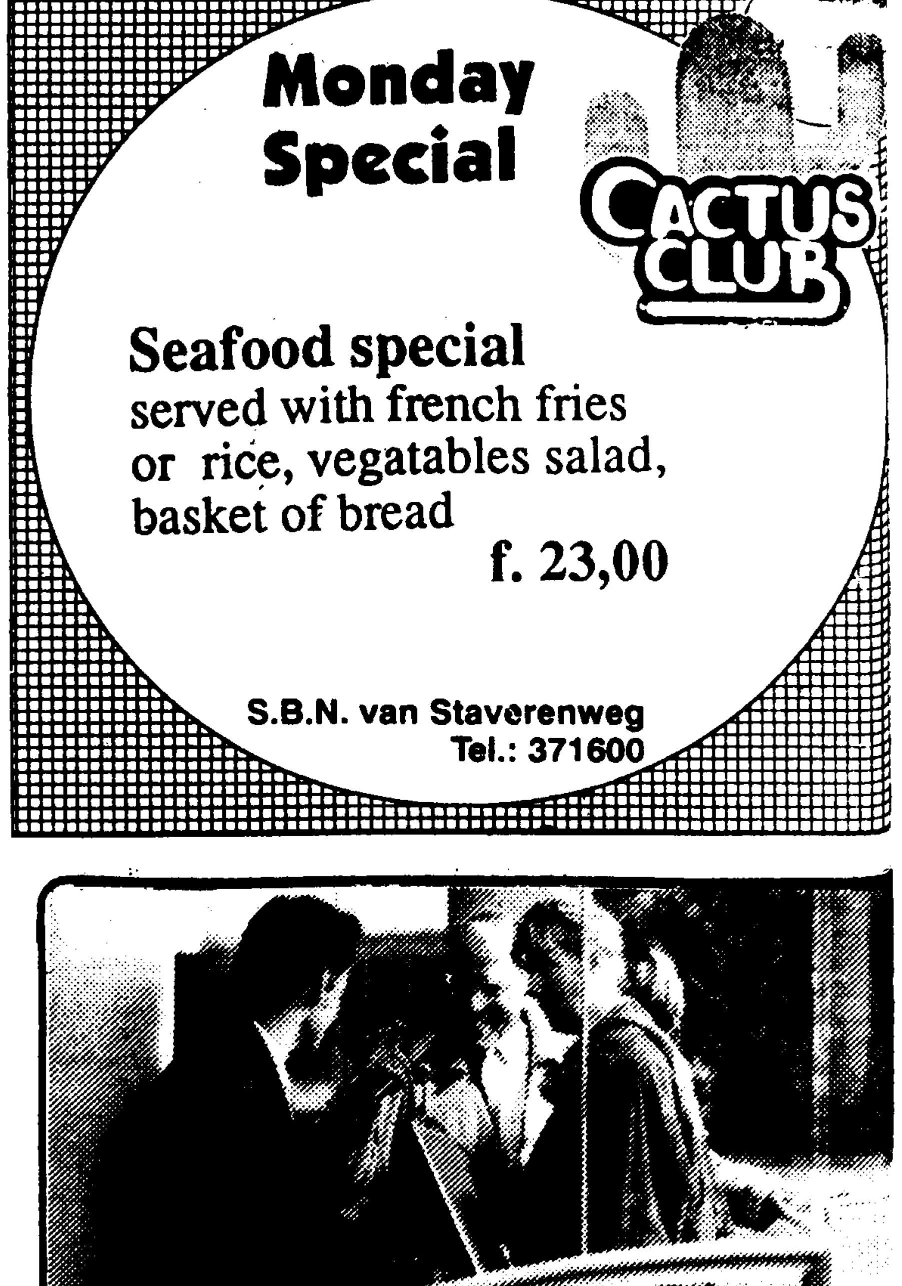
Landhuis
Jan Kock
Restaurant Foenchipot
Lekkere krioyo gerechten
Hollandse pannekoeken met aardbeien, kaas en **spek.**
Zondag Live Music in de kelder met **Ramses Seinpaal** vanaf 3 uur.
Het is echt geen gok, gezelligheid vindt U op Jan Kock
* Voor rondleidingen bellen: **Tel.: 648087.**

RESTAURANT
Alouette
IS OPEN NOW ! ! !

WE OFFER FOR LUNCH SPECIAL GOURMET LOW CALORIES AND -CHOLESTEROL MENUS, AND FOR DINNER
"CUISINE VIVANT"
IN A COMFORTABLE AND COZY AMBIANCE
For reservations call: TEL.: 618222
ORIONWEG 12 ZEELANDIA
(near CHIRINO'S SPORT CENTER)
Open: 12 - 2.30 7 - 11.00

Monday Special
CACTUS CLUB
Seafood special
served with french fries or rice, vegatables salad, basket of bread
f. 23,00
S.B.N. van Staverenweg
Tel.: 371600

Champagne!
We hebben de order! Maar - eh... kunnen we wel uit voorraad leveren?

Dat soort zorgelijke vragen is voorbij als je de administratie automatiseert met software van Grote Beer. Dat is software die meegroeit. Geleverd door een dealer die weet wat service is. Wat U ook onderneemt, met Grote Beer kan de administratie niet stuk.

GROTE BEER
DE STANDAARD IN SOFTWARE
Automatiseer met Grote Beer

De GROTE BEER programmatuur voor de toekomst heet **G3.**
AS Curaçao N.V. laat U hiermee kennis maken. Bel op of kom eens langs voor een demonstratie.
Geautoriseerd dealer:
AS Curaçao N.V. Perseusweg 2 Tel.: 618626 Fax.: 617979

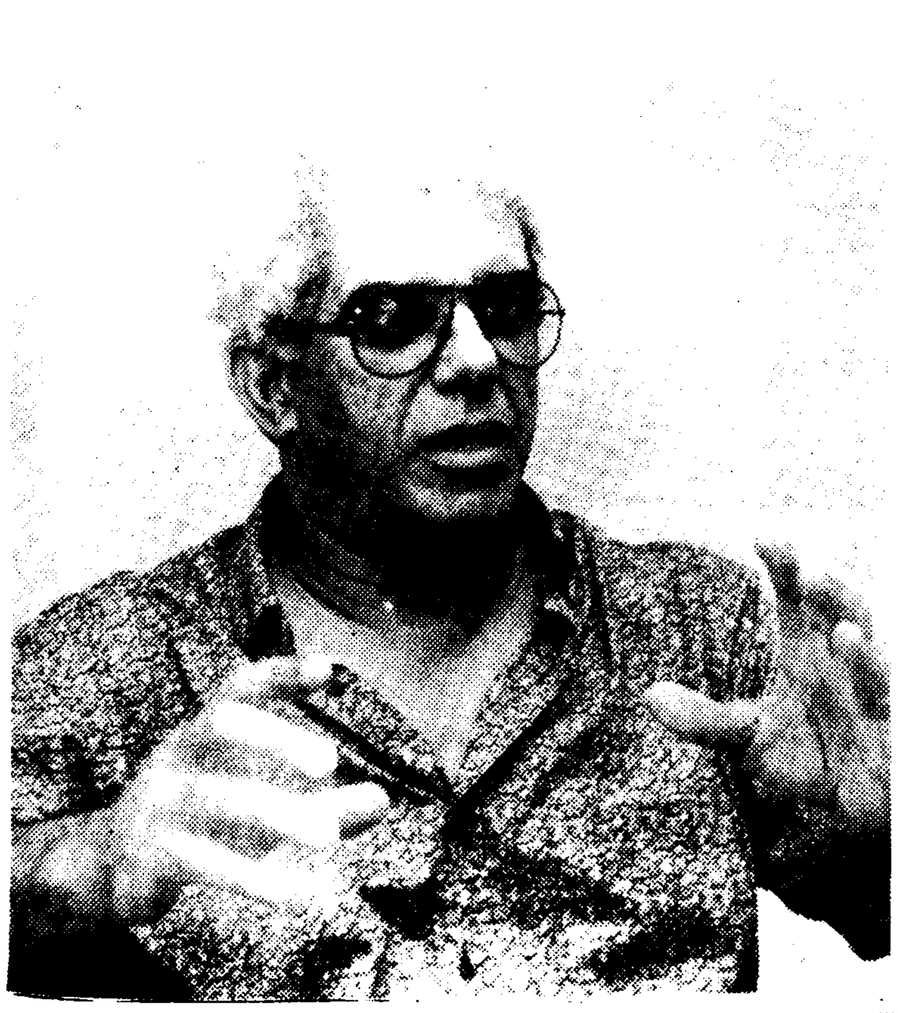
ÑAPA
AMIGOE
ZATERDAG 17 NOVEMBER 1990
Weekend Bijlage

DIREKTEUR DOK/KODELA WIL IN TEAMVERBAND WERKEN

Groepsmanagement concept bij overheids n.v.'s

= door Norbert Hendrikse =

IR. MARIO EVERTSZ vindt zichzelf geen supermanager en zeker geen superman. Dit predikaat kreeg hij aangemeten, toen onlangs het nieuws bekend werd dat hij was benoemd aan het hoofd van Effective Management n.v., een nieuwe onderneming die het gezamenlijk beleid gaat voeren over Kodela n.v., de Curacaose Dokmaatschappij n.v. en een zestal kleinere maatschappijen die door het Dok - lees Evertsz- zijn opgericht ter vervulling van aan het dokbedrijf verwante aktiviteiten.
Het nieuws bracht terstond een geruchtenstroom op gang. Over de bedoelingen van Evertsz, over het fantastische salaris dat hij zou gaan verdienen en over de 'power' van de nieuwe organisatie. 'Het interesseert sommige mensen kennelijk alleen wat ik ga verdienen en niet wat de bedoeling is van de nieuwe structuur. Voor mij is het geen kwestie van levensbelang. Ik heb de aandeelhouders van Kodela en Dok drie alternatieven aangeboden om te blijven. De commissarisen, aandeelhouders, Bestuurscollege en Ministerraad zijn allen akkoord gegaan met het concept van Effective Management, waarom zou ik mij dan druk maken over alles wat nu over mijn persoon gezegd wordt?'

Ir. Mario Evertsz:

"Ik ben geen superman"

Toch zit de kritiek Evertsz niet lekker. Hij legt uit hoe hij in de toch machtige positie van direkteur van de nieuwe managementsgroep is terecht gekomen.
Vóór 1982 was hij in OGEM-verband werkzaam als manager van Kodela. In '82 liept het managementcontract tussen de OGEM en Kodela af en trad hij als een 'conventionele' direkteur in dienst van laatstgenoemde onderneming die een overheids n.v. was geworden. Op hetzelfde moment kreeg hij ook te maken met de elektriciteitsbedrijven GEBE op St.Maarten en de WEB op Bonaire die voordien door de OGEM werden gemanaged.

TIJDELIJK

In september '83 werd hij door de landsregering als aandeelhouder van de Curacaose Dokmaatschappij benaderd om tijdelijk als general manager voor het Dok op te treden. Er waren grote financiële problemen bij het Dok en de aandeelhouder had vrij plotseling het dienstverband opgezegd met direkteur ir.Roggeband, zodat op korte termijn een nieuwe manager moest worden gevonden die tot taak zou krijgen een reddingsoperatie op gang te zetten voor de bijna failliete Dokmaatschappij. De direkteur van het Departement van Financiën, Yombi Calvo, die qualitate qua zowel bij Kodela als bij het Dok commissaris was, had Evertsz voorgedragen bij de regering. Mario Evertsz nam de uitdaging aan, voorlopig voor de duur van twee jaar.
Maar zoals weleens meer gebeurd brak 1984 aan zonder dat een opvolger was gevonden voor Evertsz en door een verschil van mening met de aandeelhouder over de aanpak van de reorganisatie had deze ook niet veel zin meer om aan te blijven. De zaak werd echter bijgelegd en het contract werd voor nogmaals twee jaar verlengd.

REDDINGSPLAN

Evertsz had inmiddels het reddingsplan aangeduid als Plan 4 gepresenteerd, dat door afslanking van het Dok en een agressief marketingbeleid in de regio, waarbij verkoopmanager Suarez een grote rol speelde- een succes werd. Het dok is weer gezond, al wordt dat door de tegenstanders van Evertsz voornamelijk toegeschreven aan de grote financiële injecties van de overheid en kwijtschelding van de schulden uit het verleden.
Aangezien Evertsz in feite de maker was van Plan 4 en in 1986 druk bezig was met de implementatie ervan, werd wederom besloten zijn dienstverband te verlengen. In 1988 besloot Mario Evertsz de managementskwestie opnieuw aan de orde te stellen. In feite had hij toen al vijf jaar lang de dagelijkse leiding over twee belangrijke dienstverlenende bedrijven, Dok en Kodela, al kon hij een groot aantal taken delegeren aan de staf van deze ondernemingen.

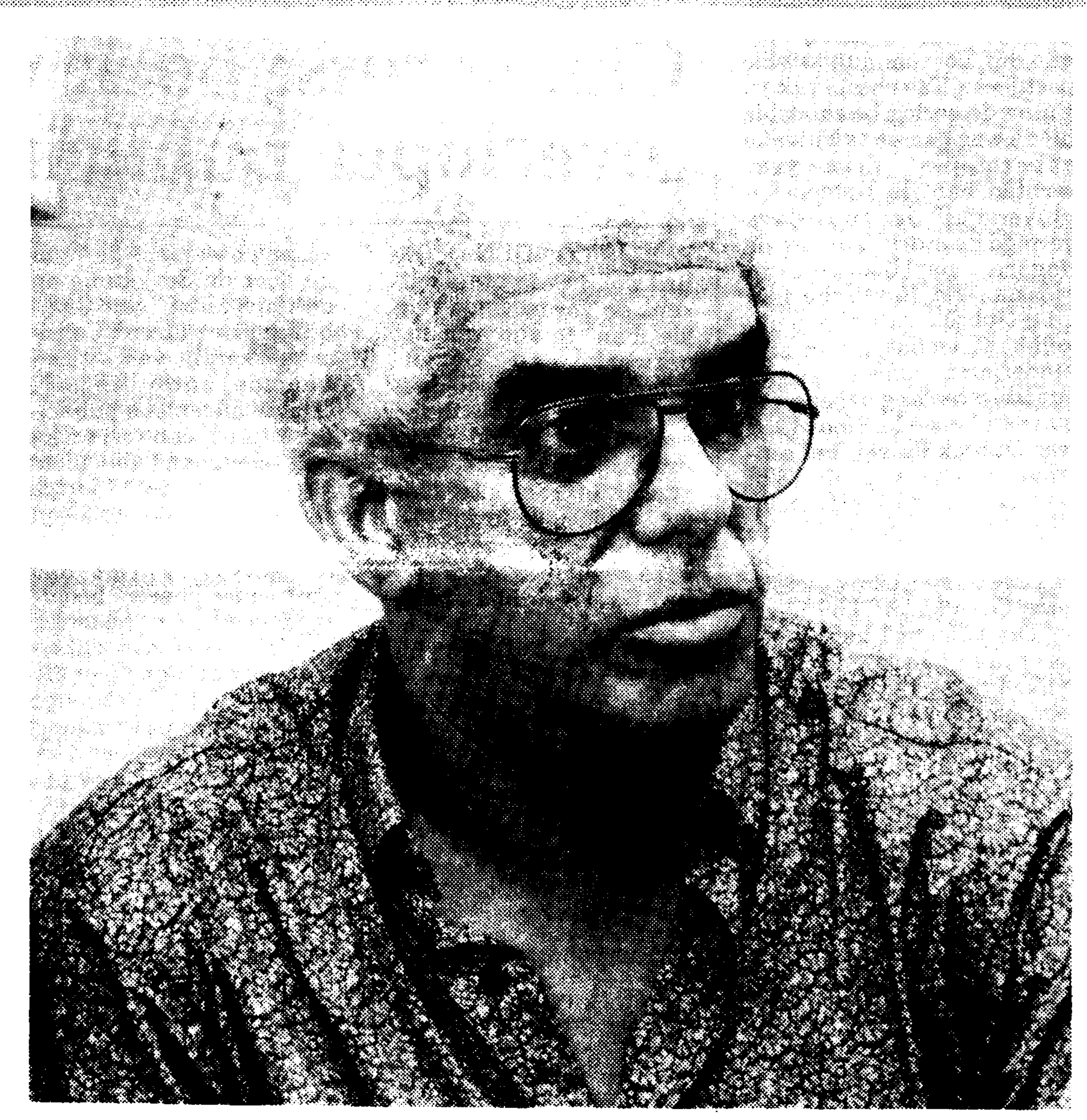
Hij legde de aandeelhouders drie opties voor: of weggaan als direkteur bij beide bedrijven en iets anders gaan doen.
Evertsz: 'Ik was af en toe de kritiek zat die geleverd werd bij het minste of geringste wat er mis ging en ik dacht, moet ik zo de rest van mijn leven doorgaan? Ik had er behoefte aan weer anoniem te worden. Niet voor het werk. Dat beviel mij best en ik heb een uitstekende relatie met staf en werknemers zowel bij het Dok als bij Kodela. Maar ik ben iemand die er van hou steeds nieuwe dingen te doen.'

NIET PERSOONLIJK

' De tweede optie was dat er voor een van de bedrijven een nieuwe direkteur zou worden gezocht en ik zou aanblijven bij de andere. Eerlijk gezegd maakte het voor mij geen verschil bij welke, dat liet ik volledig aan de aandeelhouders over.

Als men tenslotte - als derde optie - zou willen dat ik aanbleef bij beide ondernemingen, dan zou ik dat niet meer willen doen op persoonlijke basis. Want dan zou ik blijven zitten met de persoonlijke kritiek en constante druk: Als bij iemand de stroom werd afgesneden had Mario dat gedaan, als het licht uitviel was dat de schuld van Mario en van niemand anders. Terwijl er toch een heel team bezig is om Kodela te laten draaien, nogmaals ik ben geen superman.' Tenslotte werd gekozen voor de derde optie: een structuur van een managements-team dat aan het hoofd zou staan van een aantal bedrijven waaronder Dok en Kodela. Het concept van groeps-management. De managers van diverse bedrijven worden bij elkaar samengebracht in een soort 'denk-tank' en houden zich gezamelijk bezig met zo effectief mogelijke kwaliteitsmanagement van de bedrijven waar ze verantwoordelijk voor zijn.

De nieuwe entiteit, in dit geval Effective management, een rechtspersoon, wordt dus in feite de direkteur van de ondernemingen i.p.v. een natuurlijk persoon. Er is dus een groep managers, in dit geval elf in totaal, die verantwoordelijk zijn voor de leiding van de aangesloten ondernemingen. Evertsz: 'Je kan zo beter gebruik maken van de beschikbare mankracht. Men kan informatie en ideeën uitwisselen. Men kan kan elkaar indien nodig tijdelijk vervangen, m.a.w. de inzetbaarheid wordt groter en je schept tegelijkertijd ontwikkelingsmogelijkheden voor meer potentiële managers. Je zit bovendien bij elkaar met een groep gelijkgerichte vakmensen die elkaar kunnen controleren.

MARIO EVERTSZ: 'Ik doe het niet meer in mijn eentje'

Dat is de enige manier waarop ik nog zou willen functioneren als manager. In een team en niet meer in mijn eentje, of het nu bij Effectieve management is of ergens anders.LTnieuw. Ik heb het al in 1983 bij de overname van de gesuggereerd voor de nieuwe structuur van Kodela, GEBE en WEB. Ook bij het oprichten van de overheids n.v.'s bij het vertrek van de Shell, heb ik de regering voorgesteld de nieuwe eigen bedrijven in de oliebranche zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen, indien mogelijk door een gezamenlijk management.'

TWEE PROCESSEN

Voor Evertsz was deze optie, van groepsmanagement dus, de meest aantrekkelijke. Ook te verkiezen boven het teruggaan naar het managen van slechts één bedrijf, b.v. terug naar Kodela?
Evertsz: 'Als je het mij vraagt wel. Ik heb immers twee processen op gang gebracht, bij Kodela en bij het Dok die zich moeten uitkristalliseren op de middellange termijn, zeg binnen de drie à vijf jaar. Ik denk daarbij b.v. aan de integratie van het waterdistributiebedrijf DWD en Kodela. Dat is een gecompliceerde operatie, waar je naar buiten weinig over hoort, waarschijnlijk omdat het zo goed verloopt. Je hebt hierbij te maken met zowel technische, financieel-economische als personeelsaspecten, maar vooral met de relatie met klanten. Er is een enorme achterstand op technisch gebied, maar ook bij het innen van achterstallige waterrekeningen. En deze problemen moeten worden opgelost in een economisch moeilijke periode op een wijze die niet teveel sociale problemen veroorzaakt.'

Nu u het heeft over integratie. Is een integratie tussen Kodela als distributiebedrijf van water en elektriciteit en KAE als produktiebedrijf van beiden geen logische zaak en ligt het niet voor de hand dat de KAE zich zou voegen bij de bedrijven die onder Effective management ressorteren?
Evertsz: 'Nu raak je een gevoelig punt. Ik ben altijd voorstander geweest van volledige integratie van Kodela en KAE omdat hun aktiviteiten zo nauw verwant zijn. Maar als ik dat zeg krijg je meteen als reactie: zie je wel, Mario wil alles inpikken. En laten we duidelijk zijn, ik heb op geen enkel moment gesuggereerd om de KAE ook op te nemen in Effective management. Hoewel nogmaals, als direkteur van Kodela blijf ik vinden dat het belachelijk is dat Kodela en KAE twee afzonderlijke bedrijven zijn.'

Maar het toepassen van groepsmanagement voor bedrijven als Dok en Kodela die niet direkt met elkaar te maken hebben is in dit geval louter toevallig omdat u van beide direkteur bent?

'Dat is juist. Maar ik blijf hoe dan ook voorstander van het concept van groepsmanagement. En een feit blijft dat je nu over een groep bekwame mensen beschikt die hun dienste beschikbaar stellen aan twee bedrijven die van groot belang zijn voor onze economie. Bovendien heb je een grotere mobiliteit van de managers die erbij betrokken zijn, je kan synergie bevorderen, je kan bepaalde kosten omslaan over meerdere ondernemingen en zo zijn er nog meer voorbeelden te noemen.'

SALARIS

'Het meest essentiële bij bedrijfsvoering is goed management. Vaak hoor je vragen 'Hoeveel verdient die direkteur wel niet ?'. Maar dat is bijzaak, daar moet je niet naar kijken. Je moet nagaan hoe de man functioneert, wat zijn verdiensten zijn voor de onderneming. Soms heb je een direkteur met een laag salaris die een onderneming miljoenen kost omdat zijn management slecht is.
Voor een instantie als de eilandsoverheid die diverse bedrijven heeft is het naar mijn mening belangrijk dat er kwaliteitsmanagement beschikbaar is. Ik vindt dat de overheid een eigen entiteit moet oprichten met daarin de beste managers. Daardoor wordt men minder afhankelijk van individuele personen om de overheidsbedrijven te managen. Want bij dit soort bedrijven is coördinatie van groot belang.
'Maar hoe is het nu? Kijk maar rond, het is bij ons zo geworden dat bij de overheidsbedrijven en -diensten er allemaal kleine koninkjes zijn die niet met elkaar willen samenwerken. Wat bovendien funest is, is om een man als ik b.v. tot zijn 62ste in hetzelfde bedrijf te laten zitten. Dat is niet goed voor de man noch voor de onderneming. Er komen geen frisse ideeën meer en er zijn geen doorstromingskansen. En juist op Curacao waar zo weinig ruimte is, moet men die scheppen om jonge managers de kans te geven zich te ontwikkelen. En of je nu manager bent van een elektriciteitsfabriek of van een dok maakt in wezen niets uit. Managen is op de eerste plaats weten met mensen om te gaan en hoe op het juiste moment de juiste beslissingen te nemen. Ik blijf het concept van groepsmanagement het beste vinden. Of ik er persoonlijk wel of niet bij betrokken ben. Voor wat Effective management bedrijf zijn we een overeenkomst aangegaan voor de duur van vijf jaar. Als de aandeelhouders er dan niet mee door willen gaan dan stoppen ze ermee.'
Aan wie moet het groepsmanagement in het geval van Effective management verantwoording afleggen?
Evertsz: 'Aan de raden van commissarissen van de diverse aangesloten bedrijven. Wij kunnen niet zo maar belangrijke beslissingen nemen zoals b.v. het aanstellen of ontslaan van managers bij de bedrijven. Dat is trouwens ook niet onze bedoeling. Wij willen op de eerste plaats een efficiënt beleid voeren. Het idee dat wij een machtige groep vormen die het voor het zeggen heeft is absurd.'

MONOPOLIE

Wat vindt je van de kritiek, b.v. op Kodela dat men misbruik maakt van de monopoliepositie en zich daardoor niets van de klanten aantrekt?
'Ook dat is onzin. De mensen bij Kodela zijn zich er wel degelijk van bewust dat zij goede service moeten verlenen. Als ik de service die wij bij Kodela bieden vergelijk bij die van diverse commerciële bedrijven op het eiland, moet ik zeggen dat wij in veel opzichten beter zijn. Natuurlijk is er kritiek wanneer er iets misgaat. Maar dat hoort bij de aard van een nutsbedrijf, dat heb je overal ter wereld en dat ligt niet aan de motivatie van onze werknemers.
Voor wat het dok betreft hebben wij zeker geen monopoliepositie. Daar is het knokken tegen een felle concurrentie in de regio en daar kunnen we alleen tegen opboksen door het leveren van kwaliteit en scherpe prijzen.'

BEMOEIENIS

En wat vindt je het moeilijkste aspect bij het managen van een overheidsbedrijf?
Evertsz: 'Dat is zonder meer het feit dat, juist omdat het gaat om overheidsbedrijven, allerlei mensen zich constant met de gang van zaken willen bemoeien. En het is zo belangrijk voor de image van onze ondernemingen dat je steeds weer moet proberen uit te leggen dat hetgeen waar je mee bezig bent, in het belang is van de onderneming en van de gemeenschap. Dat is het moeilijkste: hoe naar buiten toe duidelijk te maken dat we iets belangrijks aan het doen zijn. Maar hoe gaat het meestal op Curacao ? Terwijl je met alle goede bedoelingen en met volledige inzet bezig bent, er van de andere kant getracht wordt onrust te zaaien en oppositie te kweken omdat de belangen van een aantal enkelingen mogelijk zouden kunnen worden geschaad. Je wordt dan van allerlei dingen beticht zonder de gelegenheid te krijgen je te verdedigen en er wordt een zodanig sfeertje geschapen dat je werk er onder lijdt. Dat heb ik als 'high-profile' figuur de laatste tijd persoonlijk ondervonden: het is niet altijd belangrijk wat of wie je bent, maar wat de mensen denken dat je bent. En als deze hele kwestie van Effective management inderdaad een publieke discussie dreigt te worden, waarbij er een hoop rotzooi naar voren komt, dan komt er een punt dat ik zeg nu is het genoeg. Niet voor mezelf, maar omdat ik denk dat ik dan dit werk niet meer zal kunnen doen zoals het hoort. Het is frustrerend mensen dingen over je te horen zeggen die kant noch wal raken maar die je intussen wel in een kwaad daglicht zetten.' Ook een superman is menselijk....

IN DIT NUMMER van Ñapa :

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt

Hoofdrolspeler Praagse lente nog verbitterd

Dubcek is niet meer bang voor nationalisme

DEN HAAG - De Tsjechoslowaakse parlementsvoorzitter Alexander Dubcek ziet in het Slowaakse en Tsjechische nationalisme geen bedreiging van de federatie. "Ik ben ervan overtuigd dat de meerderheid van de Tsjechen en Slowaken het belang van de bestaande federatieve vorm ten volle onderkennen. De extremistische nationalisten vormen een minderheid", zo verklaarde Dubcek tijdens zijn recent bezoek aan Nederland.

Het nationalisme in met name Slowakije heeft de laatste maanden echter wel degelijk een grote vlucht genomen. De aanhangers van Vitazoslav Moric, de leider van de Slowaakse Nationale Partij (SNP), en de invloedrijke cultuurvereniging Matice Slovenska timmeren met veel succes aan de weg. Bij de eerste vrije verkiezingen, in juni, haalde de SNP prompt vijftien procent van de stemmen en volgens opiniepeilingen bedraagt hun aanhang inmiddels 25 procent. Een Slowaaks ministerie van Buitenlandse Zaken is al uit de grond gestampt. En terwijl de machthebbers in Praag met man en macht werken aan de economische hervormingen voor het gehele land heeft Bratislava een plan uitgebroed waarin de volmachten van de deelrepublieken drastisch worden uitgebreid. Volgens dit plan krijgt Slowakije een eigen Nationale bank en zeggenschap over de spoorwegen en de telecommunicatie. Een taalwet, die het Slowaaks tot officiële voertaal in de deelrepubliek maakt, is vorige maand aangenomen.

NIET OPGEWONDEN

Dubcek, zelf een Slowaak, raakt van deze berichten niet opgewonden. "In de twee decennia tussen het aantreden van partijleider Gustav Husak en het succes van de fluwelen revolutie domineerde Praag. Toen kon gesproken worden van een bedenkelijk politiek en militair centralisme. Het Slowaakse verwijt dat Praag alles bedisselt is sindsdien echter onterecht", aldus Dubcek.

De goedlachse Dubcek, die in Nederland verblijft op uitnodiging van de Staten Generaal, is het levende bewijs van de politieke omwenteling die Tsjecholowakije vorig jaar november beleefde. Als de personificatie van de Praagse lente, de met geweld gesmoorde poging om het socialisme in Praag eind jaren zestig een menselijk gezicht te geven, leek het openbare leven van Dubcek in 1970 tot stilstand te zijn gekomen. Na een korte periode als ambassadeur in Turkije werd de bij de socialistische broederlanden in ongenade gevallen politicus naar een Slowaaks bos gestuurd. Als technisch medewerker van de boswachterij haalde hij hier in 1986 zijn pensioen.

Sinds een jaar is Dubcek echter weer, net als in de jaren zestig, werkzaam in de Praagse politiek.

VERBITTERING

Dubcek kijkt met enige verbittering naar de jaren dat hij in de politieke wachtkamer moest plaatsnemen. "Het land heeft ontzettend te lijden gehad van deze periode van stagnatie. De economie liep vast, de contacten met de democratische wereld verdroogden en bovenal werden de mensen cynischer", aldus Dubcek. Van het leed dat hem persoonlijk is aangedaan maakt Dubcek nog de minste ophef. "Duizenden goedwillende landgenoten verloren net als ik hun posities door de machtsovername van de neo-stalinisten", zo stelt hij. Wel stipt hij de problemen van zijn familie nadrukkelijk aan. Zijn vorige maand overleden vrouw -- Dubcek draagt een zwarte das ten teken van rouw -- kon met name slecht tegen het absolute isolement waarin Dubcek tussen 1970 en 1989 moest leven.

Dubcek heeft altijd benadrukt dat hij "in de jaren van duisterenis" steeds in goed contact heeft gestaan met de oppositiegroeperingen in zijn land. Zowel Charta '77 als Burger Forum hebben dit echter niet in alle gevallen volmondig willen beamen. Daarom waren ook niet alle Tsjechoslowaken even blij toen Dubcek in november '89, aan de zijde van de huidige president Havel, de Praagse bevolking toesprak. Vooral tegen een eventueel presidentschap van Dubcek bestond veel weerstand.

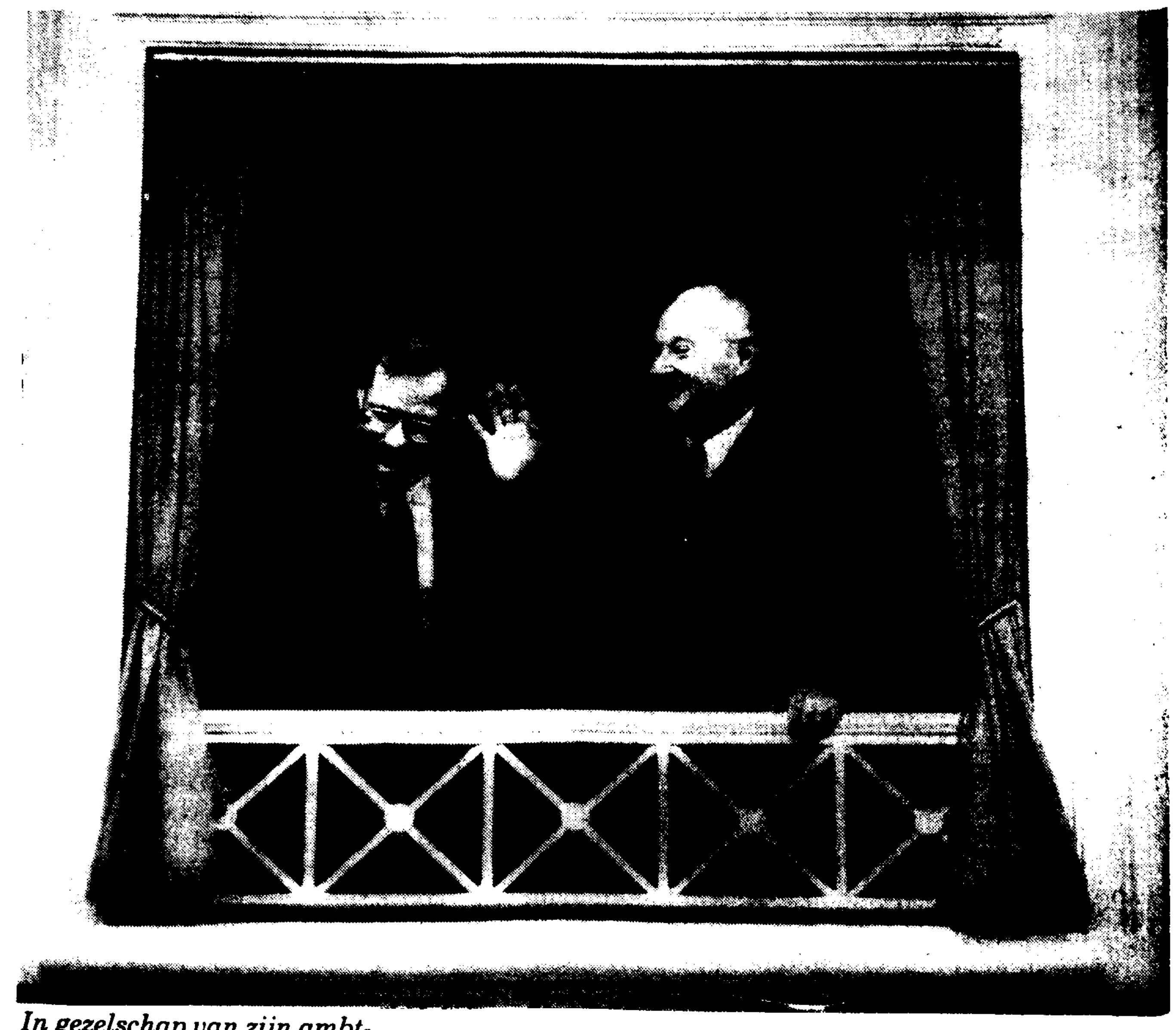
Dubcek was dan weliswaar de leider van Praagse lente, maar hij was wel degelijk een communist geweest, zo luidde de kritiek. En dat kon de aimabele politicus niet ontkennen. Als 18-jarige, net voor de Tweede Wereldoorlog, sloot hij zich aan bij de communistische partij van Tsjechoslowakije. En na de oorlog bewandelde hij de weg van de talentrijke apparatsjik: drie jaar rechten aan de Kamensky-universiteit in Bratislava gevolgd door drie jaar aan de hogere partijschool in Moskou. De Russische taal ging Dubcek toch al gemakkelijk af omdat hij in zijn kinderjaren, samen met zijn ouders, jarenlang in het grote buurland woonde. Sinds 1958 was Dubcek lid van het centraal comite van de Slowaakse en de Tsjechoslowaakse communistische partij. Tussen 1963 en 1968 was hij in Bratislava eerste secretaris. Begin 1968 werd hij dat voor het hele land: het begin van de Praagse lente. Dus tegen zijn terugkeer naar het hart van de macht bestond veel weerstand.

VOORZITTER

Maar tegen zijn benoeming tot parlementsvoorzitter, een politiek minder sturende functie, bestond nauwelijks verzet. En eind december bekleedde Dubcek, na een afwezigheid van bijna twintig jaar, weer het Praagse pluche.

Terug aan de macht mag je Dubceks comeback niet noemen. Daarvoor vraagt de functie van parlementsvoorzitter eerder een absolute toewijding aan de democratische regels dan moed om politiek geladen uitspraken te doen. Dubcek bracht een uitgebreid bezoek aan Naarden, waar het mausoleum en het museum ter ere van de beroemde Tsjechische godgeleerde, drukker, uitgever en cartograaf Comenius is gevestigd.

Dubcek viel in Naarden overigens de eer te beurt het gastenboek te tekenen dat sinds augustus 1968 uit het museum was verwijderd.

In gezelschap van zijn ambtgenoot Deetman bracht de Tsjechoslowaakse parlementsvoorzitter Dubcek een bezoek aan de Tweede Kamer.

Naarden kwam er in de nazomer van 1968 achter dat de belangstelling van de nieuwe Tsjechoslowaakse machthebbers voor tekenaars van het register bedenkelijk groot werd. Daarom werd het register in het stadhuis opgeborgen totdat betere tijden voor het vaderland van Comenius (Jan Amos Komensky) zouden aanbreken. Een jaar na de revolutie toonde Dubcek zich vereerd om na 22 jaar als eerste weer te mogen tekenen.

Vijfde man van Britse spionnenbende ontkent

Cairncross: boek van KGB-overloper publiciteitsstunt

PARIJS/LONDEN - De Brit John Cairncross ontkent de zogenoemde "vijfde man" te zijn van het netwerk van Sovjetspionnen in Groot-Brittannie. Cairncross die in een dorp in het zuiden van Frankrijk woont, heeft dit gezegd in een interview met de Franse krant "Le Monde" dat woensdag werd gepubliceerd.

De Sovjet-dubbelagent Oleg Gordievsky heeft in zijn boek "KGB: The inside story" Cairncross geidentificeerd als de tot nu toe onbekende vijfde man. De Brit zou tegelijkertijd met Kim Philby, Guy Burgess, Donald MacLean en Anthony Blunt voor Moskou hebben gewerkt. Deze spionnen waren in de jaren 30 door de Sovjetunie op de universiteit van Cambridge gerecruteerd. Cairncross sprak van "zogenaamde onthullingen". "Het is alleen een publiciteitsstunt, een sensationele campagne die niets zegt", zo zei de 77-jarige Cairncross via de telefoon aan Le Monde.

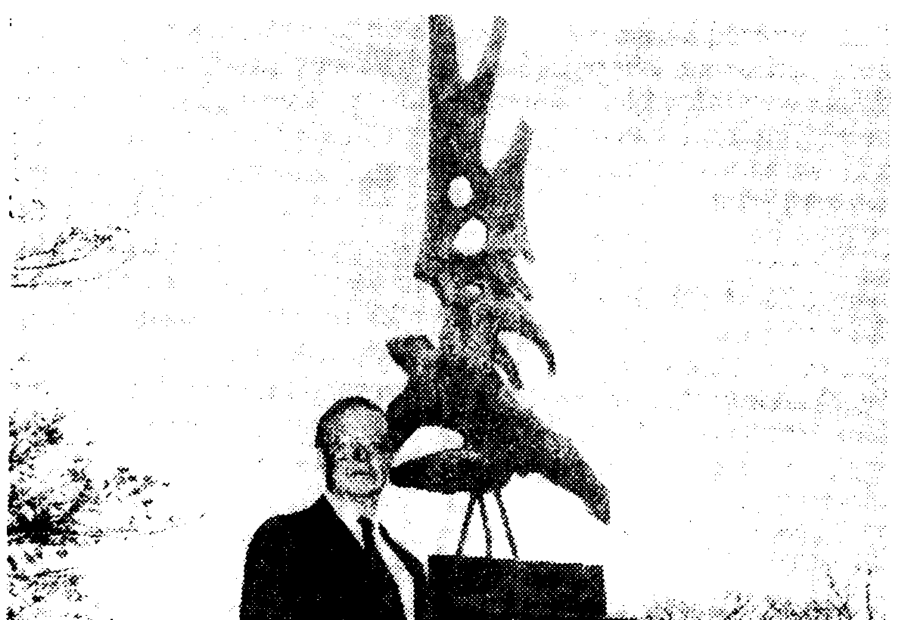
Gordievsky schrijft dat Cairncross die in hoofdzaak voor de ministeries van Buitenlandse zaken en Financien heeft gewerkt, zijn informatie heeft doorgespeeld aan de NKVD, de voorloper van de huidige Sovjetgeheime dienst KGB. De Brit zou de eerste spion zijn geweest die de Sovjetunie informatie heeft gegeven over het Brits-Amerikaanse besluit een atoombom te gaan maken.

Cairncross zei dat de uittreksels, die hij van het boek van de Rus heeft gezien, vol fouten staan. Gordievsky, een oud-KGB-functionaris, liep vijf jaar geleden over naar het Westen. De Rus had voor die tijd gedurende elf jaar als dubbelspion voor de Britse geheime dienst MI6 gewerkt.

Gordievsky geeft in zijn boek van ruim zevenhonderd pagina's een overzicht van de Sovjetgeheime dienst vanaf de tijd van Lenin tot aan de de huidige Sovjet-leider Michail Gorbatsjov. Volgens de auteur heeft de KGB, in het Russisch de afkorting voor comite voor Staatsveiligheid, Gorbatsjov in het zadel geholpen. De KGB steunt hem nog steeds, maar is tegen democratische hervormingen in de Sovjetunie, aldus de oud-KGB-kolonel.

De Britse media zijn al decennia lang gefascineerd door de vier overige leden van het spionagenetwerk: Philby, Burgess, MacLean en Blunt. Cairncross zei tegen Le Monde dat hij de groep uit Cambridge kende, maar ontkende Gordievsky's bewering dat Burgess zijn instructeur was geweest. Ook sprak hij tegen Moskou ook maar de geringste informatie over de atoombom te hebben toegespeeld.

Burgess en Maclean ontkwamen in 1951 aan arrestatie door naar Moskou te vluchten. Philby bereikte in 1963 de Sovjetunie. Blunt werd in 1979 ontmaskerd.

P.H. HOETS, schrijver van het boek over het Englandspiel poseert tijdens zijn bezoek aan Den Haag bij het verzetsmonument.

OUD-VERZETSMAN ONTHULT ACHTERGRONDEN

Operatie was slechts misleidingsmanoeuvre

Britten offerden agenten op aan hun "Englandspiel"

DEN HAAG - Het Englandspiel, een van de vele grote drama's van de Tweede Wereldoorlog, is door de Britten doelbewust opgezet om de Duitsers te misleiden. Dat schrijft de 69-jarige oud-verzetsman P. H. Hoets in het vorige week in Den Haag gepresenteerde "Englandspiel ontmaskerd".

Een van de belangrijkste bewijsstukken voor zijn theorie vond hij in The National Archives in Washington. Het gaat over de oprichting van de London controlling section voor misleidingsoperaties, geleid door een kolonel die "controleur misleiding" was. De stukken liggen in Washington voor iedereen ter inzage, de Amerikanen vinden ze allang geen gevaar meer voor hun nationale belang. De Britten echter houden hun archieven tot 2042 dicht.

In de oorlog wilden zij, Churchill voorop, de Duitsers wijsmaken dat er een geallieerde inval bij Calais zou plaatshebben, zodat de invasie in Normandië op zo min mogelijk tegenstand zou stuiten. Door de aandacht voor Calais zou meteen ook het Russische front worden ontlast.

De 54 Nederlandse agenten die bij het Englandspiel omkwamen, zijn dus gewoon voor dit doel opgeofferd. Ze zijn niet, zoals de officiële verklaring luidt en ook door dr. L. De Jong wordt geloofd, gesneuveld doordat de Britten juist in de misleidingen van de Duitsers zijn getrapt. Het doel van het Englandspiel moest de middelen maar heiligen, zo dachten de Britten volgens het boek van Hoets. Ze voelden niets voor een herhaling van de slachtingen tijdens de Eerste Wereldoorlog, waarin 1.600.000 Britten de dood vonden.

Hoet's stelling is niet geheel nieuw: in 1967 vertelde de vorige maand overleden, doorgaans goed-ingelichte oud-verzetsman H. Teengs Gerritsen al aan de Haagse Post: "De Engelsen hebben eenvouding een aantal agenten opgeofferd om de Duitsers op een dwaalspoor te brengen. Ik weet dit zeker, maar ik kan U tot mijn spijt niet vertellen van wie ik dit gehoord heb."

Teengs Gerritsen heeft de kiem gelegd voor het ongeloof van Hoets in de officiële versie dat de Duitsers de Britten hebben misleid. Onze toenmalige vijand zou dat overigens hebben gedaan door een code te gebruiken van een in hun handen gevallen Britse agent. Daarmee konden de Duitsers de Britten misleidende informatie terugsturen en informatie ontvangen over voor het verzet bestemde agenten en middelen. De Duitsers konden die daardoor gemakkelijk opvangen. De Britten zouden geen argwaan hebben gekregen, ook niet toen de afsproken code in de berichten naar Londen (elke zestiende letter moest een foute zijn) ontbrak. Noodkreten werden niet gehoord, waarschuwingen in de wind geslagen.

Teengs Gerritsen, die in 1946 naar Londen ging om de bij het Englandspiel gebruikte telegrammen op hun codes na te zien, vertelde in 1949 aan de parlementaire enquêtecommissie dat die telegrammen een nacht of twee nachten nadat hij erom had gevraagd bij een brandje verloren waren gegaan. In de toevalligheid van dat brandje kon Hoets niet geloven. Zijn ongeloof werd definitief toen hij soortgelijke verhalen tegenkwam in een verslag over het Franse misleidingsspel.

De in Amerika wonende Hoets besloot, nadat hij als vice-president van de Europese poot van de Coca Cola company met pesnioen ging, de zaak nog eens grondig te onderzoeken. Hij heeft zich altijd betrokken gevoeld: in de oorlog bracht hij ten behoeve van het verzet eerst Duitse militaire eenheden en afweergeschut in kaart en kwam hij via Zweden, waar hij staflid van het Nederlandse Bureau Inlichtingen werd, in Engeland terecht. De jonge Engelandvaarder kwam uiteindelijk als veiligheidsofficier in het geallieerde invasieleger van generaal Eisenhower. In 1944 kwam hij daarmee terug in Nederland. Op het ogenblik is hij nog altijd president van het Anne Frank Center in New York.

Hoets heeft tenminste een persoon met het boek een plezier gedaan: Huib Lauwes, een agent uit het Englandspiel met wie het allemaal heel wat beter afliep. Hij nam het eerste exemplaar van "Englandspiel ontmaskerd" in ontvangst. Lauwes vertelde dat hij in 1942 al dacht dat de Britten een spelletje met de Nederlandse agenten speelden, vooral vanwege het keer op keer negeren van aanwijzingen dat de Duitsers de zaak in handen hadden. "Het is toch godsonmogelijk dat professionals op zo'n manier blunderen", aldus de Ridder in de militaire Willemsorde.

Na de oorlog is Lauwes, onder meer door de bevindingen van de parlementaire enquètecommissie, gaan denken dat hij het toch fout had gehad. Vorige week zei Lauwes dat het boek voor hem gemoedsrust betekende, omdat eruit blijkt dat de 54 agenten op zinvolle wijze hebben bijgedragen aan het slagen van de invasie. Volgens Hoets is het aantonen daarvan ook precies de bedoeling van zijn boek.

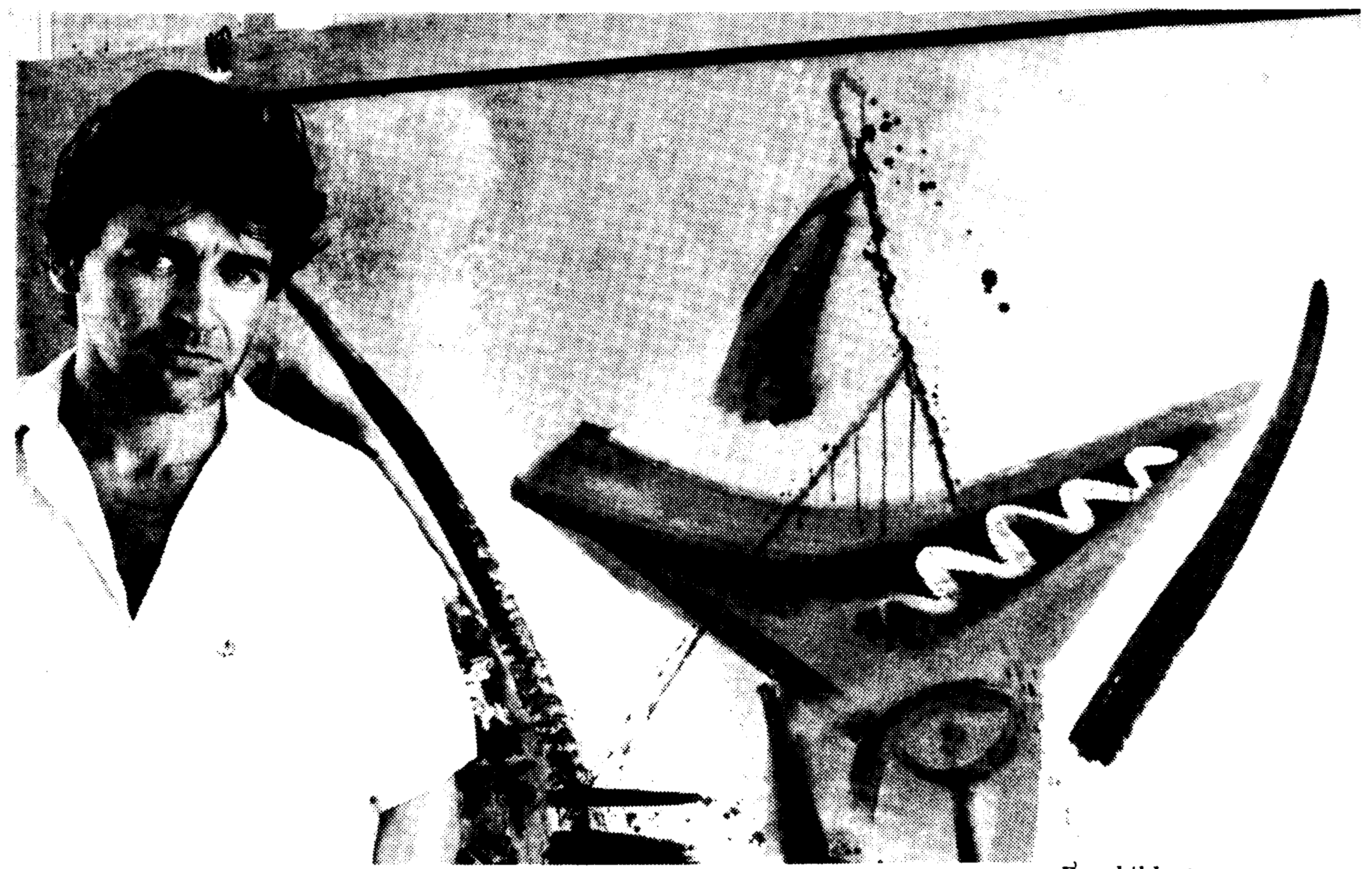
= door Nel Casimiri =

IN HET ITC is dezer dagen een tentoonstelling te bezichtigen van schilderijen van de Franse schilder Philippe Zanolino. Zanolino woont nu vier jaar op Curacao en hoewel er enkele van zijn schilderijen een paar jaar geleden bij een groepstentoonstelling in Gallery 86 te zien waren, is dit zijn eerste expositie. Philippe Zanolino is een enorm productieve schilder. Hij maakt in korte tijd heel veel schilderijen. Bij hem thuis hangen werkelijk alle wanden, van alle kamers, tot de kinderkamers aan toe, vol met schilderijen die hij in de laatste twee maanden gemaakt heeft. Iedere lege plek aan de muur wordt in beslag genomen door de kreten die Philippe Zanolino via zijn doeken laat horen. En kreten zijn het: soms zijn de tanden zichtbaar, staat de mond wijd open, soms is het geluid alleen zichtbaar in de felle kleurcombinaties, de spattende bewegende lijnen. Er zit abstract werk bij en ook figuratief, Zanolino experimenteert met beide methoden, fel en vlug. Welke is het best hoorbaar?

"IK WIL EEN SCHREEUW VASTLEGGEN"

Fransman schildert als een bezetene

Philippe Zanolino: "Ik begin nu pas een schilder te worden

De schilder Phillipe Zanolino bij een van zijn doeken.

Philippe Zanolino werd in 1960 geboren in Perigord in Frankrijk. Na zijn opleiding aan het Lycee, de Franse vorm van VWO, ging hij aan de Universiteit van Bordeaux medicijnen studeren, een opleiding die hij ook afmaakte hoewel hij al tijdens zijn studietijd vraagtekens zette bij zijn eigen keuze. En inderdaad, twee maanden na zijn laatste examen, stopte hij met het werk van arts. Zijn praktijk in het ziekenhuis als interne hadden hem er al van overtuigd dat dit beroep niet voor hem geschikt was.

VERLOF

In de deuropening van zijn nieuwe leven, bemerkte hij dat hij nog niet klaar was om naar binnen te gaan. Daarom vroeg hij bij het ziekenhuis waar hij werkte een verlofperiode aan van zes maanden om tot een besluit te kunnen komen. Dat verlof werd hem verleend maar aan het eind van die periode wist hij nog niet precies wat hij wilde en daarom vroeg hij opnieuw een verlofperiode van zes maanden aan. Dat werd de directie van het ziekenhuis echter te gortig en dit tweede verlof werd hem geweigerd. Hij moest kiezen: of terug komen of ontslag. Philippe koos voor het schilderen.

Schilderen was niet nieuw. Zanolino: 'Mijn hele leven schilder ik al, ook toen ik nog studeerde. Maar ik wilde zekerheid. Toen ik opgroeide was er niet veel zekerheid om mij heen, en die dacht ik te vinden door medicijnen te gaan studeren. Het beroep van arts geeft zekerheid. Maar het is toch niet mijn type van leven.'

Heeft u ook een schilderopleiding gevolgd?

'Tijdens mijn Lyceumjaren heb ik zes jaar lang goede tekenleraren gehad. En als ik een schilderij zie, kan ik het vlug in mij opnemen. Als ik onder de indruk ben van een bepaalde wijze van schilderen, kijk ik heel goed om die techniek ook zelf te kunnen gebruiken. Mijn leven nu is 'Taking from yourself'. Als je kunst maakt, neem je van jezelf. Je copieert niet, je neemt het uit jezelf, het komt van binnen uit. Het is een heel andere wereld dan bijvoorbeeld werken in de zakenwereld. Daar gebruik je jezelf, maak je jezelf bekend.'

Het schilderen is voor Zanolino een noodzaak geworden. 'Wat me het meest interesseert, mijn wijze van dienen, is mijn schilderen. Eerst was er het kijken, ik heb vele jaren gekeken, en nu het doen. Mijn schilderij is klaar als het leeft. Je kent een persoon als je ernaar kijkt. Dat wil ik bereiken in een schilderij. Het moet zoveel energie uitstralen dat je niet onverschillig kunt blijven. Het is als het schilderen van een ziel, ik dien slechts, ik dien deze afbeelding. Ik wil niet iets geven door middel van het schilderij; het is niet mijn besluit, maar het besluit van het schilderij.'

Zijn schilder en schilderij dan samen een persoon?

'Neen, ik ben de schilder. Als het schilderij klaar is, heeft het niets meer met mij te maken. Er staat mijn naam op, maar dat is iets wat er buiten staat, dat is een zakenkwestie. We zijn niet een persoon, ieder heeft zijn eigen leven. Ik wil een schreeuw schilderen. Waarom weet ik niet. Dat is zijn zaak. Het schilderij is ook niet mooi, maar wel levend. Het staat op zichzelf, kent geen zorg om ons samen. Daarom. Ik ken geen enkele andere schilder die zo schildert, die dit ooit heeft willen bereiken. Wat ik wil bereiken, zal mij mijn hele leven kosten. Er zijn veel schilders met heel veel kracht in hun schilderijen, maar toch niet krachtig genoeg. Maar dit is tussen ons.'

Wat is kunst?

'Ik probeer te begrijpen wat kunst is. Dat is al heel lang een probleem voor me. Ik denk dat het iets is wat we nodig hebben, dat is wel zeker. Maar daarbij proef ik iets diep van binnen dat ik niet kan verklaren'

Bij het rondlopen door zijn huis, praatten we over verschillende van zijn schilderijen en soms vroeg ik me daarbij af: Is dit schilderij nu figuratief of niet?

'Ik schilder zo als het bij me opkomt. Je kunt niet zeggen dat ik schilder volgens een bepaalde stijl, mijn werk is niet te vergelijken met anderen, het is instinctief geschilderd. Soms heb ik het nodig om figuratief te schilderen, maar soms ook is het anders en schilder ik abstract. Soms met grote halen, soms met kleine streken.'

Ligt dat aan uw stemming?

'Dat is best mogelijk. De manier waarop je schildert, kan best aan je stemming liggen, de kleuren die je gebruikt, zijn zeker afhankelijk van je stemming. Als ik opgewonden ben, gebruik ik heel veel kleuren. En dan schilder ik veel.'

Philippe Zanolino vertelde dat op de expositie in het ITC veel schilderijen komen te hangen. Niet dezelfde schilderijen als er nu aan de wanden in zijn huis te zien zijn, maar andere. Schilderijen van al weer enkele maanden geleden. De expositie zal als naam hebben: *Vleugels van de mens*. Zanolino kwam naar het Caribisch gebied om op Guadeloupe in een ziekenhuis te gaan werken als arts. Hij ging naar Sint Maarten voor een vakantie en ontmoette daar zijn vrouw.

'Dat is een heel verhaal, maar dat is nu niet belangrijk. Ik schilder hier nu vier jaar. Ik ben een soort hermiet. Ik doe niets anders. Ik heb weinig contacten, ik ben erg verlegen. Ik wil mijn hele leven blijven schilderen. Als je moet vechten voor je leven, of voor je kinderen, of om een dak boven je hoofd te houden, dan kun je dit niet, dan heb je er geen tijd voor. Je moet eerst tijd hebben. Ik wantrouw woorden. Je kunt woorden zo draaien dat ze het tegengestelde gaan betekenen. Ik schrijf ook veel, maar voor mezelf. Waarover? Over schilderijen en over kunst, maar meer in het algemeen. Laatst las ik in een Frans artikel: *Je kunt niet en een geleerde zijn en aardig*. Dat is mijn mening, voor het eerst verwoord. Hoe meer je denkt, hoe minder je het kunt ontsnappen. Dat is mijn mening, maar het zeer negatief, dat weet ik.'

VASTGESPIJKERD

En Philippe gaat door over kunst: 'Het bereiken van een krachtige en machtige expressie is uitzonderlijk in het leven. Je wordt meestal terneergedrukt, je vleugels zitten vastgespijkerd op een raamwerk. Je moet voor je gezin, voor je kinderen zorgen. Het grootste deel van je leven ben je bezig met het doen van dingen om in leven te blijven. Het is niet iets geestelijks, ook niet iets materieels, het gaat om iets dat ik niet uit kan leggen. Er staan twee wegen open om te denken over kunst. Soms ben je bezig en wat je maakt, brengt je aan het denken. Een andere keer ben je aan het denken, en wat je denkt, maakt dat je iets gaat maken.'

Als voorbeeld wijst Philippe Zanolino naar een schilderij voor ons aan de wand. Het zijn enkele gebogen lijnen met daardoorheen een gehoekte lijn, een soort muizetrappetjes: een abstract doek in felle kleuren. Althans dat is de eerste indruk.

'Dit schilderij bijvoorbeeld is realistisch. Zie je de open, schreeuwende mond? Het vraagt een geweldige kracht om abstract te schilderen. Bij een abstract werk kun je er niet zomaar langslopen, als iets wat alleen mooi voor het oog is. Een abstract schilderij brengt iets, provoceert. Een deel daarvan is egoïstisch. Je doet het voor jezelf. De kijker, de beschouwer van een schilderij, neemt waar wat de schilder prijsgeeft, maar hij doet zelf ook iets.

Hij brengt zelf ook iets mee. Hij ziet andere dingen dan de schilder zag. De kijker is nooit passief, hij is altijd actief naar een schilderij toe, voegt zelf ook toe aan het geheel. Alleen bij sommige schilderijen, dat noem ik antischilderijen, daar voeg je niets aan toe. Integendeel, er verdwijnt steeds meer. Je kunt het vergelijken met iemand die eruit stapt.'

Er hangen veel, heel veel schilderijen in de kamers. Is Zanolino over al zijn werk tevreden?

'Als je bezig bent met schilderen, heb je helemaal geen zelfkritiek. Je bent helemaal geconcentreerd op je werk. Pas na een paar maanden zie je het werk echt. Dan kun je beslissen of het werk leeft of dat het dood is. Als je bezig bent, ben je zo gepassioneerd, er zo zeker van dat wat jij doet, goed is. Liefde maakt blind. Pas later kun je wakker worden, dan pas kun je analyseren.'

Van de voorbeelden in huis, gaat het gesprek naar de schilderijen van de komende expositie. Hij is zelf erg enthousiast, noemt het 'geobsedeerd'. Hij laat dia's zien, omdat de schilderijen die straks in het ITC komen te hangen al weg zijn.

'De eenvoud hier is werkelijk extreem. En deze.... dit is een *killer*, een *coldblooded killer*. En dit is de serie *Etoile de Ciel* en hier *L'Ami Zo* en *Ca et Lui*, kijk *Ca et moi*: ik wilde een schilderij maken met die titel en ik bleef twee maanden doorgaan met die titel.'

OBJECTEN

Zanolino maakt niet alleen schilderijen, hij maakt ook beeldhouwwerken, houtsculpturen, constructies, mobiles en objects d'arts. In een grote houtsculpture zijn door temperatuur- en droogteverschillen barsten opgetreden. Zijn zoontje komt erbij staan, ziet het en zegt verschrikt: 'O, dat zal mijn vader verschrikkelijk vinden. Dit is juist zijn meesterwerk!'. Een mobile hangt nu nog gedeeltelijk ingeklapt maar zal op de expositie wijd uithangen. Hij is opgebouwd uit kleine koraalstenen die hij langs het strand gevonden heeft. Niet alle steentjes zijn nog heel.

'Als iets gebroken is, moest het zo zijn. Zo ligt het. Ze tokkelen tegen elkaar: ik hou ervan als mijn werk zingt. Houtsculpturen zijn moeilijk. Ook het stoppen, weten wanneer het klaar is, is moeilijk. Je ziet vlug hoe het moet worden, maar om dat te realiseren, vraagt veel werk. Het duurt heel lang voor zo'n stuk klaar is. Met dit stuk hout was ik bijvoorbeeld twee maanden non-stop bezig, terwijl een schilderij meestal een schreeuw is, die er in een keer uit komt.'

U werkt met acrylverf?

'Vroeger werkte ik altijd met olieverf, maar nu met acryl. Acryl droogt zo snel. Speciaal voor het werk waar ik mee bezig ben, is dat sneldrogen belangrijk. En acryl geeft andere effecten. Acryl lijkt armer dan olieverf, maar als je techniek goed is, kun je met acrylverf dezelfde effecten bereiken als met olieverf. En het droogt veel vlugger, dat bevalt me zo goed, dat ik helemaal ben overgegaan op acryl.

VOEDSEL

Soms stop ik met schilderen, voor een dag, een week, of een maand, maar als ik dan weer begin, gaat het heel vlug. Als iets heel belangrijk is in je leven, is het als een vicieuze cirkel, het gaat steeds maar door. Als je stopt, mis je het, zoals je voedsel zou missen. En voedsel zou ik niet eens missen. Mijn leven draait om mijn familie, de kinderen en het schilderen. Ik hou er ook van om muziek te schilderen. En een van de redenen waarom ik niet figuratief wil schilderen is een kwestie van geduld. Ieder goed schilderij is abstract, omdat je niet schildert wat je ogen zien. Ieder schilderij is totaal persoonlijk voor een schilder. Veel mensen zijn bang voor wat ze nog nooit gedaan hebben. Ik leer iedere dag wat nieuws. Ik neem daarvoor geen lessen, ik wil het zelf ontdekken. Ik wil alleen mijn eigen invloed ondergaan. Het moet in vrijheid tot me komen, spontaan en vrij. Al heb je de beste techniek van de wereld, als je de vezels vanuit jezelf niet te pakken krijgt, krijg je nooit een goed schilderij. Als je die snaren wel treft, kun je een goede techniek gebruiken om ze eruit te krijgen. Techniek is niet belangrijk op zichzelf, het is slechts een hulpmiddel. Techniek is een detail, het is niet belangrijk. Techniek is de materiële kant. Ik begin nu, ik ben nu pas een schilder aan het worden.'

'Natuur is onze grootste vijand'

Mariniers in 'De West': oorlogje spelen tussen tanga's en hotels...

HET KORPS Mariniers heeft in 'de West' twee infanteriecompagnieën. De 22ste in de Arubaanse marinierskazerne te Savaneta en de 21ste op de marinebasis Parera op Curacao. Zij bestaan voornamelijk uit dienstplichtige mariniers die na negen maanden worden afgelost. De meeste kaderleden zitten er voor drie jaar, met hun gezin.
Nieuwkomers gaan de eerste weken om te acclimatiseren. De ervaring heeft bijvoorbeeld geleerd dat zij een 'opwerkperiode' nodig hebben om de duurloop en speedmarsen in hetzelfde tempo te kunnen uitvoeren als degenen die al wat langer in de tropen zijn. Tijdens twee verplichte vormingsdagen op het landhuis Ascension krijgen zij de nodige voorlichting over hun nieuwe omgeving. Over de bewoners, de gebruiken en de cultuur.

Tijdens de eerste oefeningen al leren de mariniers heel voorzichtig om te gaan met de beschikbare hoeveelheid water. Vocht is in dit klimaat van levensbelang. 'Zo belangrijk zelfs, dat bij oefeningen voor het opvoeren van vocht bewust ontactische handelingen worden verricht', aldus de compagniescommandant J.A.Dijkstra.
Het gevaar van warmtestuwing is dus niet denkbeeldig.

VIJAND

De werkelijke vijand van de natuur op Curacao is de natuur. Er valt de laatste tijd veel meer regen op het eiland, waardoor de kale klip veranderd is in een groene golvende zee van zeer stekelige planten en struiken, waar alleen met een machete een pad doorheen te banen valt. Het maakt nachtelijke oefeningen tot een hachelijk avontuur, dat geen marinier zonder schrammen en kleerscheuren overleeft. Als troost: het is 'snachts niet koud, zodat er niet rondgezeuld hoeft te worden met materiaal om warm te blijven. Als je wilt slapen, ga je gewoon op de grond liggen. Een tent vormt hier overbodige luxe.
Als een peloton is 'opgewerkt' zoals dit in mariniersjargon heet, gaat het meedraaien in het oefenprogramma dat behalve op de Antillen ook wordt afgewerkt op het Franse eiland Martinique in samenwerking met daar gelegerde Franse eenheden. Martinique is enkele jaren geleden in de plaats gekomen voor de jungle training in Frans Guyana.
Operationele hoogtepunten zijn de 'High Quality'-oefeningen, die één of twee keer per jaar plaatsvinden. De Nederlandse staf van de tweede Amfibische gevechtsgroep vliegt naar de West om deze bataljonsacties te leiden, waaraan ook het stationsschip, het hulpschip Hr.Ms.Woerden en een F-27 Maritime van de luchtmacht meedoen.
Eens in de zes weken is er een compagniesoefening van drie à vier dagen. Deze worden ruim van tevoren aangekondigd, zodat de mariniers weten wanneer en hoe lang ze van huis zullen zijn en hun achterban zich hierop kan instellen.
Dijkstra: 'Anders dan in Nederland moeten de ouders hun kinderen hier overal naar toe brengen. School, zwemmen, clubs, verjaardagen. Ze hebben het daar druk mee. Als pa weg is moet er iets geregeld worden. Vandaar dat we duidelijke halfjaarprogramma's hebben. In het verleden was dat niet altijd zo en onstonden er weleens problemen'. In het oefenprogramma wordt er ook rekening mee gehouden dat de West voor het beroepspersoneel geldt als een niet-operationele plaatsing.

BEPERKT

Het uit beroepspersoneel bestaande verkenningspeloton heeft nog een aantal eigen oefeningen af te werken. Parachutespringen met de Amerikanen op Puerto Rico bijvoorbeeld. Het heeft tevens tot taak oefenlokaties, ook onder water en na de vloedlijn, te inspecteren.
'Door een storm kan de stenenstructuur op de bodem dusdanig veranderd zijn, dat je er met een landingsschip de kust niet meer op kunt komen', legt kapitein Dijkstra uit. Het oefengebied op Curacao noemt hij beperkt. 'We maken gebruik van het land bij particuliere landhuizen. Wij vragen altijd schriftelijk toestemming. Horen we niets, dan is het goed. Als wij openbaar gebied gebruiken, melden we dit aan de politie en de douane. Als zij aan het posten zijn bij een baai en wij beginnen te schieten, zouden ze kunnen schrikken.'

RENOVATIE

De meeste 'negen-maandengangers' zijn al die tijd gelegerd in de kazernes waarvan de accomodatie in fasen wordt verbeterd. De marinierskazerne op Aruba is nu aardig 'bij', gerekend naar de normen van deze tijd. De barak, die vroeger één grote slaapzaal had, is nu verdeeld in twee- en vierpersoonskamers met air-conditioning. Op Parera zijn ze nog niet zover. Vorig jaar zou al begonnen zijn met een nieuw legeringsgebouw voor de mariniers die er het slechtst bij zitten. Begin volgend jaar hoopt men dat het gebouw met 35 kamers voor vier personen kan worden opgeleverd.
De basis, die uit de tijd van de Tweede Wereldoorlog stamt, staat trouwens een grootscheepse renovatie te wachten. Er is een aan de Nederlandse normen aangepast infrastructuurplan gemaakt, dat zal worden uitgevoerd onder toezicht van een majoor van de Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen. Er zal onder meer een nieuwe locatie moeten worden gevonden voor de munitiebunker, die nu nog op een steenworpafstand van het stafgebouw staat.
Basiscommandant W.J.Fluitsma is ook uit op verbetering en uitbreiding van de sportfaciliteiten. 'De sporthal verdient die naam niet en accomodatie voor nieuwe sporten als fitness training en squash ontbreekt'. Vanwege de grote belangstelling voor duiken zou bij de zweminrichting een hoge-drukinstallatie voor het vullen van flessen welkom zijn.

STREKEN

Over de streken van repatriërende mariniers, 'repatters', kan men op Curacao en Aruba boeken volschrijven. Ze halen het touw uit de vlag om de volgende dag bij dageraad het effect en vooral de oplossing te kunnen gadeslaan. Of ze zetten alle auto's van de basis, ook die van de commandant zeemacht, op blokken en verstoppen de wielen. De landingsbaan en vertrekhal van het vliegveld op Aruba heeft menige 'bezetting' achter de rug. Stunts met maar één doel: de nieuwkomers te laten zien, dat zij tot het allerlaatste moment de dienst uitmaken op de Benedenwindse eilanden.
Volgens luitenant-kolonel H.S.den Doop, commandant op Savaneta, lopen de 'repatfeestjes' soms uit de hand. 'Daarom mogen ze niet meer aan de wal, maar alleen op de kazerne worden gehouden. We kunnen er dan ook een oogje op houden'.
Het afduwen van een oude eenheid en de aankomst van een nieuwe wordt zorgvuldig gescheiden gehouden. 'De nieuwen gaan niet direct naar de kazerne, maar eerst naar het verlofcentrum Eagle Beach. Pas de volgende dag, als de oude eenheid naar het vliegveld is gebracht, brengen we de nieuwe lichting naar de kazerne'.

IMAGO

Den Doop wil het beeld dat men van 'die losbandige mariniers' heeft, wat nuanceren. 'Het gedrag op de wal hier is niet anders dan in Nederland, maar het valt hier alleen meer op. Is een marinier in een Nederlandse dancing dronken, dan weet niemand dat hij een marinier is. Maar hij is hier altijd herkenbaar. Daarbij komt dat de wat ingetogener Arubaan hem nogal macho vindt. Als de mannen zich normaal gedragen, dan is er natuurlijk niets aan de hand. Maar na een paar weken oefenen kan een gezellige avond een enkele keer uit de hand lopen. En dat staat dan de volgende dag uitgemeten in de krant. 20
Zo ontstaat gemakkelijk het beeld van een losgeslagen bende, dat, beaamt de overste, zowel bij de bevolking als bij de marine en het korps wrevel opwekt. Hij krijgt dan weleens de opdracht om er iets aan te doen, wil dan ook wel, maar het blijkt moeilijk om militairen die zich in burgerkleding hebben misdragen, tuchtrechtelijk te vervolgen. De militair heeft voor wat hij in zijn vrije tijd doet zijn eigen verantwoordelijkheid.
Intussen is men op Savaneta om de tafel gaan zitten om na te gaan hoe men, zonder dwang, meer controle kan uitoefenen op de vrijetijdsbesteding van de mariniers. Op de kazerne is heel wat vertier mogelijk: (water)sport, video kijken (binnenkort komt er een grootbeeldscherm) en onderdeelsbars. Net buiten de poort staat het militair tehuis en het vormingscentrum en vlakbij de luxueuze hotels het verlofcentrum Eagle Beach. Overste Den Doop: 'Misschien wel een beetje teveel als je de mogelijkheden in de burgersector er bij optelt. Daarom, maar ook vanwege bezuinigingen, overwegen wij een aantal faciliteiten een paar dagen te sluiten. Het lijkt tegengesteld, maar nu maken van elke faciliteit maar enkele mensen gebruik. Niet echt gezellig. Ik denk dat vaste openingsdagen meer toeloop opleveren'.

VOORLICHTING

Binnen het kader van het alcoholmatigingsbeleid gaan in de marinebars de prijzen van de alcoholhoudende dranken omhoog en die van softdrinks omlaag. De marechaussee geeft de mariniers voorlichting over de mogelijke gevolgen van het stappen. Met indringende foto's van aanrijdingen waarbij drank in het spel was. Maar ook met verhalen over mariniers die in het uitgaansleven in de problemen raakten. Van die mariniers bijvoorbeeld, die in een dancing in de meerderheid waren, maar eenmaal buiten een overmacht van een paar honderd Arubanen tegenover zich vonden. Oplossingen? Overste Den Doop: 'De wacht van de kazerne bellen als een ruzie uit de hand is gelopen of als het niet verantwoord is om achter het stuur te kruipen. Dan halen we ze op.

Niet zo erg...

TIJGEREN tussen de tanga's is de veelzeggende titel van een artikel dat onlangs verscheen in het blad 'Alle Hens' van de Koninklijke Marine. Er wordt ingegaan op het doen en laten van de marinejongens met als conclusie: 'Tijgeren tussen de tanga's vinden de mariniers niet erg. Het leidt alleen zo af'.
Overigens wordt opgemerkt dat de explosieve groei van het toerisme op de Nederlandse Antillen en Aruba het militaire oefenprogramma niet onberoerd laat. Bedenk je een landing in de baai op Bonaire, waar dan plotseling een luxe hotel blijkt te staan. Op Aruba valt voor het Korps Mariniers al bijna niets meer te bestormen. Vrijwel de hele roomwitte kuststrook wordt in een razendtempo volgestouwd met kolossale hotels, die elke een deel van het strand voor de badgasten opeisen. Tijgeren tussen de tanga's dus, maar dat vinden gezonde mariniers niet erg...

'Jongens bezig houden is hier dankbaar werk'

DE TAAK van een OS&O -officier in Nederland is dikwijls een ondankbare. Het budget is meestal beperkt en de belangstelling voor georganiseerde evenementen zeer wisselend. Op Curacao en Aruba is dat anders. 'Ik heb daar in het geheel niet over te klagen', vertelt kapitein Koetsier. 'Tussen de vier- en de zevenhonderd gasten op een 'all ranks' feest is niet vreemd. Ik ben hier eerder bang om eten en drinken te kort te komen, dan dat er niemand verschijnt.'
Bij het organiseren van evenementen moet hier rekening worden gehouden met een zeer gemêleerde doelgroep. Die bestaat uit vlootpersoneel en mariniers, hun echtgenotes en kinderen. Het gaat er hier ook heel anders aan toe dan in Nederland. Koetsier: 'In Nederland is er in het weekeinde alleen een wachtgroepje aanwezig. Verder is iedereen weg. Hier werkt men zes van de zeven dagen tot tien voor half twee. De vrije tijd daarna moet wel opgevuld kunnen worden. We proberen hier ook de gezinnen zoveel mogelijk bij de activiteiten te betrekken.'
Op watersportgebied kan men bij de marine aardig uit de voeten bij de marinezweminrichting Michielsbaai (Boka Sami) en het marinewatersport centrum te Brakkeput. Zwemmen, snorkelen, duiken, zeilen, het kan er allemaal. Het aantal beschikbare surfplanken is gering, twee om precies te zijn. 'Maar dat komt omdat iedereen tegenwoordig zijn eigen plank heeft'. Beide inrichtingen bieden verlofaccomodatie: vier kamers voor tien verlofgangers in Brakkeput, één kamer voor tien man op Michielsbaai. In het verlofcentrum Eagle Beach op Aruba kunnen 35 militairen terecht. 20Met het onderdak voor familie, vrienden of vriendinnen is het op Curacao en Aruba slechter gesteld. Defensie heeft op Curacao acht woningen in de verhuur die het hele jaar permanent bezet zijn.

Veel marinejongens nemen deel aan de wedstrijden en recreatielopen die door de Road Runners Club Korsou maandelijks worden georganiseerd. Daarnaast zijn er natuurlijk de eigen sportevenementen, zoals cross-wedstrijden, de jaarlijkse vijfkamp en een estafette over het hele eiland als fundraising voor sociaal-charitatieve doeleinden. In dat kader heeft dit jaar ook een grote delegatie deelgenomen aan de Marine Corps Marathon in Washington.

VIDEO

Om de videobanden met programma's van de Nederlandse televisie wordt soms gevochten. Koetsier: 'Het is soms net of er een hamsterploeg binnenkomt. Ze nemen acht banden mee, terwijl ze die maar twee dagen in bezit mogen houden. Ik begrijp niet hoe ze het klaarspelen al die banden te bekijken.'
De video is in, de film uit. Curacao heeft geen bioscoop meer. Maar toen bij wijze van proef een film werd vertoond op een witte muur van de kazerne op Aruba bleek dat evenwel toch aan te slaan. 'Met de muurfilms hebben we er op Curacao en Aruba weer een sociaal gebeuren bij.'

HOBBY

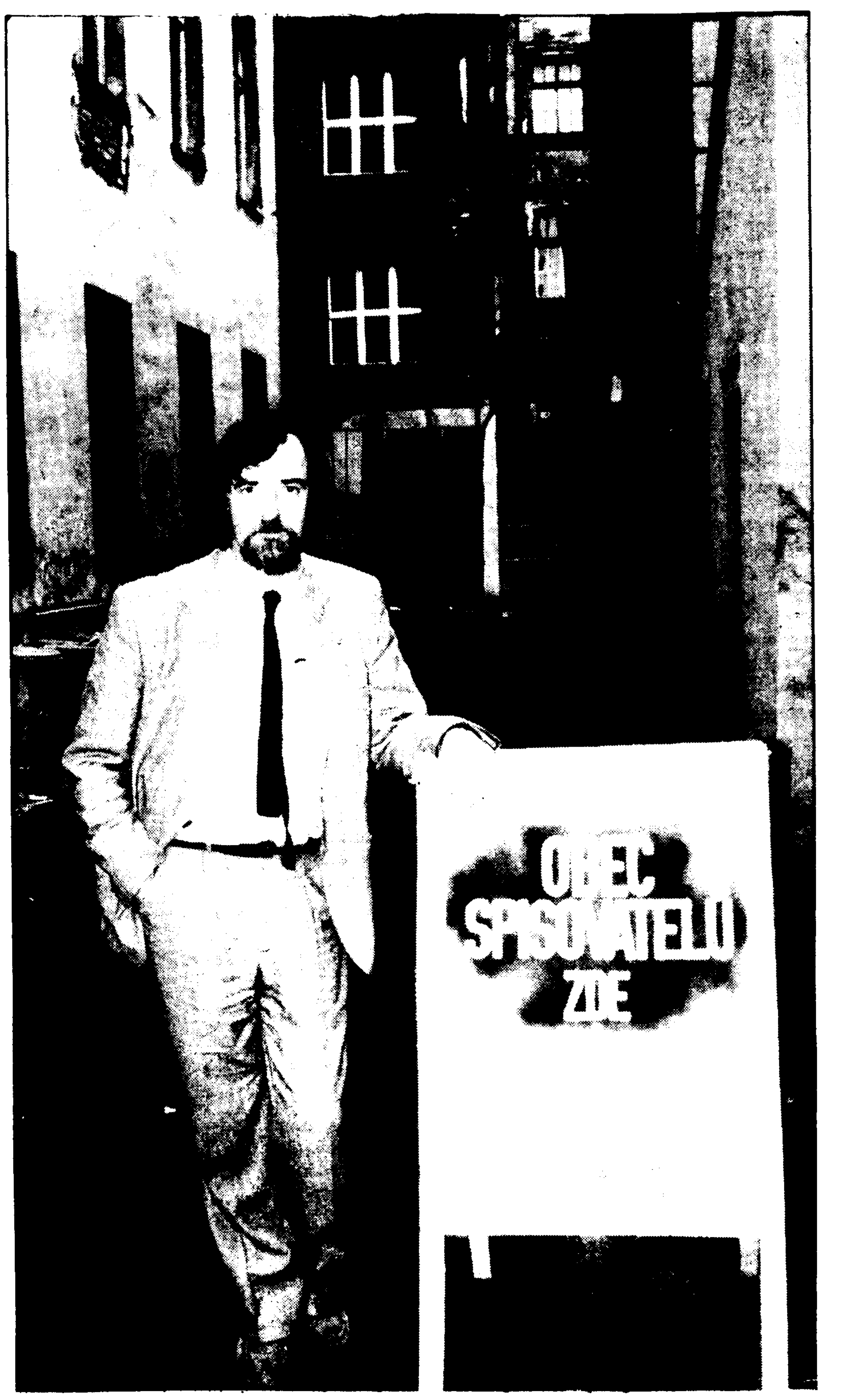
Hobbyen kan op de marinebasis Parera ook. Sleutelen aan je eigen auto of houtbewerken onder toezicht van de timmerman bijvoorbeeld. De autohobbyshop staat volgens Koetsier het meest in de belangstelling als er weer een lichting naar Nederland vertrekt. 'Iedereen gaat dan sleutelen om zijn karretje zo goed mogelijk te kunnen verkopen.' Schriftelijke cursussen zijn ook in trek. Tussen de zestig en tachtig marinemensen volgen via OS&O schriftelijke cursussen bij de PBNA of de LOI. Bij de examens wreekt zich het ontbreken van een studieruimte in de kazerne. Onder het toeziend oog van Koetsier worden die examens afgenomen in zijn krappe kantoortje. Hij betwijfelt of daar snel verandering in zal komen. 'Ze hebben ons wel een studieruimte toegezegd, maar het is de vraag of ik die nog zie voor ik de dienst verlaat, want die belofte dateert al van twee jaar geleden'.

(Dit artikel werd overgenomen uit het Marine-blad 'Alle Hens'. Lt.ter Zee Koetsier is inmiddels naar Nederland gerepatrieerd).

INTEGRATIE OFFICIËLE EN NIET-OFFICIËLE LITERATUUR

HAD HET communisme dan toch gevoel voor ironie? Het moet in elk geval een morbide gevoel zijn geweest. Zo werd de grote Tsjechische schrijver Bohumil Hrabal ooit te werk gesteld in een staatsbedrijf voor oud papier. Voorbij is dat allemaal nu. Lijkenwassers, straatmakers, automonteurs, vrachtwagenchauffeurs, metselaars, biersjouwers, ze mogen van nu af aan gewoon schrijver zijn. In een nauw Praags steegje wijst een bord de weg naar de oprichtingsvergadering van de nieuwe Tsjechische schrijversbond.

Lijkenwassers en biersjouwers mogen zich weer schrijver noemen

De Praagse dichter PAVEL SRUT

Pavel Srut: "Intens gevoel van hoop"

Een zwiepende loopplank, voorzien van een kokosharen mat tegen het uitglijden, leidt naar de zaal waar 'de gemeenschap van schrijvers' voor het eerst in haar bestaan congresseert. Men moet eerst langs de keuken van een aanpalend hotel en een geur van soep en afwaswater slaat de argeloze congresganger tegemoet. Dan opent een deur en plotseling staat men in een grote, hoge zaal, gevuld met honderden Tsjechische schrijvers uit binnen- en buitenland, uit de illegaliteit en de legaliteit. Hier wordt de literaire toekomst besproken.

'Geloof me of niet, maar buitenlandse journalisten herkennen meer namen en gezichten dan wij', zegt een collega van een Tsjechisch cultureel weekblad. Zij had nooit de kans een dissidente schrijver te interviewen. In de eerste plaats, hoe had ze zo iemand moeten kennen die in eigen land werd doodgezwegen? In de tweede plaats, dissidente schrijvers wilden de Tsjechische pers niet eens ontvangen, verklikkers scholen overal. Maar de nieuwe schrijversbond, waarvan iedereen lid kan worden (ook communisten) die één 20boekpublicatie op zijn naam heeft staan, heeft het tegenwoordig te druk met het heden.

NAAM

Het blijkt dat de bond in oprichting zich deze dagen vooral bezighoudt met de naamgeving en de economische problemen. Die problemen spreken voor zich in een land dat moet omschakelen van een plan- naar een markteconomie. Er is die ochtend scherpe kritiek op het ministerie van Cultuur, dat de schrijvers financieel in de kou zou laten staan.

De kwestie van naamgeving heeft te maken met de nationaliteitenproblematiek, waarmee elk oostblokland na de omwenteling geconfronteerd wordt. In de nieuwe naam van de bond mag geen voorkeur blijken voor wie dan ook.

De Slowaakse schrijvers, maar dat zijn er niet zo veel, doen sowieso niet mee, de Tsjechen en Moraviërs wel. Gekozen wordt voor het neutrale 'Gemeenschap van schrijvers'. 's Middags zal men tot voorzitter benoemen Ivan Warnisch, die in Nederland bekend is als vertaler van Paul van Ostayen. President Václav Havel, wiens laatste toneelstuk diezelfde ochtend nog op het Wenceslasplein met stapels is verkocht, wordt erelid. Na veertig jaar onderdrukking gaat de Tsjechische literatuur, die zoveel beroemde namen heeft voortgebracht, op weg naar de toekomst.

MORELE PLICHT

Milos Poharsky is de nieuwe directeur van *Ceskoslovensky Spisovatel*, één van de grote uitgeverijen die in Tsjechische literatuur zijn gespecialiseerd. Klasgenoot van Milan Kundera, literair criticus en historicus. Hij heeft net een lang onderhoud gehad met Josef Nesvabda, vóór dit interview. 'Integratie van officiële en niet-officiële literatuur is de eerste doelstelling van de uitgeverij nu', beweert hij.

Twintig procent van de oude fondslijst is geschrapt, nieuwe auteurs staan op de lijst. De uitgaven van de verboden auteurs noemt hij 'een morele plicht'. Maar gaande het gesprek blijkt dat zijn fiducie in de samizdatgeneratie, meest jonge schrijvers die tot nu toe alleen ondergronds publiceerden, niet grenzeloos is.

'De interessantsten onder hen waren al geen samizdatschrijvers meer. Die publiceerden al lang in het buitenland. Havel, Kohout, Hrabal, Kundera en Klima zijn eigenlijk op alle terreinen in alle opzichten actief geweest. Die werden in samizdat gedrukt, maar ook officieel en in exil. Van de echte samizdat-auteurs is het nog maar de vraag of daar een interessante persoonlijkheid tussen zit. Je ziet de belangstelling voor hun werk op dit moment al van maand tot maand afnemen.'

Ten huize van de uitgeverij, gevestigd in een monumentaal pand pal tegenover het staatstheater van Praag, geeft dr. Poharsky een lang college over de maatschappijkritische traditie van de Tsjechische letteren, over de leeshonger van de Tsjechen, over de in Parijs als een kluizenaar levende Kundera die zich niet laat overhalen bij hem in het fonds te stappen ('Terwijl hij toch hier achter gewoond heeft') en de economische onmogelijkheid de boekenprijs te laten stijgen. 'Wij zouden alle lezers verliezen'.

Maar één zin keert steeds terug: 'Onze literatuur van heden kan zich nog niet meten met die van tussen de twee wereldoorlogen'. Kafka, Seifert, Hasek, Vasulik.

BOTERHAMMETJE

De Praagse dichter Pavel Srut, in Nederland vertaald door Jana Beranova en Kees Mercks, ziet de zaken wat minder vanuit de hoge vogelperspectief dan de historicus Poharsky. Zoals zoveel Praagse kunstenaars ziet hij er uit alsof de tijd twintig jaar geleden is stil blijven staan, al geldt dat niet voor zijn gezicht. Srut is één van de vooraanstaande hedendaagse Tsjechische dichters. Jarenlang scharrelde hij een boterhammetje bij elkaar met het schrijven van kinderboeken. Dat stonden de autoriteiten hem nog toe. Nu heeft de Fluwelen Revolutie hem nodig. Deze vijftigjarige man praat over de veranderingen die de revolutie voor zijn poëzie zal betekenen. Srut: 'De omwenteling heeft zowel voor mij persoonlijk als voor de hele natie vooral een intens gevoel van hoop gebracht. De laatste twintig jaar heb ik eigenlijk in een merkwaardige stilte doorgebracht of, zo je wilt, in een soor gelaten opstandigheid. Dat is niet zo best voor een dichter, maar nog erger was het leven zonder toekomst. Mijn vrienden en ik sleten ons leven in een soort geestelijk getto, waar we deels toe gedwongen waren, deels weloverwogen voor gekozen hadden'.

En dan komt een detail waar we ook Ivan Klima over hebben horen klagen (in het verhaal 'Dinsdagmorgen'. *Onze taal hebben ze zo in het ongerede gebracht dat ze niet meer lijkt op de taal die onze voorouders spraken.* Na de revolutie moet Srut, legt hij uit, een andere toon vinden. De vorige was te sterk bepaald door een reactie op de loze frase van een totalitaire staatsideologie. Maar het was de toon die twintig jaar lang de taal beheerste.

'De gebruikelijke taal in dat getto waar mijn vrienden en ik leefden, was ironie. Het was òns wapen tegen de officiële taal 20van de machthebber, maar het was tegelijk ook mijn eigen persoonlijke methode. Strikt genomen ben ik nu vrij, maar in mijn hoedanigheid van dichter ligt dat heel wat ingewikkelder. Ik voel nu al dat er straks, als ik weer ga schrijven, grote problemen komen. Het soort ironie dat ik gewend was te gebruiken heeft niets positiefs of zelfs maar iets optimistisch. Ik zal moeten proberen een nieuwe stem te vinden', zegt hij.

En dan: 'Toch is een wezenlijk deel van mij, diep in me zit een melancholieke ironie die ik ook voor mijn toekomstige poëzie nodig zal hebben. Ik zal er meer op mijzelf moeten richten, er meer zelf-ironie van maken, afbuigen. Dat is, denk ik, wat er gaat gebeuren...'

OUDE KLIEK

Srut is lid van de Tsjechische literaire fonds. Hij heeft dus te maken met het verdelen van geld. Spelen zijn gevoelens ten opzichte van de oude kliek daarbij een rol?

'Het echte zuiveringswerk is in handen van het bestuur van onze nieuwe schrijversbond. In het fonds proberen we schrijvers een soort sociale zekerheid te geven. Zo hebben we te maken met de medische problemen van de oudere, verboden schrijvers. We betalen zelfs pensioentjes aan de weduwen van verboden schrijvers, die onlangs overleden zijn.'

'Tegenover de oude officiële schrijvers die door de communisten werden onderhouden... laat ik het zo zeggen, ik voel geen haat tegen ze. 20Het is meer een gevoel van intense genoegdoening en bevrediging, dat ze nu moeten verdwijnen. Ik weet wat een opluchting het voor vele uitgevers en boekhandelaren was, dat deze schrijvers niet meer hun stomvervelende boeken vol halve waarheden, leugens en slechte stijl kunnen publiceren'.

'Kwaliteit geldt weer. Tot nu toe telde Tsjechoslowakije vijf grote uitgeverijen en al deze uitgeverijen waren gedwongen hen te publiceren. Nu hebben we meer dan tweehonderd kleine uitgeverijen en deze moeten allemaal winst maken, zij publiceren niet meer uit liefde. En dus is het afgelopen met deze heren. Ik weet zeker dat niemand ze ooit meer zal lezen. Nu is er vooral honger naar de verbannen schrijvers'.

NIEUWE STIJL

Wat heeft de samizdat volgens hem opgeleverd? Dat is heel moeilijk te zeggen. De enige zichtbare generatie uit de samizdat is de groep jonge underground dichters en schrijvers van korte verhalen, die zo rond de dertig zijn. Ze hebben alleen in samizdat gepubliceerd en een nieuwe stijl geschapen, die direct is, ruw en anti-politiek. Maar het komische is dat in feite iedereen wel geprofiteerd heeft van, of op zijn minst te maken heeft gehad met samizdat, zelfs de oude gearriveerde schrijvers'.

'Het klinkt misschien wat paradoxaal, maar wat er gebeurde was dat wij de samizdat geleerd hebben onze zelfcensuur te laten varen. In die zin zal samizdat de Tsjechische literatuur, die nogal traditioneel was, diepgaand veranderen. Ik zelf bij voorbeeld ben veel vrijer gaan schrijven. Ik heb in de periode een paar erotische gedichten gemaakt, die ik nooit geschreven zou kunnen hebben als ik wist dat ze gepubliceerd zouden worden'.

'Ik geloof dat enkele samizdatschrijvers, die ooit voor de keus hebben gestaan: publiceren of niet-publiceren en vrijwillig voor dat laatste hebben gekozen, nu hun kans krijgen. En mensen zoals ik, die wel officieel gepubliceerd hebben, maar in de samizdat nieuwe onderwerpen en een nieuwe stijl vonden. Maar verder is het toch ook zo geweest dat veel van de aandacht voor samizdat-poëzie werd veroorzaakt door het feit dat de kranten zo verschrikkelijk slecht waren hier. Poëzie bood daar een aardige vervanging voor. Ze bracht gevoelens onder woorden, die het publiek zelf niet vorm kon geven maar wel zo voelde'.

Is hij bang straks veel lezers te moeten verliezen?

Srut blijkt over hetzelfde ijzeren vertrouwen te beschikken in de Tsjechische leescultuur als de uitgevers.

Waar elders in Oost Europa gevreesd wordt voor het ergste- de bevolking wil een consumptie-achterstand van twintig jaar inhalen en dan is er geen tijd meer voor boeken- zegt Srut laconiek: 'Natuurlijk loopt het wat terug. Mensen hongeren nu naar feiten, meer dan naar schoonheid. Maar ik verwacht dat dat na een paar jaar over is. Ik ben geen pessimist. Ik denk dat een goed gedicht, een goed kort verhaal of een goede roman altijd zijn weg naar de lezers vindt, als de woorden maar waarde hebben. Het kost wat tijd, dat wel'.

De leeshonger van de Tsjechen is voorbeeldig. Het taalgebied is slechts veertien miljoen zielen groot. Alleen de Bohemen lezen echt (zegt uitgever Poharsky), waardoor er dan nog maar tien miljoen over blijven. Eerste drukken van Hrabal, Klima, Seifert of Kundera gaan meteen in oplagen van 100.000, een getal dat in Nederland alleen bereikt wordt door titels als *Turks fruit* en *De Aanslag*, maar dan pas na vele herdrukken. Maar ook vertaalde literatuur scoort hoog. 'John Updike', vertelt Jiri Pelan, directeur van de grote uitgeverij Odeon, 'brengen we nu in een oplage van 75.000'.

'Schrijver zijn is een beetje avonturieren. Rust verveelt je, ordelijkheid en conformiteit nekken je. Soms denk je hier dat je in een detective zit. Auto's met gedoofde lichten, achtervolgingen, huiszoekingen. Zelfs als je naar de begrafenis gaat van een vriend fotograferen ze je met verborgen camera's die niet eens zo verborgen zijn', schrijft Klima ergens.

Zouden de Tsjechische schrijvers de komende jaren nooit meer eens heimwee hebben?

Franse scholieren zijn boos

PARIJS - Zo'n tweehonderdduizend scholieren hebben in de Franse hoofdstad geprotesteerd tegen het onderwijsbeleid van hun regering. Het bleef niet tot protesteren beperkt omdat op een gegeven ogenblik een aantal betogers op de vuist ging met de persvertegenwoordigers maar ook ging men aan het plunderen. De politie trad toen op om de betogers uiteen te jagen. Deze foto werd genomen toen de betogers over Place de la Bastille trokken.
(AFP-satellietfoto)

WIJDING OUDERE MANNEN AFGEWEZEN
Bisschoppen over vorming van priesters:
Zeer grote meerderheid voor verplicht celibaat

VATICAANSTAD - De bisschoppensynode over de vorming van priesters heeft zich met zeer grote meerderheid voor het priestercelibaat uitgesproken en suggesties verworpen om gehuwde mannen tot priester te wijden. Enkele synodedeelnemers hadden voorgesteld het priestertekort in hun gebied (onder meer Brazilië, de Bahama's en Indonesië) te bestrijden door het wijden van 'viri probati' (gehuwde mannen die zich in kerk en samenleving hebben bewezen). De paus keerde zich tijdens de laatste zitting met kracht tegen dit voorstel. Zulke ideeën behoren volgens hem "niet in overweging genomen te worden. Het priestertekort moet langs andere wegen worden opgelost."

Het verzoek om 'viri probati' aan te stellen is vaak gedaan "in het kader van een systematische, vijandiggezinde campagne tegen het priestercelibaat". Een deel van de media heeft die campagne gesteund. "Deze synode heeft onmiskenbaar de keuze voor het priestercelibaat bekrachtigd" aldus de paus.

GEEN PRECEDENT

De Braziliaanse kardinaal Aloisio Lorscheider, aartsbisschop van Fortaleza, had tijdens de synode in een vraaggesprek bekend gemaakt dat de paus enkele jaren geleden toestemming had gegeven twee gehuwde diakens tot priester te wijden. Beide mannen, reeds van gevorderde leeftijd, hadden daarbij beloofd verder celibatair door het leven te zullen gaan. Het Vaticaan liet in een reactie weten dat dit een noodgeval was, dat geenszins als precedent moest worden beschouwd.

De paus bedankte de synode verder ertoe te hebben bijgedragen dat de priesteridentiteit is herontdekt en dat de kerk, na de grote teruggang van het aantal priesters in de afgelopen twintig jaar, weer nieuwe hoop heeft gekregen. De crisis over de identiteit was volgens de paus het gevolg van "een soms bewust tendentieuze interpretatie van de resultaten van het tweede Vaticaans concilie".

NIEUW LICHT

Met overgrote meerderheid heeft de synode de 41 aanbevelingen ('propositiones') aangenomen op basis waarvan de paus een document over de priestervorming kan maken. In het eerste deel wordt het huidige klimaat voor priesterroepingen geschetst. Naast negatieve aspecten zoals materialisme, rationalisme en godsverduistering zijn er volgens de synode ook positieve tekenen: een groeiend verlangen naar God, de herwonnen vrijheid in veel landen en de langzame stijging van het aantal priesterwijdingen.

De identiteit van het priesterschap wordt in het theologisch deel "in een nieuw licht geplaatst". De priester is een man Gods, die aan Christus gelijkvormig is om in de persoon van Christus te werken in de dienst aan de gelovigen en aan de hele wereld. Naast de spiritualiteit wordt ook het missionaire karakter van het priesterschap benadrukt.

NAAR VRIJHEID

Het celibaat wordt in deze door individualisme gekenmerkte wereld "een teken van volledige overgave aan God en van de innerlijke eenheid met Christus" genoemd. "De weg van de drie evangelische raden (gehoorzaamheid, armoede en kuisheid) is de weg naar geestelijke vrijheid en naar groei in deugdzaamheid."

Het priesterseminarie is volgens de synode van zeer groot belang. Ook een goede wetenschappelijke opleiding, zoals de paus tijdens de synode reeds beklemtoonde, is onontbeerlijk. De in Nederland en Duitsland gangbare opleiding (studeren aan een katholieke universiteit en vorming in een convict) werd door de synode van harte onderschreven.

Desondanks moet de spirituele voorbereiding van de priester op zijn ambt nog beter. In dit verband beveelt de synode een extra voorbereidend jaar aan. Verder moet de vorming van de docenten meer aandacht krijgen. Ook pleit de synode voor een grotere rol van het gezin waaruit de priesterkandidaat voortkomt, en voor de inschakeling van meer leken, zowel mannen als vrouwen, bij de priesteropleiding.

GOED TEVREDEN

Drs Marcel van de Ven, abt-generaal van de orde der Norbertijnen, zei in een reactie "goed tevreden" met het resultaat van de synode te zijn. Hij betreurde het dat er in de aanbevelingen (gebaseerd op samenvattingen van eerdere samenvattingen) wel wat verloren is gegaan van de inhoud van ruim tweehonderd interventies, maar het is desondanks "goed afgelopen". Deelnemen aan een synode, die de gelegenheid biedt bisschoppen uit de hele wereld te spreken, noemde hij een geweldige ervaring.

PAUS JOHANNES PAULUS

CASTELGANDOLFO - De Rooms-katholieke kerk zal volgens paus Johannes Paulus II het verplichte priestercelibaat niet opgeven.

De navolging van Christus vraagt van een priester dat hij afziet van de vorming van een gezin, zo zei de paus in zijn zomerresidentie Castelgandolfo. Het celibaat is "een ideaal dat de krachten van de menselijke natuur te boven gaat" en daarom uitsluitend op grond van bijzondere genade vervuld kan worden. "Maar de Heer, die zijn kerk bij deze keuze leidt, zal niet ophouden diegenen deze genade te schenken die hij tot het priesterdom heeft geroepen."

Priesterbestand op dit ogenblik in RK kerk:
Vergrijzing in Europa, aanwas in Derde wereld

DE ROOMS-katholieke kerk kampt over de gehele wereld met een tekort aan priesters. Bovendien speelt de vergrijzing een steeds grotere rol.

Terwijl het aantal Roomskatholieken wereldwijd tussen 1970 en 1988 van 653 miljoen naar 890 miljoen steeg (plus 36,29 procent), daalde het aantal priesters van 419.728 naar 401.930 (min 4,24 o/o).

De vergrijzing doet zich vooral in Noord-Amerika en Europa voor. Drie jaar geleden behoorde Nederland tot de vier Westeuropese landen waar de gemiddelde leeftijd van de priesters tot boven de zestig jaar was gestegen. In Nederland was dit het hoogste met ruim 62 jaar.

Het aantal priesters van de bisdommen daalde tussen 1965 en 1989 in Nederland met bijna de helft van 4.175 naar 2.167. Van die 2.167 seculiere priesters waren er begin 1989 nog 1.310 in actieve dienst, terwijl de overige 857 reeds met emeritaat waren. Het aantal priester-religieuzen daalde in dezelfde periode met ruim de helft van 9.420 naar 4.335.

ANDER BEELD

De Derde wereld laat een geheel ander beeld zien. In Afrika en Latijns-Amerika steeg het aantal (seculiere en reguliere) priesters tussen 1970 en 1988 met ruim twaalf procent en in Azië met bijna 23 procebt. In Noord-Amerika daalde hun aantal met ruim vier procent en in Europa met elf procent.

Toch houden de priesters in de ontwikkelingslanden het voorlopig nog heel wat drukker dan hun collega's in de rijke landen. Terwijl in Noord-Amerika er een priester op 991 gelovigen is en in Europa een op 1231, heeft een priester in Azië de pastorale verantwoordelijkheid over 2.546 gelovigen, in Afrika 4.249 en in Latijns-Amerika over 7.463 gelovigen.

FORSE STIJGING

De RK kerk kan zich over een zaak verheugen. Het aantal priesterkandidaten stijgt nog steeds fors: van 60.368 in 1976 naar 92.173 in 1988. In Afrika bedroeg de stijging 162 procent, in Latijns-Amerika 132 procent en in Azië 75 procent.

Zelfs Europa laat een stijging van 26 procent zien, maar dat is een vertekend beeld. Alleen in Polen, dat vorig bijna een derde van de ruim 29.000 Europese priesterkandidaten telde, groeit hun aantal.

Daar ligt ook het antwoord van de paus op de vraag wat de oplossing voor de identiteitscrisis van de priesters is: een traditionele invulling van het priesterambt.

LONDEN - Tegenstanders van vrouwelijke priesters in de Ierse Anglicaanse kerk hebben zich afgescheiden en een eigen 'Kerk van Ierland (traditionele ritus)' gesticht.

Dit bericht de Engelse krant The Guardian. In de Ierse Anglicaanse kerk ontvingen onlangs twee vrouwen de priesterwijding. Tot de kerkscheuring is besloten op een bijeenkomst van tegenstanders van vrouwelijke priesters in Belfast. Volgens eigen zeggen hebben ze de steun van enkele behoudende bisschoppen in Engeland waar de strijd over de wijding van vrouwen nog in volle hevigheid aan de gang is.

MGR.SIMONIS

Ook ontmoeting gelovigen van belang
Spirituele vorming

In een vraaggesprek met het ANP zegt kardinaal Simonis de betekenis van de spirituele vorming, een centraal thema van het werkdocument over de vorming van priesters van harte te onderschrijven.

De spiritualiteit van priesters moet steeds opnieuw worden gevoed door dagelijks gebed, bijbellezing en het ontvangen en uitdelen van de sacramenten. Zonder deze bronnen kan de priester niet blijven deelnemen aan de zending van Christus. "We mogen echter niet vergeten dat er nog een onmisbare bron voor spiritualiteit is, namelijk het omgaan van de priester met de gelovigen."

Ook de ontmoeting met vele diepgelovige en actieve mensen zal het geestelijk leven van de priester voeden. "Het is belangrijk dat in de vorming van onze priesters aan beide aspecten aandacht wordt geschonken." Aldus de Nederlandse kardinaal.

Christelijke Japanse universiteiten over kroning Akihito
Bij ceremonie ook element van vergoddelijken keizer

Keizer Akihito van Japan werd deze week in Tokyo met een uitgebreid traditioneel ritueel ingewijd.

TOKYO - De rectores magnifici van vier christelijke universiteiten in Japan hebben in een gezamenlijke verklaring kritiek geleverd op het feit dat voor de kroning van keizer Akihito is teruggegrepen naar de vroegere staatsgodsdienst van Japan, Kokutai. Daarin worden als de uiteindelijke basis voor het politieke gezag de mythen aangehaald rond de orakels van de Zonnegodin Amaterasu. Daarin wordt verder de keizer aangehaald als een 'levende god'.

De verklaring ging uit van de leiders van de Ferris universiteit, de Kwansei Gakuin universteit, de International christian university en de Meiji Gakuin universiteit. Op de woning van een van de rectores magnifici werden op de dag dat de verklaring bekend werd schoten afgevuurd. Namens deze universiteiten wordt er aan herhinnerd dat al herhaaldelijk in het verleden deze 'pseudo-religie de vrijheid van gedachten en van spreken heeft onderdrukt en de mogelijkheid heeft beperkt van de universiteiten om hun wetenschappelijke en sociale taak te vervullen.

Het is nog van veel te recente datum om de rol te vergeten welke de Kokutai ideologie heeft gespeeld tijdens de jaren dat Japan bij zijn buurlanden binnenviel en de oorlogsvlam over de wereld verspreidde waarbij ditzelfde Japan uiteidelijk zijn eigen vernietiging bewerkstelligde. Aldus de universitaire leiders.

Volgens hen wordt in de kroningsceremonie het onderscheid tussen de huidige positie van de keizer als symbool van de eenheid van de staat door elkaar gegooid met het 'vroegere systeem van goddelijke keizerlijke souvereiniteit'. Dit is vooral het geval in de dankzeggingsceremonie, Daijosal, welke ervan uit gaat dat de keizer in een god is veranderd.

Een dergelijke ceremonie te houden is in duidelijke tegenspraak met het principe van de scheiding van kerk en staat. Daarmee wordt teruggegrepen naar het vroegere systeem. Daarmee roept men ook meteen verdenkingen op bij de omliggende landen welke onder het Japan van de goddelijk keizerlijke leiding zoveel hebben moeten lijden. Aldus de rectores magfinici in hun stellingname. Akihito is de opvolger van de begin verleden jaar overleden keizer Hirohito.

CENTRAAL STAAT GELOOF
Ook na wijding vorming nodig
Eisen bij opleiding van studenten niet verlagen

VATICAANSTAD - De maatschappelijke veranderingen en het tekort aan priesters mogen er niet toe leiden, dat aan kandidaten voor het priesterambt minder hoge intellectuele en menselijke eisen worden gesteld. Een systematisch onderzoek van hun fysieke en psychische gezondheid is dringend noodzakelijk, zo staat in het werkdocument voor de bisschoppensynode over de priesteropleiding.

Volgens het Vaticaan moet een priester zich na zijn wijding blijven scholen om de taken en uitdagingen van deze tijd aan te kunnen. Hij moet zich onderscheiden door een bescheiden levensstijl, kuisheid en gehoorzaamheid aan paus en bisschoppen. Het verplichte celibaat moet hij niet ervaren als "alleen maar een juridische norm", of "een zuiver uiterlijke voorwaarde voor de toelating tot de wijding", maar als uitdrukking "van een ongedeelde liefde voor Christus en zijn kerk" en als kans om zich ten volle aan het pastorale werk te geven.

Het werkdocument noemt nog andere eisen waaraan toekomstige priesters moeten voldoen. Zij moeten "rijpe en karaktervaste personen zijn die in staat zijn tot het dragen van pastorale verantwoordelijkheid en trouw zijn aan hun zending". Priesterstudenten moeten "mannen met een hart worden, die tot echt mededogen en loyale samenwerking in staat zijn, mannen met vermogen tot oordelen, die gebeurtenissen en personen objectief kunnen benaderen".

Centraal in het leven van de priester dient het geloof te staan. Daarom moeten gebed en liturgie en vooral een diep begrip voor wat de Eucharistie is, de kern van de opleiding blijven.

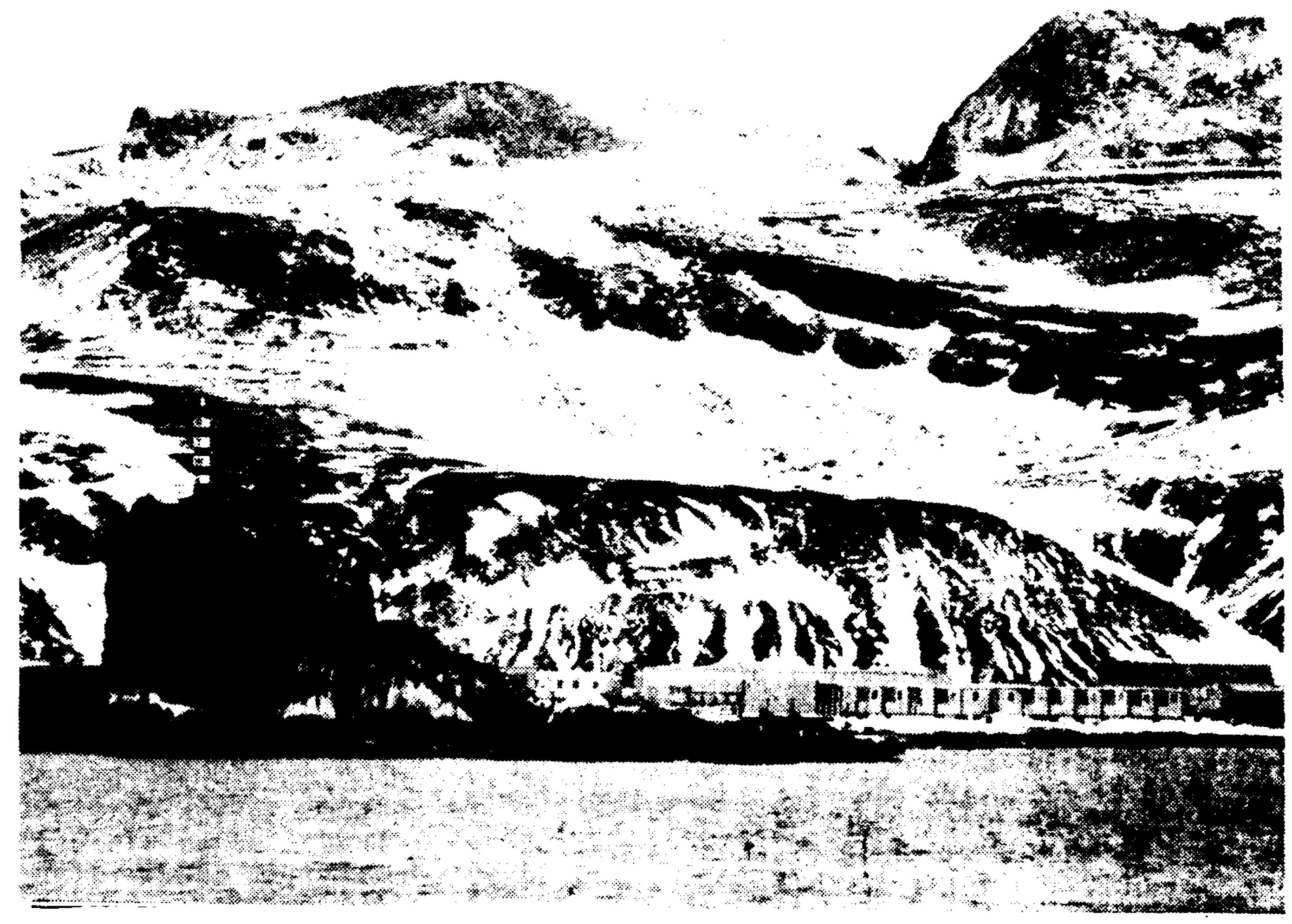
ROME - De Internationale federatie van gehuwde RK priesters heeft voor haar streven het verplichte priestercelibaat af te schaffen geen enkele steun van bisschoppelijke zijde gekregen.

In antwoord op een desbetreffend verzoek, verzonden aan alle bisschoppenconferenties en alle 238 bisschoppen die aan de synode deelnemen, hebben slechts zeven bisschoppen bevestigd dat ze de brief hadden ontvangen.

STUDIE OZONLAAG BELANGRIJK ONDERDEEL

Samenwerking Nederlanders en Polen

Zuidpoolexpeditie op weg naar King George

King George Eiland, met in het midden, aan de voet van de rotsen, het Poolse wetenschapsstation.

DEN HAAG - Het Poolse onderzoekschip "Orp Arctowski" is op weg naar het Zuidpoolgebied voor de eerste Nederlandse antarctische expeditie. Het vaartuig neemt morgen de wetenschappelijke apparatuur mee van de 19 Nederlandse onderzoekers die op 1 december vanaf Schiphol naar Antarctica gaan. Overigens heeft de expeditie nog voor de afreis een tegenslag moeten incasseren. Het Poolse expeditieschip kwam met ruim een week vertraging in Scheveningen aan om de benodigde apparatuur aan boord te nemen.

'Bij het vertrek uit Gdansk was er mist, waardoor ze later zijn weggegaan. En onderweg hebben ze last gehad van stormen', vertelde drs.R.Schorno, de Nederlandse coördinator van het project.

De Nederlandse wetenschappers vertrekken zelf begin december. Vanaf Schiphol vliegen ze naar Santiago de Chile. Na een tweede vlucht stappen ze over op een Chileense legerhelikopter die

Coördinator Schorno bij het Poolse marineschip.

hen afzet op King George Eiland, een fors en vrijwel onherbergzaam eiland tussen Zuid Amerika en de Zuidpool.

Volgens de plannen moeten schip en onderzoeksteam daar vrijwel tegelijkertijd arriveren. De eerste groep zal pas op 2 februari naar Nederland terugkeren.

De NWO-stichting Onderzoek Der Zee (SOZ), die de onderneming organiseert, wil met de expeditie de kennis van het antarctische ecosysteem vergroten. De stichting beoogt daarmee een bijdrage te leveren aan het behoud van het natuurlijk milieu van het Zuidpoolgebied. Bovendien moet het onderzoek, dat duurt van 4 december tot 2 februari volgend jaar, de kennis van mondiale milieuvraagstukken verbreden en verdiepen. Het gaat onder meer om kringlopen en opeenhoping van gevaarlijke stoffen in het milieu, de opwarming van de aarde en de aantasting van de ozonlaag.

POOLS SCHIP

Tijdens het verblijf op antarctica zullen de Nederlandse wetenschappers gebruik maken van het Poolse onderzoekstation "Henryk Arctowski" op het eiland King George. De expeditieleden werken bij het Nederlands Instituut voor onderzoek der zee (NIOZ) op Texel, het arctisch centrum van de Rijksuniversiteit in Groningen, het Instituut voor meteorologie en oceanografie van de Rijksuniversiteit in Utrecht, de Rijks geologische dienst in Haarlem, het Rijksinstituut voor natuurbeheer in Arnhem en het Delta instituut voor hydrobiologisch onderzoek in Yerseke.

De onderneming werd mogelijk gemaakt door de ondersteuning van de ministeries van Milieubeheer en van Landbouw, dat natuurbeheer onder zijn hoede heeft. De departmenten brachten samen een miljoen gulden op. Hiervan is acht ton afkomstig uit het nationaal milieubeleidsplan en twee ton uit het natuurbeleidsplan. De "Orp Arctowski" was het eerste Poolse marinevaartuig zijn sinds 25 jaar dat een bezoek brengt aan een Nederlandse haven. Voor de stad Den Haag een gelegenheid extra aandacht te besteden aan de voorgenomen stedenband met de Poolse hoofdstad Warschau. Het hydrografisch schip werd ontvangen door de commandant van de marine in Scheveningen.

Het Zuidpoolgebied is geen onbekend terrein voor de Nederlandse wetenschap. Geregeld gaan er mensen mee met buitenlandse expedities. 'De eerste is geweest met de Belgen', aldus coördinator Schorno. Dit keer wordt alles zelf gedaan, mede omdat Nederland lid wil worden van het Antarctisch Verdrag, de groep van landen die min of meer het beheer voeren over het Zuidpoolgebied. Schorno: 'Er ligt al een aanvraag. Hij wordt op 19 november behandeld'.

HARDE WIND

De weersomstandigheden op King George, een eiland dat zo'n zestig kilometer lang en twintig tot dertig kilometer breed is (zoiets als Curacao dus red.) klinken niet onvriendelijk: overdag is het zo'n vijf graden, 'snachts schommelt de temperatuur rond het vriespunt. Toch moet er speciale kleding worden meegenomen vanwege de harde wind die het grootste deel van het jaar over het eiland waait.

Schorno: 'Het verrassende in het gebied is dat het weer er snel kan omslaan. Binnen een uur kan het helemaal dichtzitten, met mist, waaien, stormen en sneeuwen'.

De Nederlanders zullen gebruik maken van de faciliteiten van het permanent bemande station van de Poolse academie van wetenschappen. Ook het marineschip dat nu onderweg is, wordt gehuurd en ingezet bij het onderzoek. Het vaartuig is speciaal uitgerust voor het maken van zeekaarten. Naast de dertig vaste bemanningsleden, zijn op dit moment ook twaalf Poolse wetenschapsmensen aan boord. Ze moeten ook naar het eiland. Voor hen is het echter te duur om te vliegen.

VERVUILING

King George Eiland is vrijwel geheel bedekt met ijs. De gemiddelde dikte van die laag is honderd meter. Vlak in de buurt bevinden zich omvangrijke pinguinkolonies. Ook is in het gebied een groot aantal zeevogels te vinden.

Schorno: 'Een enkel dier wordt gedood om te kijken wat voor pcb's en andere vervuilende stoffen er al in de weefsels zitten. Soms zitten er plastics in de maaginhoud van de beesten. Misschien beïnvloedt dat het broedgedrag of lukt het niet meer om de kuikens goed op te voeden'.

'Door de grote populatie van pinguins krijg je een bijna continu stroompje van bemesting. Op de plek waar dit de zee instroomt, zul je meer plankton en vissen aantreffen. Daar wordt ook onderzoek naar gedaan. Er zullen waarschijnlijk ook pcb's in voorkomen'.

Twee deelnemers aan de expeditie zetten zich aan de overblijfselen en gevolgen van de verbeten jacht in het verleden op walvissen. 'Ze komen er nog wel voor, maar hun aantallen zijn flink afgenomen', zegt Scharno.

Van tevoren diepten de twee al gegevens op in de archieven in Noorwegen en Groot Brittannië. Volgende maand zullen ze in het gebied opgravingen doen bij de voormalige nederzettingen van de walvisvaarders. Schorno: 'De stations zijn nog vrij gaaf, omdat het klimaat er zo koud is. Je ziet de botten nog op het strand liggen'.

De wetenschappers bekijken wat de consequenties zijn van de aanwezigheid van mensen. Ook onderzoeken ze hoe lang het duurt, voordat de natuur zich heeft hersteld, wanneer iedereen weer is vertrokken.

Een ander belangrijk onderdeel van de expeditie is de studie naar de gevolgen van het gat in de ozonlaag. Bestudeerd wordt of dit verschijnsel consequenties heeft voor bijvoorbeeld bacteriën en micro-organismen. Ze zouden in aantal kunnen afnemen. Of misschien, veronderstelt Schorno, vluchten ze naar een grotere diepte in het water om de schadelijke ultraviolette-straling te ontlopen.

Tevens wordt gelet op het smelten van de ijskap. Ook dit kan veroorzaakt worden door de milieuvervuiling, omdat stoffen neerslaan in het Zuidpoolgebied, waardoor het ijs doffer wordt en het zonlicht dus minder goed kan terugkaatsen. Het smelten leidt tot stijgen van de zeespiegel, hetgeen weer enorme gevolgen kan hebben voor bijvoorbeeld de dijkenbouw.

Schorno: 'De zeespiegel is de afgelopen eeuw met zo'n dertig centimeter gestegen en de voorspellingen zijn dat dit de komende tientallen jaren versneld gaat gebeuren. Maar de onzekerheid is nog zo groot hoeveel er afsmelt en hoe snel dat gebeurt. Er zijn ook nog lichte twijfels of hij wel aan het afsmelten is'.

Via verschillende meetmasten bij het onderzoeksstation en op het ijs hopen de wetenschappers het probleem duidelijker in kaart te kunnen brengen. Schorno: 'Wij hebben met de Polen afgesproken dat ze volgend jaar weer naar de stokken kijken om te weten wat er gebeurd is'.

BRITISH TELECOM en het Amerikaanse telecommunicatiebedrijf MCI hebben een overeenkomst gesloten voor de ontwikkeling en aanleg van de langste onderzeese telefoonkabel ooit. De kosten van het project bedragen 250 miljoen pond sterling (Nf 825 miljoen). De glasvezelkabel zal in staat zijn 150.000 telefoongesprekken tussen de VS en Groot-Brittannie tegelijk door te geven.

Conferentie gedomineerd door Amerikanen

Industrielanden oneens over aanpak van broeikaseffect

= van een speciale anp-verslaggever =

GENEVE - De geïndustrialiseerde landen staan nog ver van een overeenkomst over het terugdringen van de uitstoot van kooldioxide (co2), de belangrijkste veroorzaker van het broeikaseffect. Dat blijkt uit een vertrouwelijk concept van de slotverklaring van de wereld klimaat conferentie in Genève.

Kooldioxide komt vrij bij het verstoken van fossiele brandstoffen als olie, steenkool en gas door industrie en verkeer. Co2 en andere broeikasgassen dreigen het klimaat wereldwijd te verstoren, hetgeen forse gevolgen kan hebben voor bijvoorbeeld de stijging van de zeespiegel en de bestande landbouwpatronen.

De geïndustrialiseerde landen nemen verreweg het grootste deel van de co2-uitstoot voor hun rekening. Vermindering van deze emissies wordt noodzakelijk geacht om ook de derde wereld nog een redelijke kans te geven op economische groei, en daarmee op tijdelijke verhoging van de uitstoot van broeikasgassen.

In Noordwijk vond vorig jaar november eveneens een conferentie over het broeikaseffect plaats. De 67 daar aanwezige landen konden zich vinden in de stelling dat "vele" geïndustrialiseerde landen streven naar stabilisatie van de co2-uitstoot in het jaar 2000. De Verenigde Staten echter, het land met de hoogste co2-uitstoot per hoofd van de bevolking, bleken hiervan de grootste tegenstander.

STAP TERUG

Het ontwerp van de slotverklaring voor de conferentie in Genève dreigt een stap terug te worden in vergelijking met de Noordwijk-bijeenkomst. Naar in kringen van de nederlandse delegatie verluidt, zijn de VS opnieuw de grootste dwarsligger.

Een co2-passage zoals die waarover in Noordwijk overeenstemming is gevonden, is in de concept-tekst van de geneefse conferentie niet meer terug te vinden. Daarentegen zijn minder ferm geformuleerde opmerkingen over de aanpak van kooldioxide-emissies nog onderwerp van hevig debat.

Noorwegen heeft in de aanloop van de ministersconferentie in Zwitserland een eigen verklaring ingediend. Daarin worden de geïndustrialiseerde landen opgeroepen hun co2-uitstoot aan het einde van de eeuw te stabiliseren op het niveau van dit jaar.

STABILISATIE

Het Noorse voorstel strookt met de opstelling van Japan en die van de Europese Gemeenschap. De EG-ministers werden het in Luxem-

Engeland wil meer tijd voor stabilisatie

burg voorlopig eens over gezamenlijke stabilisatie, waarbij de invulling van land tot land verschil kan vertonen. De VS hebben in Genève op hun beurt een tegenverklaring ingediend. De regering in Washington stelt hierbij dat de verklaring niet alleen korter is dan de ontwerp-tekst voor de Geneefse conferentie, maar ook qua "toon" beter past bij het feit dat het hier gaat om een politieke conferentie. In de eigen verklaring stellen de VS dat rekening gehouden dient te worden met de "zorgen" van landen die de uitstoot van broeikasgassen willen beperken. Maar ook de zorgen van de landen waarvan "de economische groei afhankelijk is van fossiele brandstof" zouden niet uit het oog verloren mogen gaan. Concrete cijfers over de aanpak van co2-emissies zijn in de Amerikaanse verklaring niet te vinden. Dat is in strijd met de conferentie in noordwijk, waar ook de vs de stelling onderschreven dat in geneve de niveaus voor stabilisatie vastgesteld moesten worden.

STUDIES

Aan de Geneefse bijeenkomst zijn drie uitvoerige wetenschappelijk studies voorafgegaan van het IPCC, een orgaan van de Verenigde Naties. De VS menen echter dat nog altijd te grote wetenschappelijke onzekerheid over het broeikaseffect bestaat om reeds nu tot harde afspraken te komen. Als vervolg op de IPCC-studie vindt in geneve momenteel ook een wetenschappelijke conferentie over het broeikaseffect plaats. Daaraan wordt meegedaan door zo'n 500 deskundigen uit de hele wereld, wetenschappers maar ook ambtenaren.

Volgens vertegenwoordigers van internationale milieu-organisaties wordt ook de wetenschappelijke conferentie in negatieve zin gedomineerd door de Amerikanen. Zo verdedigt een aantal deskundigen uit de VS de opvatting dat de gevolgen van klimaatverandering niet per se bijzonder ingrijpend hoeven te zijn.

Ook leeft onder de wetenschappers in Genève de discussie of zij al dan niet in hun slotverklaring "aanbevelingen" moeten doen voor het ministersgedeelte van de conferentie. De verwachting is op dit moment dat de deskundigen zich zullen weerhouden van uitspraken over het te kiezen politieke beleid.

Wetenschappelijke onzekerheid, zo menen de milieu-organisaties, mag geen politiek "excuus" zijn om actie tegen het broeikaseffect uit te stellen. Die opvatting komt overeen met wat juist door internationale wetenschappers is benadrukt op de Europees-Amerikaanse milieuconferentie die in mei van dit jaar in Noorwegen plaatsvond. De conferentie in geneve zal volgens sommige betrokkenen hooguit een "pas op de plaats" te zien geven in vergelijking met eerdere internationale afspraken over de aanpak van het broeikaseffect. Vergaande stappen zouden dan niet te verwachten zijn voor de grote VN-milieuconferentie die in 1992 in Brazilië wordt gehouden.

Minister Alders van Milieubeheer acht het een onverteerbare zaak dat Groot-Brittannië, in tegenstelling tot andere rijkere EG-landen, pas in 2005 wil komen tot stabilisatie van de uitstoot van kooldioxyde (co2), de belangrijkste veroorzaker van het broeikaseffect. De Nederlandse bewindsman weigert "mee te betalen" aan de halsstarrige Britse opstelling. Zo zouden armere EG-landen als Griekenland, Spanje en Portugal hun co2-emissies de komende jaren nog licht kunnen doen toenemen. Het effect hiervan zou geneutraliseerd worden door het terugdringen van de co2-uitstoot in andere EG-landen.

Zo wil Nederland in 2000 de kooldioxyde-uitstoot met 3 tot 5 procent hebben verminderd. Andere landen, zoals Duitsland, gaan nog veel verder. Volgens een recent voorstel kiest Bonn voor 30 procent co2-reductie in 2005. Groot-Brittannië daarentegen houdt vast aan stabilisatie in 2005. De regering in Londen zegt meer tijd nodig te hebben voor de omschakeling naar schonere industriële processen. Minister Alders zou het met deze opvatting fundamenteel oneens zijn.

Tijdens het ministersgedeelte van de klimaatconferentie in Genève zal de EG gezamenlijk opereren om zodoende ook sterkere druk uit te kunnen oefenen op de weigerachtige opstelling van de Verenigde Staten. Daarna is het echter afgelopen met de eensgezindheid, zo is uit betrouwbare bron vernomen. Over de invulling van de plannen van afzonderlijke EG-landen voor de aanpak van co2-emissies zal in Brussel nog het nodige "geknokt" worden, aldus een lid van de nederlandse delegatie in Genève. Met name Nederland, Duitsland en Denemarken zullen de strijd met Londen aangaan.

West-Europeaan geeft visie op ontwikkelingsbeleid

Curaçao als proeftuin voor de rest van de wereld

= door drs Cyriel van Vegt =

IN NEDERLAND wordt al weer een tijdje nagedacht over de vraag hoe het nu verder moet met onze parlementaire democratie. Hoewel deze vorm van staatsinrichting verre te prefereren is boven allerlei andere, tussen fascistische dictaturen en geforceerde communistische apparaten zwevende vormen, blijkt toch wel steeds duidelijker dat ook aan de zo begeerlijk ogende democratie voldoende haken en ogen zitten om serieus over verbeteringen na te denken. De ontwikkelingnen op velerlei gebied gaan dermate snel dat er veranderingen (moeten) plaatsvinden.

Binnen de huidige parlementaire democratie blijkt al dat de invloed van de burger op het te voeren beleid steeds meer verschuift. Nog niet zo lang geleden was de traditionele invloed via het stemrecht het belangrijkste. De gekozen overheid zorgde voor orde en regelgeving, met bijpassende moraal en ideologie (christendom) en het volk hield zich daar over het algemeen als vanzelfsprekend aan. Deze situatie is echter danig aan erosie onderhevig.

CURACAO wordt de laatste tijd druk bezocht door vakantiegangers uit Nederland die hier hetzij familie komen opzoeken, danwel als toerist komen genieten van onze zon, zee en vriendelijke mensen.
Er wordt in Nederland zelf ook wat meer over Curacao geschreven en gelezen.
Van een van de lezers van de Amigoe, de bedrijfseconoom drs. Cyriel van Vegt ontvingen wij uit Tilburg een reaktie op artikelen die in de Amigoe zijn gepubliceerd over projectonwikkelingen. De visie van een jonge west-europeaan op wat hij noemt: 'een proeftuin voor de wereld'.

Uit onderzoeken van mens- en gedragswetenschappers blijkt steeds vaker dat mensen weinig tot geen vertrouwen en geloof meer hebben in een richtinggevende overheid. Een recente opiniepeiling leverde zelfs dramatische cijfers op. Als men voor een stembiljet het welhaast symbolische bedrag van twee kwartjes zou moeten betalen, zou 56% van de bevolking niet meer gaan stemmen; wordt dit bedrag verhoogd tot bijna 10 gulden dan is zelfs 91% niet meer bereid het stemhokje te betreden. De traditionele rol van de moraliserende en vertrouwenswekkende overheid lijkt uitgespeeld.

BELANGENGROEPEN

Er is een multiculturele en -ideologische maatschappij ontstaan die steeds individualistischer wordt en ontwikkelingen met steeds grotere snelheid ziet plaatsvinden. Daarin lijkt nauwelijks nog plaats voor een logge overheid die verstrikt is in allerlei tegenstrijdige politieke belangen. De overheid is meer en meer een soort ideologieloze huidhoudster geworden die wanhopig probeert een immense huishouding van Jan Steen op orde te krijgen. In zo'n steeds meer op individuele belangen gerichte samenleving blijkt de invloed van de burger op het beleid steeds meer te verschuiven naar buitenparlementaire belangengroepen (b.v. werkgevers- en werknemersorganisaties). Steeds vaker bundelen burgers hun individuele belangen in actie- en/of belangengroepen, die door hun kleinschaligheid snel op ontwikkelingen kunnen inspelen. Ook niet gehinderd door allerlei tegenstrijdige politieke belangen zijn zij de nieuwe ideologiemakers, waardoor de maatschappij mogelijkerwijs veranderen kan.

CURAÇAO

Waarom nu deze uiteenzetting over Nederlandse problematiek in een Curaçaose krant? Welnu, van Nederland naar Curaçao is een kleine stap en de laatste tijd druppelen steeds meer bloedstollende verhalen uit Curaçao Nederland binnen. Berichten over hotelovernames, toerisme-uitbreiding, strand-annexering en projectontwikkeling volgen elkaar in hoog tempo op. Het is bijna onvoorstelbaar dat er zoveel mogelijk lijkt te zijn op zo'n klein eiland. De kroon op dit gebied spant toch wel de heer Halabi die in een dubbelpagina-artikel vol trots uiteenzet hoe hij zijn speeltje Curaçao even zal ontwikkelen.

Zijn ietwat simpele visie komt hierop neer dat heel veel geld verdienen ('schrijf dat maar met grote letters') ongeveer het enige is dat hem gelukkig maakt. Deze doelstelling heeft hij blijkbaar al via hard werken op een aardige (of: onaardige) manier weten te verwezenlijken.

De Curacaose baaien en kusten zijn nog tamelijk ongerept, maar hoe lang zal het nog duren voordat bulldozers de natuurlijke begroeiing wegschuiven om deze te vervangen door betonnen hotels en andere 'resort'-constructies ?

OVEREENKOMST

Wat heeft nu het verhaal over democratie te maken met deze ontwikkelingen op Curaçao? Veel, lijkt me. Uit de reacties voor en tegen de grootste plannen met het eiland blijkt dat er op Curaçao een enorme overeenkomst met de Nederlandse problematiek is waar te nemen.

De Antilliaanse politiek is sowieso al meer gehandicapt door de ingewikkelde staatsstructuur, waarin totaal verschillende eilanden door Nederland kunstmatig samengevoegd zijn. En net als in Nederland is de Antilliaanse overheid verstrikt in allerlei tegengestelde politieke belangen, waardoor een duidelijke visie op het gebied van de projectontwikkeling ontbreekt (een vaag bestemmingsplan met vele blinde vlekken). Van vele kanten wordt geklaagd over bureaucratische en tijdverslindende besluitvormingsprocessen, waarin ingrijpende en kordate beslissinngen nauwelijks een kans krijgen.

Gezien de smalle basis waarop geregeerd wordt lijkt angst voor eigen politieke voortbestaan een duidelijke stellingname, die immers kiezers kan kosten, in de weg te staan. De reactie van één politieke partij dat milieubewegingen met hun kritiek niets anders willen dan het politieke milieu van hun vriendjes in de oppositie beschermen lijkt verdacht veel op projectie.

Ook in overeenstemming met de democratische problematiek is de reactie van de milieubewegingen Defensa Ambiental en Amigu di Tera, evenals de reactie van individuele burgers. Op een snelle en adequate manier hebben zij hun belang van gezond eiland tegenover de projectontwikkelaars verdedigt. In een pagina groot artikel vechten de milieugroeperingen op een genuanceerde wijze de heer Halabi aan met behulp van redelijke argumenten, zonder in politieke prietpraat te vervallen.

DOOD SPOOR

Als west-Europeaan wil ik graag mijn visie op de problematiek kenbaar maken. Het is natuurlijk duidelijk dat de economische problemen op de Antillen groter zijn dan in Nederland. Vooral op het gebied van de sociale voorzieningen zijn er nogal wat essentiële verschillen ten opzichte van Nederland. Dus het is wel te begrijpen dat een gedeelte van de bevolking niet afwijzend tegenover de plannen van projectontwikkelaars staat.

Maar Curaçao heeft ook een groot voordeel. Zij heeft nog niet te maken met de enorme problemen waar Europa mee te kampen heeft en die pas goed zichtbaar worden als ontwikkelingen al in volle gang zijn. Hoewel van veraf Europa misschien prachtig lijkt, nemen de problemen op dit moment bijna dagelijks in omvang en onbeheersbaarheid toe. In Nederland wordt steeds meer gifgrond gevonden, het lijkt of heel Nederland al besmet is. De kosten van schoonmaken bedragen vele miljarden, waarvoor de belastingbetalers moeten opdraaien, omdat de daders al gevlogen zijn (hoe zou zo'n klein eiland als Curaçao dit ooit kunnen opbrengen?); in het nationaal milieuplan van de overheid wordt al 80% van de bossen opgegeven; Op mooie zomerdagen (waar Curaçao er nog genoeg van heeft) is het smog-gevaar al zodanig dat oude mensen beter thuis kunnen blijven; om nog maar niet te spreken over waterverontreiniging, broeikaseffect, zure regen en een binnenkort niet meer te verwerken afvalberg.

En dan profileert Nederland zich nog als een milieubewust land. Uit rapporten van de VN blijkt dat de problemen op mondiaal nivo, met name in de derde wereld, nog acuter en ernstiger zijn (door desertificatie verdwijnt elk jaar een gebied ter grootte van 6xNederland, een gebied van 65xNederland wordt ernstig bedreigd en in 1980 was er al een gebied van 1100xNederland aangetast).

Wie wil dan niet gezaghebbende milieudeskundigen geloven die, bij voortzetting van de huidige demografische ontwikkelingen en het ongenuanceerde productie- en concumptienivo, het een wonder noemen als de aarde over een klein eeuw nog voor enig leven vatbaar is?

Het is duidelijk dat twee belangrijke drijfveren van de mens, namelijk onbeperkte behoeftenbevrediging en de wil tot overleven, lijnrecht tegenover elkaar zijn komen te staan. En aangezien de wil tot overleven tot nu toe altijd de sterkste is gebleken is het einde van de onbeperkte consumptiemaatschappij in zicht.

Dat besef wordt in Europa steeds duidelijker. En ook steeds duidelijker wordt hoe in een aantal decennia tijd het lang opgebouwde cultuurgoed van Europa voor een belangrijk deel is weggevaagd.

En zo'n Europa, het oosten vervuild door zware industrie, het westen vervuild door ongeremd kapitalisme en het zuidelijke, eens prachtige middellandse zeegebied, overwoekerd door toeristisch onkruid, zo'n Europa kan de vergelijking met het decadente Rome in zijn laatste dagen goed doorstaan.

NIEUWE TIJD

Het wordt blijkbaar tijd voor nieuwe staatsvormen, nieuwe ideologiëen, nieuwe toekomstperspectieven. Het vooruitgangsdenken is aan vervanging toe, ecologische maatschappijvormen hebben de toekomst (denk aan zonne- en windenergie, biologisch afbreekbare productie), en niet meer het rechtlijnig menselijk vooruitgangsdenken (westen) maar het natuurlijke cyclisch seizoensdenken (oosten) geniet de voorkeur. Deze omslag in denken is vergaand, maar absoluut noodzakelijk.

Europa begint zich dit, door veel schade en schande iets wijzer geworden, langzamerhand te realiseren. Maar helaas blijft de schade en schande.

Wat nu op Curaçao te doen? Ik wil wederom een vergelijking met Nederland maken. Nederland beroept zich graag

Vervolg op pag. 10

AMIGOE-hoofdredacteur Johan Hartog in zijn kantoor aan de Consciëntiesteeg in de jaren veertig.

Een niet vergeten ontmoeting van vijftig jaar geleden

VIJFTIG jaar geleden had Peter G.Plas, die dertig jaar op ons eiland gewoond en gewerkt heeft en thans in New York verblijft- waar hij de Amigoe nog steeds af en toe leest- een ontmoeting met dr.Johan Hartog.
N.a.v. publicaties in Napa van en over de oud-Amigoe hoofdredacteur Hartog, ontvingen wij een reaktie waarin Peter Plas herinneringen ophaalt uit zijn jaren op 'dushi Korsou' en zijn contacten met de Amigoe.

= door Peter G. Plas =

'MAG IK EVEN aanschikken?', met deze woorden begon een voor ons onbekende heer het gesprek in het pas geopende restaurant van het West-End Theater aan het Brionplein in Curaçao. Het was in het begin van de oorlogsjaren en van tijd tot tijd kwamen vluchtelingen uit Nederland aan die op hun terrein zich verdienstelijk wilde maken.

Wij als collega's uit de drukkerswereld waren al wat meer ingeburgerd in de Curaçaosche samenleving en hadden onze wekelijkse zondagochtend ontmoeting verplaatst van Hotel Americano naar het West-End restaurant. Hier hadden we weer eens een andere kijk op de Annabaai.

Na zich te hebben voorgesteld bleek onze gast veel belangstelling te hebben voor het krantenbedrijf. Hij zelf was niet bevreesd om zijn ervaringen tijdens de oorlogshandelingen te vertellen. Wij als Hollanders die geen contact meer met onze familie hadden, waren natuurlijk vol belangstelling om meer te horen.

Sommige momenten van spanning kregen we nu als een ooggetuige verslag te horen. We wisten toen nog niet precies dat de toekomstige redacteur van de Amigoe di Curaçao aan het woord was.

Waar hij nooit toe kon komen, vertelde onze gast, was om bij een luchtalarm in een hotel naar beneden in de schuilkelders te gaan. Nee 'dan maar liever naar boven het dak op', vanwaar men een goed uitzicht had op de vijandelijke vliegtuigen die hun dodelijke bommen gooiden.

Van onze kant konden we iets vertellen over onze begintijd op Curaçao in het algemeen en de toestand van de couranten bedrijven in het bijzonder.

De Amigoe juist een dagblad geworden en de 'Beurs en Nieuwsberichten' als de grote concurrent. Beide dagbladen in het Nederlands en La Prensa als het Papiamentse dagblad.

We hadden al vroeg met de Amigoe kennis gemaakt door toedoen van frater Dominicus. Dat was nog de periode dat de Amigoe werd gedrukt in de oude drukkerij op het erf van de St. Annakerk in de Bredestraat. In de tijd dat de heer Hartog hoofdredacteur was geworden was het gebouw in de Consciëntiesteeg al in gebruik genomen. De naam Paulusdrukkerij was gekozen, een naam die min of meer door Mgr. Verriet zelf aanbevolen was.

Frater Dominicus was naar Scherpenheuvel overgeplaatst en was daar vol enthousiasme zijn taak begonnen. De redacteur van de Beurs de heer Van der Walle had ook de redactie van het weekblad Curaçao op zich genomen. Dat was het officiële orgaan van de Curaçaose onafhankelijke partij (COP). In de verkiezingsstrijd kreeg de heer Van der Walle het soms zwaar te verduren van de Amigoe redactie die toen nog door fraters geleid werd. In een van de felle artikelen werd er zelfs gesproken over sommige mensen die 'wiens brood men eet, diens woord men spreekt'.

Kennelijk bedoeld als de niet idealistische overtuiging waar voor de COP was opgericht. Met de komst van de heer Hartog werd de verstandhouding inderdaad beter. Een voorbeeld daarvan is de volgende gebeurtenis.

PROBLEMEN

Nog maar enkele maanden na onze ontmoeting in het West-End Theater kwam er een telefoontje van de Paulusdrukkerij waar er moeilijkheden met de pers ontstaan was. Men vroeg mij om over te komen om te proberen een oplossing te vinden want de Amigoe moest de deur uit. Helaas kon dezelfde dag de pers niet gerepareerd worden en moest het slechte nieuws aan de hoofdredacteur verteld worden. Toen pas werd het ons duidelijk dat onze zondagochtend gast in het West-End restaurant Johan Hartog de hoofdredacteur was geworden.

Ik moest hem jammer genoeg vertellen dat die dag de Beurs de overwinnaar zou zijn. Dat was maar in zekere zin een feit. Het was nog voor twaalf uur. Direct werd de drukkerij van La Prensa opgebeld met de vraag of de Amigoe die dag op hun pers gedrukt kon worden. En zo is het ook gebeurd. Nadat La Prensa en daarna de Beurs waren klaar gemaakt, werd de Amigoe op de pers gezet en kwam de krant wel wat laat van de pers, maar waren de lezers niet teleurgesteld.

Een voorbeeld van de goede verstandhouding waarover in het Johan Hartog interview ook over gesproken wordt.

Dat de heer Elias nu en dan als perscensor soms gedeelten in een weekblad Curaçao artikel niet kon laten passeren lag misschien aan de politieke strekking van het weekblad. Nu en dan werd juist voor het ter perse gaan een gedeelte afgewezen en werd gewoonweg de open plaats gevuld met het woord Censuur.

Met het maandblad Neerlandia ven het Algemeen Nederlands Verbond ging het soepeler. De heer Meyer directeur van de A.M.S. had ook zijn wekelijkse praatje voor de Curom over het 'Heden, het verleden en de toekomst van ons Vaderland'.

Door papier schaarste waren de laatste uitgaven van Neerlandia wat achter [illegible]. Het februari nummer kwam pas in augustus uit. Met zekere overtuiging kon de heer Meyer in zijn hoofdartikel schrijven dat de oorlog nu wel spoedig tot een einde zal komen. En gelukkig was in mei van dat jaar werkelijk het geweld gestopt.

De toneelgroep van het A.N.V. heeft zich ook tijdens de oorlogsjaren op Curaçao erg verdienstelijk gemaakt. Eerst het hoorspel 'The moon is down' voor de Curom microfoon en later verschillende malen met toneelstukken in het Roxy Theater.

Na de oorlog zijn de Curaçaose jongeren niet achter gebleven. Het blijspel 'Dokter tegen wil en dank' werd in het Papiaments vertaald door mevrouw Henriquez.

Het is grappig te horen hoe men de Papiamentse titel vond. Hobby Salas was een van de beste spelers van de groep en men had hem op het oog voor de titelrol. Op de avond dat de beslissing genomen moest worden keerden alle aanwezigen naar Hobby voor zijn beslissing. Resoluut sloeg hij alle hoop de bodem in met de opmerking 'Ami doctor ?, lubida'. Meteen werd het besluit genomen dat dit de titel van het Papiamentse toneelstuk zou worden. En met de jeugdige Yohay als vertolker is het een daverend succes geworden.

Moy Galante had voordien al zijn jaarlijkse revues op de planken gebracht maar dit was echt toneel waar een andere vluchteling uit Holland Max Tak al op bescheiden schaal begonnen was.

En zo zijn er herinneringen genoeg om een extra krant te vullen. Neem bijvoorbeeld de ervaringen van de burgerwachters die zich vrijwillig hadden aangemeld. Vele vooraanstaande leden van de gemeenschap hadden zich aangemeld voor hulppolitie en bewakingsdiensten. Mogelijk geeft dit artikel sommige overlevenden nog de moed om ook hun bijdrage te leveren met oude herinneringen.

Een vooraanstaande notaris werd tijdens de brandweer-oefeningen tot 'lapzakman' bevorderd. Een ander kwam er minder goed af omdat hij verzuimde om op tijd van zijn verhindering kennis te geven aan de commandant. Een dag gevangenisstraf op 'brood en water', zoals de dienstterm luidde. Hij mocht op verzoek zijn straf uitzitten aan het weekeinde en een geliefkoost boek mee brengen.

Velen oud-burgerswachters zullen zich ook nog wel de schietoefeningen op Hato herinneren. Mr. Elias was ook van de partij. Het vroege uur op zondagochtend en de frisse zee wind ontlokte hem de opmerking 'Wat ruikt het hier eigenaardig,' waarop de commandant antwoorde 'Dat komt er van als je in de Prinsenstraat woont'. Het is bijna onmogelijk om zich in te denken dat sommige van deze voorvallen zo in de herinnering blijven. Maar het is bijna zeker dat velen dezelfde ervaring hebben. Als zij ook een poging willen doen om gemoed te uiten kan de redactie van de Amigoe opnieuw sommige lezers een aangenaam ogenblik verschaffen. Het was me een genoegen om na twintig jaar weer eens de Amigoe in handen te hebben. En heb met het lezen er erg van genoten.

SPORT UTILITY Vehicles, of SUV's, zijn niet langer enkel en alleen kale jeeps zonder dak. SUV's bieden tegenwoordig ook het comfort en de gemakken van de 'normale' goed uitgeruste passagiers auto's. Nu de meeste SUV's zowel verkrijgbaar zijn met vier deuren als met twee deuren, nemen veel families hen als vervanging voor de stationwagons.

Met vier-wiels aandrijving en een redelijke afstand tussen de bodem van de wagen en de grond, kunnen deze voertuigen door zware modder ploegen en over slecht begaanbaar terrein rijden. De Ford Explorer is een vervanging van de Ford Bronco 2, maar is langer, breder en lager, en is zowel met vier deuren als met twee deuren verkrijgbaar. De Consumers Union heeft beide versies getest, om te kijken of de carrosserie van beide stijlen dezelfde onstabiliteit vertoont als de 1989-Bronco 2.

De Nissan Pathfinder, de Toyota 4-Runner en de Chevrolet S-10 Blazer zijn niet veel veranderd in de laatste paar jaren, met uitzondering van de toevoeging van de vier-deurs versies. In de test heeft de Consumers Union deze modellen uit 1990. De Ford en de Chevrolet verschenen in de lente en worden dus beschouwd als modellen uit 1991.(De GMC S-15 Jimmy is de tweelingbroer van de Chevrolet S-10 Blazer).

Fundashon pa konsumidô vergelijkt 4 modellen

Van welke SUV heeft U het meeste plezier?

NAAST HET ADVISEREN van consumenten op basis van prijs, heeft de Fundashon Pa Konsumido (FPK) ook als doel het geven van kwaliteitsadviezen. Helaas kan de FPK aan dit doel, door gebrek aan voldoende middelen en door gebrek aan duidelijke normering. niet op die manier gestalte geven als zij zou willen. Daarom is de FPK momenteel druk bezig de nodige middelen en normering te vergaren. Om in de tussentijd de consumenten toch op basis van kwaliteit te adviseren, publiceert de FPK regelmatig de resultaten van kwaliteitstesten die in het buitenland zijn uitgevoerd, in de lokale media. In deze editie van Ñapa een artikel uit 'Consumer Reports' het tijdschrift van de Amerikaanse Consumenten Organisatie (Consumers Union) van september jongstleden, over de zogenoemde Sport-Utility Vehicles. Op Curaçao beter bekend als 'Blazer's'.

De Nissan Pathfinder bleek bij de test de jeep te zijn die het meest overeenkomt met een 'normale' personenauto.

De vier-deurs versies van deze vier-wielaandrijvers zijn niet goedkoop. Hun prijzen variëren van $21,150 voor de Pathfinder XE tot $23,260 (in de VS) voor de Eddie Bauer versie van de Ford. Alle vier hebben een V6-motor, automatische transmissie en verschillende accesoires. De twee-deurs Ford Explorer Sport, met schakelbak en verschillende accesoires, kost $17,357.

STABILITEIT

Uit de statistieken blijkt dat de SUV's vaker betrokken zijn bij 'rollover' ongelukken (het omver rollen van de wagen) dan de gemiddelde auto. De 1988 Suzuki Samurai rolde zelfs omver toen de wagen trachtte zich uit een groef van een landweg te trekken. De Suzuki zou omver zijn gerold bij de 'emergency handling test' (er wordt hierbij gekeken naar de reactie van de wagen bij noodgevallen), als er niet speciale stabilisators op het voertuig gemonteerd waren. Ook de 1989 Ford Bronco vertoonde onstabiliteit bij de 'emergency handling test'; bij de abrupte ontwijkingsmaneuvres kwamen de beide wielen aan de binnenkant van de grond.

Omdat SUV's primair ontworpen en gebruikt worden als gezinstransport (zo worden ze ook geadverteerd), heeft de Consumers Union ze op dezelfde wijze getest als andere passagiersvoertuigen.

NISSAN PATHFINDER

De Pathfinder lijkt het meeste op een normale passagiersauto. Het rijden en omgaan met de auto gaat gemakkelijk.

De Nissan wint het van de andere vier-deurs modellen, voor wat betreft snelheid en zuinigheid, al is het verschil niet erg groot. Het verbruik is 18 miles per gallon (mpg). De V6 start en draait goed, maar de automatic met 'overdrive' valt soms terug in een lagere versnelling, of blijft te lang in de derde versnelling. De consument kan kiezen tussen het conventionele systeem of een systeem met meerdere versnellingen ('Power-system' of 'Auto-system'). De automatische gasbediening kan de snelheid niet goed vasthouden; het laat variaties toe van verscheidene kilometers per uur.

De vier-wielsaandrijving kan al rijdende ingeschakeld worden (echter niet de lage stand van de vier-wielsaandrijving). De grote agressieve modderbanden hebben een stevige grip in modder, maar dit gaat meestal ten koste van het omgaan met de auto. De normale omgang met de Nissan was even toereikend als die bij de meeste compacte passagiers auto's.

Bij de 'emergency handling test' reageert de Nissan soms slordig, maar presteert in vergelijking met de rest van de onhandige groep nog goed. De Nissan rijdt tijdens de ontwijkingsmaneuvres enkele kilometers langzamer dan een goede passagiersauto en het achterste gedeelte zwiept een beetje heen en weer. In de scherpe bochten, glijdt het achterstuk van de Nissan soms iets naar buiten en het achterwiel aan de binnenkant komt iets omhoog. Maar de wagen kan gemakkelijk onder controle gehouden worden. Het stoppen gaat snel en recht.

COMFORT

Het rijden gaat wat makkelijker en actiever dan in de meeste compacte Sedans (dichte auto voor vier of meer personen) die de Consumers Union heeft getest, en is bijna net zo comfortabel. Op gladde wegen is er slechts sprake van licht schudden. Zelfs bij grote kuilen kan men door het systeem van ophanging, de rijbewegingen redelijk goed onder controle houden..

Een zware lading bracht bijna geen verandering in het rijden. De Nissan is prijzenswaardig 'stil', behalve bij het terugschakelen. Hierbij gaat de motor ronken. De meeste bestuurders voelen zich comfortabel achter het stuur. Zelfs iemand die twee meter lang is heeft voldoende ruimte voor het hoofd, maar niet genoeg beenruimte. De stevige stoelen voorin geven voldoende steun en door de verstelbare stuurkolom is het makkelijker met het stuur om te gaan. Het binnenstappen gaat gemakkelijk, behalve bij de wat hogere cabinevloer.

ACHTERBANK

De hoek van de gescheiden gedeelten van de achterbank is verstelbaar, wat erg ongebruikelijk is. De achterbank is redelijk comfortabel als er twee personen op zitten. Er is genoeg ruimte voor het hoofd en voor de knieën, maar minder ruimte voor de tenen. Als er drie volwassenen achterin zitten, heeft de middelste last van de harde randen van de gescheiden bank, en de twee buitensten worden tegen de harde uitpuilende spatborden aangedrukt. De toegang tot de achterbak is onhandig.

De ruitenwisser en -washer voor de achterruit zijn niet verkrijgbaar bij de XE, maar zijn standaard bij de SE. De 'air-deflector' of 'roofrack' is van weinig waarde: het glas wordt snel vuil bij slecht weer.

De zelfbediening-airconditioner van de XE werkt krachtig en kan op elke stand ingeschakeld worden. Een semi-automatic airconditioner is standaard in de SE versie.

De Nissan heeft veel kleine knopjes met kleine labels die moeilijk te lezen zijn. Wat het meest irriteert is het kleine knopje dat ingedrukt moet worden om de contactsleutels te verwijderen. In de geteste wagen kun je het knopje niet indrukken als de versnellingsspoke op 'park' staat. De poke moet eerst iets naar achteren geduwd worden om de sleutel eruit te halen.

De knop op de versnellingspoke die de overdrive uitschakelt, kan gemakkelijk per ongeluk ingedrukt worden. Het instrumentenpaneel is over het algemeen goed leesbaar, hoewel de afstandsmeter 's nachts wat slecht belicht is.

De Nissan heeft de kleinste laadruimte in deze groep en lange mensen moeten op hun hoofd letten onder de geopende achterklep. De maximum sleepcapaciteit is 3.500 Am. pond. Bij aanhangwagens met een gewicht boven de 1.000 Am. pond zijn er remmen voor de aanhangwagens nodig en bij aanhangwagens met een gewicht boven de 2.000 Am. pond is er een stabilisator (sway-control device) nodig.

Service onderdelen als motorolie-peilstok en oliefilter zijn in de VS moeilijk verkrijgbaar en er moet een soort kap verwijderd worden om de koelvloeistof eruit te laten lopen. Nissan levert een driejaarlijkse of 36.000 mijl basis garantie en een vijfjaarlijkse of 50.000 mijl doorroest garantie.

De schoot- en schouderveiligheidsriemen van de voorste stoelen zijn comfortabel, maar een beetje moeilijk om te doen, want de gesp zit dicht tegen het middenstuk. De achterbank heeft schoot- en schouderriemen aan de beide zijkanten en een schootriem in het midden. De korte en slappe uiteinden van de schoot- en schouderriemen zijn irritant en het gedeelte van de riem dat over de schoot komt te liggen heeft de neiging om omhoog te kruipen.

De Nissan moet nog een 'crashtest' ondergaan, om na te gaan hoeveel veiligheid de wagen biedt voor de inzittenden bij botsingen. In de VS voert de regering deze botsingtest uit. De Consumers Union noteerde tien defecten bij de geteste Nissan. De veiligheidsriemen van de achterbank waren verkeerd aangebracht. De voorkant van de wagen was niet in lijn. Langs het raam aan de achterkant kwam lucht binnen, wat eigenlijk niet zou mogen.

FORD EXPLORER

De Explorer van Ford is bekwamer en veiliger in de omgang dan zijn voorganger, de Bronco II. De V6-motor start gemakkelijk en werkt goed. De Ford automatic met 'overdrive' trekt langzamer op dan de Ford met de gewone 5 speed-versnellingsbak. Bij beide werkt de versnelling makkelijk. De automatic verbruikt ongeveer 6,8 km/lit (16 miles per gallon), en de Ford met versnellingsbak 8,0 km/lit (19 mpg). De automatic gasbediening werkt bijzonder goed.

Bij de Explorer hoef je alleen een knop in het dashboard in te drukken om in de vierwiels-aandrijving over te gaan, veel gemakkelijker dan de versnellingspoke in de andere voertuigen. Er moet wel eerst gestopt worden om over te gaan op de lage stand van de vier-wiels aandrijving.

Het sturen gaat stroef en langzaam. Zelfs in bescheiden bochten gaat de auto opzij leunen en gaan de voorbanden gieren. Op hobbelige wegen gaat het sturen moeilijk. Het omgaan met de auto blijft traag in de ontwijkingsmaneuvres. Bij de slalom-maneuvres in de 'emergency-handling test' moet er steeds plotseling aan het stuur getrokken worden en bij de Explorer leidt dit tot een tijdelijk verlies van macht over het stuur. Het remmen geeft geen problemen, en de antilock remmen van de achterwielen hebben geen effect bij de test op droge bodem.

GERUISLOOS

Het rijden gaat alleen gemakkelijk op de beste wegen. Bij diepe kuilen beweegt de wagen sterk en een lading van 900 Am. pond verergert de zaak. Vooral met betrekking tot het achterste gedeelte van de wagen. De wagen rijdt ongeveer net zo geruisloos als de meeste Sedans. Het enige probleem is de trilling van de 'powertrain' bij een bescheiden snelheid van 64 km/uur of meer. Zelfs lange bestuurders hebben voldoende ruimte. De stoelen mogen zelfs een stukje hoger voor een beter zicht op de weg. De stuurkolom is verstelbaar. De voorste stoelen van de Eddie Bauer-versie geven steun aan de lendenen, maar erg comfortabel zit dit niet.

Hoewel de stoelen zacht zijn geven ze voldoende steun, behalve bij het nemen van een scherpe bocht. Door de redelijk hoge cabinevloer, moet er een grote stap genomen worden om in te stappen. De achterbank is ruimer dan in de meeste Sedans, met genoeg hoofd-en beenruimte voor lange mensen en breed genoeg voor drie volwassenen. Maar de ruimte voor de voeten is beperkt en de steun voor de onderkant van de rug en de dijen is een beetje zwak. Toegang tot het achterste gedeelte van de wagen is gemakkelijk.

In de Eddie Bauer-versie zijn de ruitewisser en -washer op de achterruit standaard. De ventilatie werkt goed en onopvallend en de lucht kan ook verwarmd worden. De air-conditioner werkt krachtig; men kan het op elke stand aanzetten en het gaat automatisch over op defrost om beslagen ruiten tegen te gaan.

De meeste bedieningsorganen zijn goed ontworpen. Er is echter een uitzondering: het bedienen van de ruitewissers gaat met behulp van een draaiknop. Soms is het moeilijk de gewenste stand te vinden, vooral bij het uitdoen van de ruitewissers.

De Ford heeft de grootste laadruimte van de groep en ook de grootste achterklep. Een gedeelte van de achterbank kan voorover geklapt worden. Er is een net aanwezig dat met vier ringen aan de vloer vastgemaakt kan worden, zodat de lading niet verschuift tijdens het rijden. Ook is er een netje aanwezig aan de rechterkant van de autowand voor kleinere objecten. De reserveband zit onder het achterste gedeelte van de wagen. Het is onhandig om de reserveband eruit te halen.

De Ford kan een aanhangwagen trekken van 3.500 Am. pond met een gewone trekhaak. De sleepcapaciteit kan met de juiste 'axle ratio' tot 4.000 Am. pond bij een Ford met versnellingsbak, en tot 5.700 Am. pond met een automatic. Er zijn remmen voor de aanhangwagen nodig bij aanhangwagens boven de 1.500 Am. pond.

Achter de achterbank van de Ford Explorer bevindt zich een vinyl dekzeil dat naar achteren getrokken kan worden om lading af te dekken.

De meeste service-onderdelen van de Ford zijn in de VS gemakkelijk verkrijgbaar (met uitzondering van de airfilter van de motor). Ford levert een 1-jaarlijkse of 12.000 mijl basisgarantie. Een 6-jaarlijkse of 60.000 mijl 'powertrain' garantie (met $100 aftrekbaar nadat de basisgarantie verstrijkt).

RIEMEN

De schoot- en schouderveiligheidsriemen van de voorste stoelen zijn bij de Fort comfortabel en gemakkelijk. De achterbank heeft schoot- en schouderriemen aan beide zijkannten en een schootriem in het midden. De gespen zijn een beetje moeilijk te vindnen. De Explorer moet nog een crashtest ondergaan.

De geteste Ford heeft 11 defecten, de meeste echter zijn kleine defecten. Een van de defrosters van de achterruit is defect. De banden zijn te hard opgepompt en veroorzaken onstabiele wielslingering. De remmen brengen een piepend geluid voort.

TOYOTA 4-RUNNER

De Toyota 4-Runner was vroeger een pick-up truck met een plastic kap aan de achterkant voor de inzittenden. Nu is het een wagen met een nieuwe stalen body. De V6 voelt meer aan als een V4, maar start en draait goed, met alleen af en toe 'spark-knock'. De Toyota verbruikt ongeveer 6,8 km/lit. De automatic met 'overdrive' werkt goed, behalve bij de 'lock-up feature'; hierbij lijkt het alsof de motor kracht verliest. Men kan kiezen tussen verschillende systemen met variërende versnellingen (Power or Normal modes). De automatische gasbediening houdt de snelheid goed vast en verliest zijn geheugen als je de snelheid gaat verminderen tot 48 km/uur. Er kan overgeschakeld worden naar vier-wiels aandrijving (ook de lagere stand van de vier-wiels aandrijving) als men niet te hard rijdt.

Om in de Toyota 4 runner te klimmen moet je over berg beklimmers capaciteiten beschikken, zo hoog is het opstapje.

Het manoeuvreren met de auto gaat bijna net zo gemakkelijk als bij de Nissan, alleen reageert de Toyota iets langzamer. In een bocht met diepe kuilen springt de wagen iets naar de zijkant. Bij de ontwijkings-manoeuvretest leunt de Toyota veel, maar blijft voorspelbaar. De remmen werken goed. De anti-lock remmen bij de achterbanden hebben geen effect bij onze test op droge grond.

ELLENDIG

De Toyota 4-runner rijdt ellendig op landwegen. Soms springt de Toyota zijwaarts. Op onbegaanbaar terrein schudt en schokt de wagen. Een lading van 1.050 Am. pond verergert de ellende alleen maar, vooral achterin. De Toyota is net zo geruisloos van binnen als een typische Sedan. De voorste stoelen geven stevige steun. De bestuurder zit hoog boven de grond, maar te dicht bij de bodem van de wagen. De poke van de automatic zit een beetje te ver naar voren, en bestuurders met lange benen moeten hun been een beetje verdraaien om het gaspedaal in te drukken. Lange bestuurders kunnen beter geen 'sunroof' nemen, want hierdoor wordt de ruimte voor het hoofd iets kleiner. De stuurkolom is verstelbaar. De ruimte voor de voeten van de passagiers is krap.

De achterbank is niet zo comfortabel voor twee lange volwassenen als bij de Nissan, maar wel beter voor drie personen van gemiddelde lengte. Er ontbreekt steun voor de onderkant van de rug. Er is voldoende hoofd- en knieruimte voor lange mensen, maar ruimte voor de voeten is krap. Een laag kussen dwingt lange passagiers voorover te buigen. De hoge cabinevloer bemoeilijkt het instappen, zowel voor als achter.

De ruitewisser en -washer van de achterruit zijn wel nodig om het vuil op de achterruit tegen te gaan. De Consumers Union vond weinig problemen bij de bedieningsorganen en de instrumenten zijn goed leesbaar.

Het inklappen van het inklapbare gedeelte van de achterbank gaat een beetje moeilijk, net als bij de Nissan. De reserveband zit onder de laadruimte en achterin zitten vakjes om kleine voorwerpen in te bewaren.

De maximale sleepcapaciteit met een Class 2 trekhaak is 3.500 Am. pond en voor aanhangwagens boven de 2.000 Am. pond is er een stabilisator nodig om het slingeren van de wagen tegen te gaan. Enkele service-onderdelen zijn in de VS moeilijk verkrijgbaar; met name de oliefilter. Er moet een beschermingskap verwijderd worden om de koelvloeistof eruit te laten lopen. Naast een 3-jaarlijkse of 36.000 mijl garantie, krijgen Toyota eigenaars een 5-jaarlijkse of 60.000 mijl dekking op de powertrain en een 5-jaarlijkse protectie tegen doorroesten, zonder afstandslimiet.

De schouder- en schootveiligheidsriemen van de voorste stoelen zijn comfortabel. Achterin zijn de schoot- en schouderriemen wat moeilijk vast te maken en het gedeelte dat over de schoot ligt kruipt omhoog, maar de riem in het midden zit goed. Een Toyota 4-Runner met

Vervolg op pag. 10

ZIEK EN GEZOND

Mondroos, een veel voorkomende ziekte

= door dr M. de Grood =

WONDROOS is een aandoening, die ook op de Ned. Antillen vaak wordt gezien. De aandoening komt het meest voor bij oudere mensen. De ziekte is een ontsteking, die in de huid zelf gelocaliseerd is. De aandoening is al eeuwen lang bekend: lees maar eens geschiedenissen van vroegere veldslagen, waar tal van gewonden bezweken aan wondroos.

Zoals u weet, kunnen door een open wond infectiekiemen naar binnen dringen en zo een wondinfectie veroorzaken. Bij wondroos is dat niet anders. Via kleine 'verwondingen' in de huid ontstaat de wondroos. Deze 'verwondingen' behoeven dan vaak alleen een gevolg te zijn van krabben, van een drukkende schoenband, van een kleine beschadiging van de huid door een stoot of een val.

Het gaat hier meestal om een huid die toch al niet zo best is. Bij oudere mensen laat de voeding van de huid, vooral van de onderbenen, vaak te wensen over. De huid is dun, vaak slecht gevoed door het bestaan van spataderen, of door een slechte bloedsomloop in het been door een bestaande vaatziekte. Het zijn van die mensen, die ook wel lijden aan een zg. 'open been'. Heel vaak speelt ook een slechte hygiëne van de onderbenen een grote rol.

In de meeste gevallen begint de ziekte met hoge koorts en koude rillingen; een temperatuur van 39 gr. is geen zeldzaamheid. Dikwijls pas na 24 uur worden de plaatselijke verschijnselen duidelijk: een diep rode verkleuring van de aangetaste huid (de wetenschappelijke naam: erysipelas=rode huid) en vaak een scherp afgetekende verdikking ervan.

In de meeste gevallen verdwijnt de koorts weer vanzelf. De aangetaste huid gaat vervellen en de ziekte geneest vanzelf. Het is niet ongewoon, dat na enkele weken of maanden de aandoening zich weer herhaalt.

Zoals gezegd treedt de aandoening meestal aan de onderbenen op. Maar wondroos kan ook aan het gelaat, b.v. bij puistjes waaraan gekrabd wordt, is de aandoening niet zeldzaam. Het kan dan leiden tot zwelling en roodheid van de gezichtshuid en zwelling van de oogleden.

Zoals gezegd, is wondroos een zg. *self-limiting disease*, d.w.z. een aandoening, die vanzelf weer overgaat. Dit is wel eens niet zo, wanneer de weerstand van de patiënt door een of andere oorzaak is verzwakt, b.v. door een bestaande suikerziekte, bloedarmoede of een slechte of eenzijdige voeding (alleenstaande bejaarden zonder verzorging). In die gevallen dient het verloop van de aandoening in de gaten gehouden te worden.

Het geven van antibiotica lijkt in de meeste gevallen niet nodig. Ze zeggen wel zonder antibiotica geneest het in zeven dagen, met antibiotica in een week. Met antibiotica moet je trouwens in het algemeen oppassen: er zijn heel wat bacteriën, die op den duur ongevoelig worden voor antibiotica en dan is het hek van de dam. Bij mensen, die vaker wondroos krijgen, wordt wel eens een langduriger gebruik van langwerkende antibiotica voorgeschreven, maar ook hieraan kleven dezelfde bezwaren.

De beste behandeling is nog altijd om te trachten wondroos te voorkómen. Dit kan door de huid, die slechts gevoed is en gemakkelijk gekwetst wordt goed te verzorgen: geregeld wassen, beschermende kousen dragen, bij jeuk niet krabben, maar insmeren met een crême. Krijgt u toch een wondje, desinfecteer dan het wondje en de omliggende huid zorgvuldig.

BUDAPEST - Erno Rubik, uitvinder van de inmiddels over de hele wereld bekende 'Rubik's Cube' en andere hersenpijnigende spelletjes, is een overtuigd aanhanger van wat hij noemt 'mentaal joggen'. Hij ziet het oplossen van ingewikkelde puzzels als een manier om de geest gezond te houden. 'Het is niet ineens belangrijk of je de puzzel oplost. Het gaat erom dat je je hersenen aan het werk zet', zegt hij.

Curaçao proeftuin

vervolg van pag. 8

op zijn 'klein land voordeel'. Zij zien zichzelf graag als een vooruitstrevend land, een voorbeeld voor grotere landen op velerlei gebied, omdat een klein land nu eenmaal sneller en gemakkelijker met bepaalde zaken kan experimenteren, zonder dat dit nu meteen de internationale verhoudingen essentieel schaadt (denk bijvoorbeeld aan de levering van duikboten aan Taiwan). Wat een landje als Nederland kan proberen, is onmogelijk voor grote, logge en invloedrijke landen als Duitsland en Frankrijk. Mocht een experiment eens fout gaan, dan is een klein land flexibel genoeg om zich snel te herstellen, en het uitproberen van nieuwe zaken levert internationaal veel goodwill op. Nederland noemt zich dan ook wel met trots de proeftuin van Europa.

Wat voor Nederland geldt, geldt natuurlijk in nog sterkere mate voor Curaçao. De eilandgemeenschap is niet te groot, discussies blijven overzichtelijk, en besluitvorming zou in wezen niet lang op zich hoeven laten wachten.

Hier ligt misschien een wereldwijde uitdaging voor Curaçao. Een veranderende wereld vraagt een veranderende mens. Een veranderende mens vraagt een veranderende democratie, waarin directe betrokkenheid en alert reageren en regeren noodzakelijk zijn. Via goede gemeenschappelijke discussie moet het mogelijk zijn belangen op korte termijn en lange termijn af te wegen. Om zodoende een bange overheid, zich verschuilend achter jarenlange studies, een duidelijk signaal te geven. Om zo snelle beslissingen af te dwingen. Om te beginnen met de plannen van NU.

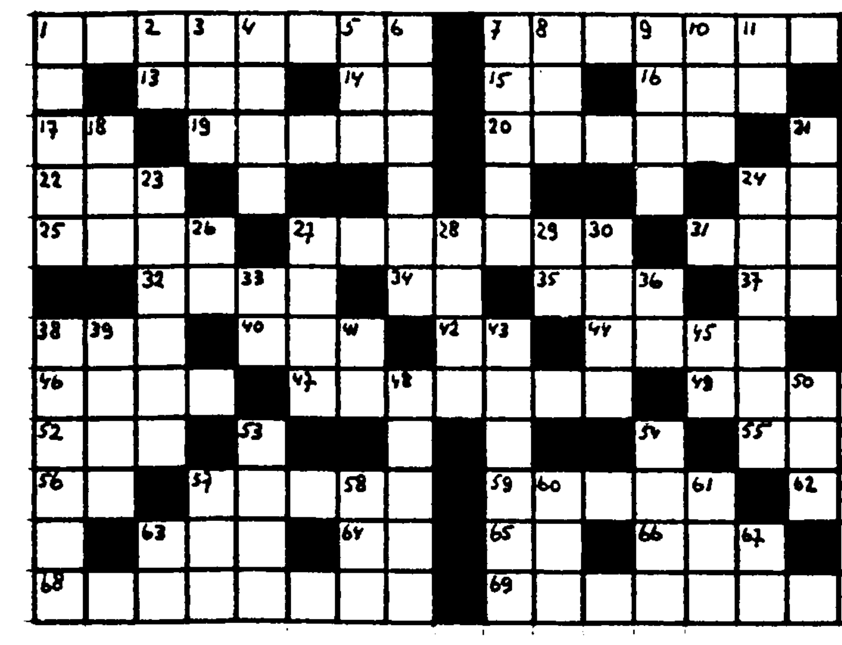
In Nederland is het al weer een lange tijd geleden dat een beslissing maaal door het volk werd afgedwongen: de kruisraketten kwamen er tenslotte niet na discussie en demonstratie. Misschien kunnen de bewoners van Curaçao op een dergelijke manier de misschien net zo vernietigende gevolgen van de projectontwikkelingen (Halabi) afwenden, en daarmee op democratisch en milieugebied de internationale gemeenschap een voorbeeld stellen.

En mocht de internationale gemeenschap u verder een rotzorg zijn, dan is het alleen al noodzakelijk voor dat mooie, redelijk ongerepte, weerloze en weergaloze eiland.

Want als Curaçao op democratisch gebied geen proeftuin durft te zijn, is er over 10 jaar helemaal niets meer over van één van de mooiste proeftuinen ter wereld, die Curaçao nu nog altijd is.

En als dan, over 10 jaar, alle internationale toeristen weer ergens anders zijn neergestreken, zal hén het totaal vernietigende Curaçao verder ook een rotzorg zijn.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. Verbeeldingskracht; 7. Vernederend; 13. Mak; 14. Dat is; 15. Nikkel; 16. Opstand; 17. Jongensnaam; 19. Bouwmateriaal; 20. Lichaamsdeel 21. Familielid; 22. Delfplaats; 24. Erg; 25. Geestdrift 27. Onnodige drukte; 31. Vlak; 32. Bijwoord; 34. Rondhout; 35. Jongensnaam; 37. Meisjesnaam; 38. Spoedig; 40. Deel van het lichaam; 42. Deel van een mast; 44. Wankel; 46. Vogel; 47. Moeilijkheid, waaruit men zich niet weet te redden; 49. Persoon; 52. Vaartuig; 55. Geestelijke; 56. Langspeelplaat; 57. Verzinsel; 59. Vrucht; 62. Bazige vrouw; 63. Vreemde munt; 64. Vreemde munt; 65. Landsradio; 66. Lichaam; 68. Opnieuw; 69. Sprookjesfiguur.

VERTIKAAL: 1. Fietsgeraamte; 2. Deel van de bijbel; 3. Uitstekend strookje; 4. Het zij zo; 5. Kunsttaal; 6. Horizon; 7. Lekkernij; 8. Soort brood; 9. Modder; 10. Engels bier; 11. Laatstleden; 12. Delfstof; 18. Werktuig; 21. Verkleurd; 23. Imitatie; 24. Ontkleuren; 26. Voorzetsel; 27. Groente; 28. Bijbels figuur; 29. Waterstand; 30. Titel; 33. Meisjesnaam; 36. Familielid; 38. Treuzelen; 39. Knol; 41. Afstandsmaat; 43. Straatbedekking; 45. Maanstand; 48. Verzekeringsbewijs; 50. Deel van een dak; 51. Deel van een gitaar; 53. Indonesisch eiland; 54. Talrijke; 57. Vrouwelijk (Lat. afkorting); 58. Plaats in Luxemburg; 60. Voor; 61. Streep; 63. Laatst genoemde; 67. Muzieknoot.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van dez Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

J.C. Figaroa
Palmbeach 27A
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden: KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Spakerig; 7. Dwergkip; 14. Top; 15 Tor; 17. Ida; 18. Ode; 19. Eris; 21. Gazelle; 24. Boos; 25. Nor; 27. Nodig; 28. Dar; 29. Eb; 31. Sok; 33. Nes; 34. Bos; 35. T.T.; 36. Oer; 38. Set; 40. Nar; 41. Dra; 42. Gei; 43. Verlies; 44. Boa; 45. Sic; 46. Her; 47. Tik; 49. Mat; 51. En; 52. Bar; 53. ANP; 55. Suf; 57. Ge; 58. Som; 59. Kader; 61. Sem; 63. lets; 65. Doseren; 67. Laan; 69. Era; 70. Lil; 71. Don; 73. Ali; 74. Lepelaar; 75. Herakles.

VERTIKAAL: 1. Stereo; 2. Por; 3. Apin; 4. E.T.; 5. Rog; 6. Iran; 8. Wilg; 9. Ede; 10. Ra; 11. Koor; 12. Ido; 13. Peseta; 16. Nederlander; 20. S.O.S.; 22. Zon; 23. Lis; 24. Bas; 26. Ros; 28. Dor; 30. Begin; 32. Kever; 34. Basis; 35. Traag; 37. Rec.; 39. Ter; 40. Net; 41. Dom; 45. Seniel; 46. Ham; 48. Kus; 50. Tennis; 52. Bos; 53. Aas; 54. Per; 56. Fel; 58. Stap; 59. Kola; 60. Rede; 62. Maal; 64. Ere; 65. Dia; 66. Nor; 68. Ale; 70. L.L.; 72. Na.

Van welke SUV heeft

Vervolg van pag. 9

vier deuren heeft recentelijk nog een botsingstest ondergaan bij de Amerikaanse overheid. Waarschijnlijk zou de bestuurder zijn gedood, ook al, had hij zijn veiligheidsriem om. De passagiers-dummy, ook met riem, bracht het er iets beter van af.

De geteste Toyota had negen defecten. De banden waren niet in balans en te hard opgepompt. De Consumers Union vond meer scheurtjes in de body en in het interieur dan ze van de Toyota had verwacht.

DE CHEVROLET S-10

De twee-deurs Chevrolet S-10 die de Consumers Union vorig jaar had getest was onafgewerkt en primitief. Voor de nieuwe vier-deurs geldt eigenlijk precies hetzelfde.

De V6-motor start en draait goed. Het verbruik is ongeveer 7,2 km/lit (17 mpg). De automatic met overdrive loopt in het begin niet zo soepel, maar later wel. Soms gaat de wagen te vroeg over op overdrive, waardoor de motor hard moet werken.

Om over te gaan op vierwiels aandrijving moet de bestuurder hard trekken aan een poke. Hij/zij moet de wagen stoppen om op de lage stand over te gaan. De Chevy beweegt zijwaarts bij kleine onregelmatigheden op de weg. In de 'emergency handling test' reageert het stuur stug, maar de veiligheid komt niet in gevaar. De anti-lock remmen bij de vier wielen in de vier-deurs Chevy reageren langzaam en voelen slap aan. De twee-deurs Chevy heeft alleen anti-lock remmen bij de achterwielen.

Van alle wagens in de groep gaat het rijden in de Chevy het stroefst. Alleen bij hele gladde wegen schudt de wagen niet heen en weer. Bij diepe kuilen worden de bestuurder en de passagiers regelmatig heen en weer geschud. Een volle lading van 1.150 Am. pond verergert dit. De motorfan is luidruchtig. De kussens van de voorste stoelen zijn ongelijk opgevuld en voelen dun aan. De onderkant van de rug wordt onvoldoende gesteund. Mensen met lange benen hebben voldoende beenruimte, maar het gaspedaal zit te ver naar links. Hoewel de achterbank ruim is, zorgt een bobbel in het midden er voor dat de passagiers naar de zijkanten moeten leunen. Er is onvoldoende steun voor de onderkant van de rug en de dijen. Wel passen er drie volwassenen van gemiddelde lengte naast elkaar. Het instappen gaat voorin makkelijker dan achterin.

De ruitewisser en -washer van de achterruit zitten te ver naar rechts. De ruitewisser duwt het water slechts naar de bovenkant van de ruit, waarna het water weer naar beneden loopt. De airconditioner werkt krachtig en gaat automatisch over op defrost om het beslaan van de ruiten tegen te gaan.

De knoppen voor het aanzetten van de koplampen zijn van plastic en voelen erg breekbaar aan. De knoppen die de temperatuur regelen zitten gedeeltelijk achter het stuurwiel, hun labels zijn klein en ze zijn te dicht naast elkaar geplaatst. De knoppen voor de ruitewisser en de defroster van de voorruit zitten verwarrend dicht naast elkaar.

Bij het openen van de achterklep moet men voorzichtig zijn; er steekt een puntige pin naar beneden als de achterklep open is, waar je gemakkelijk je hoofd aan kunt stoten.

Alle reserve-onderdelen zijn gemakkelijk in de VS verkrijgbaar. De imperiaal, die aan de buitenkant van de wagen is gemonteerd, rammelt en schudt heen en weer. Alle S-10 Blazers kunnen een aanhangwagen van 2.000 Am. pond trekken, met alleen een balvormige trekhaak. Met een Z86 'trailering package' is de maximale sleepcapaciteit 6.000 Am. pond bij de twee-deurs en 5.500 Am. pond bij de vier-deurs Chevy.

De motoroliefilter is zeer gemakkelijk bereikbaar, maar de bougies, de zekeringen en de distributeur niet. De Chevrolet biedt een 3-jaarlijkse of 50.000 mijl basis garantie met $1-- aftrekbaar na een jaar of 12.000 mijl. Doorroestbescherming is voor zes jaar geldig of 100.000 mijl.

De veiligheidsriemen van de voorste stoelen zijn verdeeld in een apart schootgedeelte en een schoudergedeelte. Het schoudergedeelte is wat slapjes. De schoot- en schouderriemen van de achterbank zijn comfortabel, maar een beetje moeilijk om vast te gespen. In de crashtest van de 1989 S10 Blazer, door de overheid uitgevoerd, zoude bestuurder gedood zijn en de passagier ernstig verwond.

De vier-deurs versie heeft nog niet de crashtest ondergaan. Onze Chevy vertoonde 11 defecten, met ondermeer een niet werkende meter om de motortemperatuur op te meten. De sticker met informatie is voor de verkeerde motor. En de afwerking zowel binnen als buiten is erg slecht.

AANBEVELINGEN

U kunt gerust vertrouwen op uw persoonlijke voorkeur bij het kiezen tussen de Nissan Pathfinder en de Ford Explorer. De Nissan rijdt het best van de vier geteste SUV's, maar heeft relatief weinig laadruimte en de achterbank is niet zo comfortabel. De reserveband, die aan de buitenkant zit gemonteerd, hindert het zicht van de bestuurder naar achteren en maakt toegang tot de laadruimte ongemakkelijk. De hoofdsteunen van de achterbank moeten verwijderd worden om goed in de achteruitkijkspiegel te kunnen kijken. Als enige in de groep heeft de Nissan geen antilock remmen. De Consumers Union verwacht dat de Nissan betrouwbaar is. De wagen heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld van gemiddeld tot heel wat beter dan gemiddeld.

De Ford Explorer is een aanzienlijke verbetering op de Ford Bronco 2, met name door de vele veiligheidsmaatregelen. De vierdeurs heeft een enorme laadruimte en comfortabele zitplaatsen. De Ford rijdt een beetje onhandig, maar het omgaan met de wagen gaat veel beter dan bij de Bronco 2. Zowel een automatic als een met een versnellingsbak zijn goede keuzes. De laatste is wat zuiniger en de acceleratie beter. Als we kijken naar de hendels bij de andere SUV's om over te gaan op vier-wiels aandrijving, kunnen we de simpele drukknop bij de Ford beschouwen als erg gemakkelijk.

De Toyota 4-Runner past eigenlijk niet bij de Nissan en de Ford. Deze wagen schijnt gericht te zijn op een andere doelgroep: de body is ongeveer 3 inches hoger van de grond af dan de body van de anderen, waardoor de wagen een macho-look krijgt. Het instappen wordt hierdoor bemoeilijkt. En toch is de afstand van de grond tot de bodem van de Toyota bijna hetzelfde met een volle lading als bij de Ford. De motor reageert het zwakst in vergelijking met de rest van de groep. Hoewel de achterklep handig is, is de laadruimte bescheiden. Toyota's zijn wel erg betrouwbaar.

De Chevrolet S-10 Blazer schudt en rammelt als een oude taxi; de aan de buitenkant gemonteerde reserveband schudt bijna los van de wagen. De motor ronkt enorm en het rijden gaat erg ongemakkelijk. De S-10 blijkt niet zo betrouwbaar te zijn. De Consumers Union heeft in juni 1989 de Jeep Cherokee/Wagoneer en de Isuzu Trooper getest. Zij scoorden lager dan de Nissan en de Ford.